NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז 20 גראשען

...קריינט 14 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 48 | Łódź, Czwartek, 25 lutego 1937 | אדרעס: לאָדז, פּעטריקאָווער 21 טעל. 224-71 Adres Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 1.06 | לאָדז, דאָנערשטאָג ב' תשא י"ד אדר תרצ"ז

קריטיק געגען דער פינאנץ-פאליטיק איז נעכטען געהערט געווארן פון דעפוטאטען

אַרויסטרעטונגען פון די יודישע פארשטעהער מינצבערג און זאמערשטיין. — יודישע קאלא וועט שטימען געגען בודזשעט. — וויצע-פרעמיער קוויאַטקאָווסקי זאגט אז א שארפען קאמף מיט שפעקולאַציע. — פאַרקלענערען די שטייערען און האבען צוטרוי צום בירגער.

פאדערונג פון שטייער-רעפארם און בעגרינדונג פון יודען-האס האבען פארענדיגט די בודזשעט-דעבאטע אין סיים

וואַרשאַ, 24 (טעלעפאניש)
מיט דער היינטיגער סיים-זיצונג זענען שוין ...ענדיגט געוואָרען די פאַקטישע בודזשעט-אַר... ...ען פון פוילישען פאַרלאַמענט.
אויפ'ן לעצטען פייע- איז געגאַנגען דער בו... ...עט פון פינאַנץ-מיניסטעריום, אויף וועלכעס ...עס עס זענען געהערט געוואָרען אַ סך באַגריו... ...ע פאַרוואורפען.
דעפ. בודזשעט האָט רעפערירט דעפ. האַליב... ...וועלכער האָט ארומגערעדט די ווירטשאַפטליכע ...ע אין לאַנד און געקומען צו פאָלגענדע אויס... ...ען: הגם דער ווירטשאַפטליכער מצב אין פוי... ...פארבעסערט זיך און די הכנסות פון דער מלוכה ...סען, טאָ- מען בשום אופן נישט פאַרגרעסערן ...בודזשעט-הוצאות. מ'דאַרף אויך אַנהויבען טראַכ... ...וועגען פאַרקלענערן די שטייערן. דאָסגלייכען ...דער רעפערענט אַנגעוויזען, אַז די פערסאָנאַלע ...אויסגאַבען פון פינאַנץ-מיניסטעריום זענען צו גרויסע

מ'איז מזכיר-נשמות גראַבסקי'ן

אין דער דיסקוסיע האָט דער פאָמערנער דעפ. ...טינסקי אַנגעוויזען, אַז דאָס יאָהר 1924 איז פאַר ...ען געווען אַן אומגליקליך יאָהר, ווייל וולאַדיס... גראַבסקי האָט איינגעפיהרט די פאָליטיק פון ...-סיסטעם און אַזוי ווי עס איז נישט געווען ...גאָלד, האָט מען זיך געבאָרגט אין אויסלאַנד. ...ראָזיגע גראַבשטשיזנע האָט דאָס לאַנד דער... ...יט צו אַזאַ מצב, אַז ביז'ן היינטיגען טאָג קאָן ...זיך נישט אַרויסקאָפען פון די אויסלענדישע ...ואות. זיין איינציגע עצה איז: די 8 מיליאָן פוי... ...ט אַריבערצופיהרען אין די שטעט אַריין.
פוילען איז אַן אָרים לאַנד. זי קאָן זיך נישט ...גלייכען מיט אַמעריקאַ. אין אַמעריקאַ האָט יע... ...בירגער 6 פאָר שיך, בעת אין פוילען האָבען ...בירגער 1 פאָר שיך.
דעפ. מיוז האָט געהאַלטען אַ „ראַדיקאַלע" ...רעדע. ער האָט געזאָגט: הגם ער זעהט איין, אַז ...קאַפּיטאַליזם האָט זיך איבערגעלעבט, ער... ...כט זיך צוזאַמען, האַלט ער פונדעסטוועגען, אַז ...איז נויטווענדיג מיט אַלע כוחות ווייטער איינ... ...האַלטען די קאַפּיטאַליסטישע אָרדנונג, ווייל — ער ...אַ געגנער פון דער מאַרקסיסט'שער טעאָריע. ...הכלל, „קלוג" גערעדט...
...כדעם ווי עס רעדט דעפ. ל. מינצבערג ...רעדע זעה אויף זייט 4), וועלכער האָט ער... ...קלערט, אַז ער וועט זיך בעת דער אַפּשטימונג ...בודזשעט אָפּהאַלטען פון שטימען, איז אַרויס... ...געטרעטען מיט

...ניפטיגער יודען-פיינדליכער רעדע

...ער אַנטיסעמיט מאַרכלעווסקי, וועלכער האָט געפּ... ...ריצט מיט שמוץ און האַס אויף דער יודישער באַ... ...פעלקערונג אין פוילען. קודם כל פאָלעמיזירט ער ...מיט דעפ. מינצבערג און שטעלט זיך פאָר- אַלס פאַר... ...טרעטער פון קריסטליכען סוחר'טום. ער האָט טער... ...צום דעפ. מינצבערג, הלמאי ער האָט אויס... ...געוועהלט אַלס אָביעקט פון זיין אַנגריף דעם פאַר... ...טרעטער פון פינאַנץ-מיניסטעריום, באשר ער, דער מי... ...ניסטער איז שולדיג דערין, וואָס עס פאַרשפרייט ...זיך כלומרשט דער אַנטיסעמיטיזם אין לאַנד. דער ...שונא-ישראל האָט ערקלערט: אויב עס האָט זיך ...אַנגעהויבען וועקען דער נאַציאָנאַליזם צווישען פוי... ...לישען פאָלק, איז דאָס אַ באַווייז, אַז דער מערהייט ...פון לאַנד געשעהט אַ גרויסע עוולה דורך דער יודי... ...שער מינדערהייט. ער, מאַרכלעווסקי פערזענליך, ...האַלט נישט דערפון, אַז מען זאָל די יודען באַ... ...זייטיגען פון פוילען מיט פיזישען געוואַלד. ער ...איז אָבער אַנטשלאָסען דערפאַר, אַז די יודען זאָל... ...מען ווירטשאַפטליך אָפּטויטען.
מיר זענען נישט מקנא די יודען, וועלכע זענען ...דיער רוב שמוגלער און קאָמוניסטען.
...אויף דער נאָכמיטאָג-זיצונג האָט דער ערשטער

געגנומען אַ וואָרט אין דער דיסקוסיע דעפ. קאַמינסקי וועלכער זאָגט זיך אַרויס פאַר דער ביז-איטיגער פאָליטיק פון פינאַנץ-מיניסטעריום. די רעגירונג מוז איבערלאָזען אַ געוויסע פרייהייט דער פריוואַטער איניציאַטיוו, זי קאָן זיך אָבער נישט אָפּזאָגען פון אייגענער פּיאָנערישע- אַרבייט, פאַר וועלכער עס שטייען אָפען די מזרח-געביטען. וועגען אַ ברייטער שטייער-רעפאָרם קאָן הוינט נישט זיין קיין רייד, אָבער מען דאַרף זי שוין צוגרייטען.
דעפ. שוויאַטאָפּעלק-מירסקי מיינט, אַז די

שטייער-רעפארם

דאַרף דורכגעפיהרט ווערען שטופּענווייז און אָהן אויפטרייסלונגען. דער רעדנער זאָגט זיך אַרויס געגען ביז-איצטיגען סיסטעם פון איינמאָהנען די מלוכה'שע און קאָמונאַלע שטייערן צוזאַמען, ווייל דאָס דערפיהרט צו אַן אומגעוואונשענע קאָנקורענץ צווישען שטייער-אַמט און דער זעלבסטפאַרוואַלטונג.
פאַרקלענערן די שטייער-סטאַווקעס, יואָלט געווען דער ערשטער שריט פון סאַנירען די ווירטשאַפטליכע פאַרהעלטנישען אין לאַנד, פיהרט אויס דעפ. קושעטשונאָוויטש.
די ציפער פון 109 פראָצ. פון דער שטייער-סומע, וואָס מיר האָבען באַצאָהלט אין יאָהר פון דער בעסטער קאָניונקטור, אַלס דער שליסעל צו די שטייער - איינמאָהנונגען פאַר'ן לויפענדען בו-דזשעט-יאָהר, איז אַ אָפּשרעקענדיגע ציפער. דער רעדנער שטרייכט אויך אונטער, אַז די בודזשעטען פון די מאַגיסטראַטען ווערען געשוואָלען. אין געוויסע פאָוויאַטען, ווערט דער וועג-שטייער, למשל, געהעכערט ווערען אויף 100 פראָצ. אַזוינס קאָן נישט געשעהן. אויב מען וויל רעאַל צוגיין צום

ענין פון די שטייער-הכנסות אין דער פרעלימינירטער הויך.
דעפ. גאַלעוויטש רעדט אַרום די טעטיגקייט פון די שטייער-אַמטען און ווייזט אָן, אַז די אויס-מעסטונגס-אָרגאַנען באַציהען זיך ספּעציעל פיינט-ליך צו יעדען שטייער-צאָהלער, וואָס „דראָביעט" זיך. בדרך כלל מאַכט מען אויסנאַהמען פאַר יענע בירגער, וועלכע לאָקירען זייערע אָפּשפאָרונגען אין פ. ק. אָ. אָבער אין פאַראויס באַגעגנט זיך דער שטייער צאָהלער מיט אַזאַ באַציהונג, אַז עס ווערט אונמעגליך יעדע מינ איניציאַטיוו.
די שטייער-אַמטען זעהען — לויט'ן רעדנער — אין יעדען צאָהלער אַ פאַרברעכער, באַהויפּטענדיג, אַז ער וויל פאַרהוילען זיינע פאַקטי'שע הכנסות. אין רעזולטאַט דערפון זענען די שטייער-אויסמעסטונגען פאַר די דאָזיגע פּעטענטען נישט קיין רעאַלע.
דעפ. שאַלעוויטש האָט פאַרענדיגט דערמיט, אַז דאָס פינאַנץ - מיניסטעריום מוז לייגען מעהר געוויכט אויף די שטייער-אַמטען און פון זיי פאָ-דערן אַ פאַרניבטיגערע באַציהונג צו דער געזעל-שאַפט, בכדי די ווירטשאַפטליכע פאַרבעסערונג, פאַר וועלכער מיר שטייען איצט, זאָל פאַר'ן געבוירען ווערען נישט אָפּגעטויט ווערן. די שטייער-אַמטען דאַרף האָבען מעהר צוטרוי צום שטייער-צאָהלער.
דעפ. דעמביצקי באַשיט דעם פינאַנץ-מיניס-טער מיט אַ מבול פראַגען: וואו איז אַהינגעטאָן געוואָרען דאָס געלד פון דער באַציאָנאַלער הלואה, וואָס איז געשעהען מיט דער אימוועסטיציע-הלואה, צו וואָס האָט מען געברויכט די הלואה פון פריגערס שוועבעלער-קאָנצערן און אַז. יו.
דעפ. גלאַדיש פרעגט זיך, צי ס'איז אמת, אַז פאַר די שטייער-נאַטשעלניקעס זענען באַשטימט

ספּעציעלע סאַנטיעמעס פאַר אַרויסבאַקומען פון די בירגער וואָס מעהר שטייער-געלטער.
עס רעדט נאָך דער פאָרשטייער פון „ליתן" וויעזשביצקי, דער אוקראַינער מודרי און דער דעפ. דוך, וועלכער איז אַרויסגעריטען מיט אַזאַ יו-עך פּ-יעסעריש ער רעדע, וואָס אַזעלכע האָט אפילו דער איצטיגער סיים פון די בודזינסקי'ס און באַקאַנס נאָך נישט געהערט. דעפ. דוך האָט אין זיין רעדע גע-שאָטען פעך און שוועבעל אויף די יודען, צוגעשריי-בען זיי מעשים וואָס נישט אין דער קאָרט און פראָסט און פשוט ערקלערט:

יודען, אויב אייך געפעלט נישט דא, וואס עס געשעהט מיט אייך, פארלאזט פוילען

ער האָט זיך אָפּגערעכענט מיט די דעפוטאַטען מינצבערג און ד"ר זאַמערשטיין, הלמאי זיי וואַגען צו מאַכען פאַרוואורפען דעם פוילישען פאָלק און הלמאי זיי וואַגען צו פאָדערען זייערע מענשליכע און בירגערליכע רעכט.
לסוף האָט געהאַלטען אַ רעדע

דער וויצע-פרעמיער און פינאנץ-מיניסטער קוויאטקאווסקי

וועלכער האָט ערקלערט, אַז די רעגירונג יועט אונ-טערנעמען שטרענגע מיטלען געגען שפּעקולאַציע און געגען די טענדענצען אויפצושרויפען די פּריי-זען. דאָס ווירטשאַפטליכע פּראָגראַם פון דער רע-גירונג איז פאַרבונדען מיט דער קאָנצענטרירונג און מאָדערניזירונג פון די פאָליטישע און ווירטשאַפט-ליכע כוחות אין דער פּוילישער געזעלשאַפט.

פוילע און פאקטישע גלייכבארעכטיגונג פאר די 3 און א האלבען מיליאן יודען אין פוילען

דעקלאראציע פון דעפוטאט זאמערשטיין אין סיים

וואַרשאַ, 24 (טעלעפאניש)
אויף דער נעכטיגער סיים-זיצונג האָט דעפ. זאַמערשטיין, בעת'ן באַטראַכטען דעם בודזשעט פון פינאַנץ-מיניסטעריום געבראַכט צום אויסדרוק די באַ-ציהונג פון גרעסטען טייל פון דער יודישער באַפעל-קערונג צו די פינאַנציעלע און ווירטשאַפטליכע פּלע-נער פון דער רעגירונג. דורך איבערלייענען פאַר'ן סיים-פּלענום פאָלגענדע דעקלאַראַציע פון יודישען קאָלאָ ביים סיים.
אין דער דעקלאַראַציע פון יודישען סיים-קאָלאָ ווערט געזאָגט צו. אַנד.: „מיר שטייען פעסט אויפ'ן באָדען פון דער קאָנסטיטוציע, וועלכע באַהאַנ-דעלט גלייך אַלע בירגער, די קאָנסטיטוציע, וועלכע שטעלט פעסט, אַז די אונטערשידען פון גלויבען, נאַציאָנאַליטעט און אָפּשטאַם קאָנען נישט זיין קיין

גרונד צו באַגרעניצען די רעכט פון די בירגער און אויסאיבען אַן איינפלוס אויפ'ן עפענטליכען לעבען און נישט אַרויסצוווייזען קיין טעג'ענץ איינצוטיילען די בירגער אין קאַטעגאָריעס לויט זייער גלויבען-צוגעהעריגקייט און צו מאַכען אַ אונטערשיד אין זייערע בירגערליכע רעכט, רעכט אויף אַרבייט און בירגערליכער עקזיסטענץ, ווייל אַזאַ איינטיילונג איז אין שרייענדער סתירה מיט דער קאָנסטיטוציע און אַזאַ צושטאַנד קאָן נישט צוהעלפען אין דער קאָנ-סאָלידאַציע פון אַלע געזעלשאַפטליכע כוחות אַרום די מלוכה'שע אויפגאַבען אין לאַנד.
דריי און אַ האַלבער מיליאָן בירגער פון דער פוילישער מלוכה, פיהלען מיר זיך צוזאַמענ-געבונדען מיט דער מלוכה, זענען גרייט אויף קר-בנות לטובת דער מלוכה, פאַר איהר מאַכט און פאַר-

טיידיגונג, פאַר ווירטשאַפטליכער זעלבסטשטענדיג-קייט פון דער מלוכה. דעריבער פאָדערן מיר רעכט אויף לעבען אַלס נאַציאָנאַלע מינדערהייט, רעכט צו באַטייליגען זיך אין עפענטליכען לעבען, רעכט אויף אַרבייט און ווירטשאַפטליכען קיום, שוץ פון לעבען, געזונד און פאַרמעגען פון יעדען יחיד. מיר פאָדערן פוילע און פאַקטישע גלייכבאַרעכטיגונג.
אונזערע פּאָסטולאַטען שטיצען זיך נישט בלויז אויף דער קאָנסטיטוציע, נאָר אויך אויף די אייביגע יסודות פון יעדער מלוכה'שאַפט, אויף די יסודות פון רעכט און גערעכטיגקייט. רעכט און גערעכטיג-קייט מוזען זיגען! אויף דער דאָזיגער האָפענונג שטיצט זיך אונזער גלויבען, אונזער צוטרוי אין די אייגענע כוחות.
אונזער אונדערשיטערליכער ווילען און שטרע-בען איז איבערצוקומען די איצטיגע שרעקליכע ווירק-ליכקייט. אין אַנבליק פון דער מורא'דיגער, פאַר אונז אונבאַרחמנות'דיגער ווירקליכקייט דריקען מיר אויס אונזער שאַרפסטען פּראָטעסט געגען דער אויס-טערלישער באַציהונג צו אונז און אַלס אויסדרוק דערפון וועלען מיר נישט שטימען פאַר'ן בודזשעט.

פארגעסערט גאלד-זאפאס איז באנק-פאלסקי

וואַרשאַ, 24 (טעלעפאניש)
אין באַנק-פּאָלסקי איז דער גאָלד-זאַפּאַס פאַר דער צווייטער רעקאַדע פון 1936 פאַרגרעסערט געוואָרען מיט 600 טויזענד זל.

כרמל כרמל
דאָס בעסטע שלח מנות
כרמל כרמל

די איינציגע יודישע ליקיער- און קאניאַק-פאַבריק אין לאָדז
„BACHUS"

טיילט מיט איהרע געעהרטע קונדען, אַז אויך דאס יאהר האבען מיר **ספּעציעל אויף פּורים** ארויסגעגעבען די לאנג-בעקאנטע **קרישטאַל-קאַראַפקע**

מיט דעם פיינסטען ליקיער פון די בעסטע פרוכט 36% 55%,

וואס וועט נעווים בעצירען יעדעס יודישע הויז און גלייכצייטיג די שענסטע **מתנה אויף שלח-מנות**

גלייכצייטיג בעמערקען מיר, אַז מיר האבען געעפענט א פאַבריק פון די בעסטע **ראַדזינער-ווײַנען** אייגענע אויסאַרבײַטונג אויך **אונגאַר-ווײַן**

שטרענג כשר על חג הפסח בהכשר פון הרב יוסף פיינער מלאָדז.

אינהאַבער: העניך הערצבערג.

BROWAR I FABRYKA KWASU WĘGLOWEGO

SUKCESORÓW K. ANSTADTA

Spółka Akcyjna
tel. 122-31
Łódź, Pomorska 34/36.

עמפּפעהלט אויף **פּורים** איהרע פיינע קוואליטעטס-**ביערען: Jasne-wyborowe**

און ביעריש, דונקעלע זיס ביער

בעמערקונג: מיר בעטען די ג' קונדשאַפט, אַז זיי זאָלען ביים איינקויף אכטונג געבען אויף אונזער פירמע. אלע אונזערע פעסלעך ביר זענען מיט אונזער איינגעברענטע פירמע באַצייכנט.

לכבוד פּורים

איז דאס שענסטע שלח-מנות א גוט פלעשעל ביר און פּאָרטער

פון דער וועלטבעריהמטער ביר-ברויעריי

OKOCIM

עמפּפעהלט: צו פערלאַנגען אין אלע רעסטאָראַציעס און פּייוויאַרניעס עמפּפעהלט:

Rep. Browaru OKOCIMSKIEGO, Łódź,

Zachodnia 2|6
tel. 136-98

בעמערקונג: מיר עמפּפעהלען דאָס געשמאַקהאַפטע באַוואוסטע געטראַנק ARANCIO, RUMBA, PERŁA LEŚNA, WODA GÓRSKA, LEMONIADA

פּאָדערט איבעראל! פּאָדערט איבעראל!

א פריילעכען פּורים

וועט איהר האבען,

ווען ביי אייך אויפ'ן טיש וועט זיך געפינען

אגוט פרעשל ווײַן

פון עלטסטען און בעקאַנטסטען ווײַן-געשעפט

ע. שיקיער

(אינהאַבער: ישראל שיקיער) פריהער: פּולנאַצנאַ 1

איצט שרודמיעסקאַ 3, טעל. 107-84

מיר עמפּפעהלען אויך די בעסטע **ליקערען** און **קאָניאַקען**

ווייכטיג פאַר **חתנים און כלות**

א רייכען אויסוואַהל פון די שענסטע דעקאָרירטע **שלח-מנות-קערבער**

פון די בעסטע פּאַלעסטינער, און אויסלענדישע פּרוכטען, וויאַזוי פּערשידענע סאָרטען פייגען, [illegible] און אַנאַנאַס. א ספּעציעלע אויסוואַהל פון די שענסטע [illegible] באַניעריען און שאָקאָלאַד, איז [illegible] באַקומען אין דער [illegible]

ITALJA Śródmiejska 10 טעלעפ. 188-01

בחנם ווערט צוגעפּאַסט **אַלערליי גלעזער**

„OPTICUM"

28 פּיעטריקאַווער 28

בעזיצט אויף לאַגער א גרויסען אויסוואַהל פון פערשידענע ברילען, בינאָקלען, אַלערליי צילינדער-גלעזער, [illegible] בינירטע גלעזער, טערמאָמעטער. אַלעס צו די ביליגסטע פּרייזען. ס'ווערן אויך אויסגעפיהרט רעצעפּטען פּינקטליך און ריעל. — נעדענקט די אַדרעס

קמח של פסח

תחת השגחת הראבינאט דפה לודז.

בעקאנטמאַכונג פאַר לאָדז און פּראָווינץ!

די איינציגע מיהל

„עלעקטראָמלין"

איז נעבשרט אונטער דער השגחה פון היגען ראַבינאַט, ס'איז איבריג צופיל צו רעקלאַמירען, בעוויייל אין דעם זענען אונזערע ג' קונדען איבערצייגט, אַז דאָס בעסטע און שענסטע זעמעל מעהל אויף מצות בעקומט מען נאָר ביי אונזער פירמע „עלעקטראָמלין" לאָדז, זאַקאָנטנאַ 47, טעל. 147-40. וועלכע איז פּונקטליך פאַר די רעיעלע און פּינקטליכע ליפערונג לויט יעדענס פערלאַנג. בעשטעלונגען ווערען שוין אָנגענומען פערזענליך אָדער דורך טעל. 147-40.

מיט אכטונג

Firma „Elektromłyn" Łódź
Zakątna 47, tel. 147-40.

אויף פּורים

ספּעציעלע רעדוקציע פון די פּרייזען אויף **באָנבאָניערען**

זיידענע, פּלושענע און זאַמשענע.

זאָווי **שאָקאָלאַד-טאָרטען** אין א גרויסען אויסוואַהל עמפּפעהלט

SKŁAD CZEKOLADY i CUKRÓW
„DOROTEA"
Śródmiejska 6.

ס'ווערט געזוכט

א דרוק-מאַשין

א צילינדער, א האַלבער בויגען 63 x 95 (ליליפּוטקאַ). — אָפּערטען אונטער "W" אין אַדמיניסטר. פון „נייעם פאָלקסבלאַט"

א פּערקויפּערין

פון דער שיך-בראַנזשע, קען זיך מעלדען אין שיך-סאַלאָן פון א. אגורעק זאַוואַדזקאַ 11.

לכבוד פּורים

א גרויסער אויסוואַהל פון

טאָרטען

פון 2.50 און צו בעקומען אין דער בעוואוסטער צוקערניע

ווײַנבערג

פּיעטריקאַווער 38, טעל. 143 82.

...ונצופרידענהייט פון גאנצן ישוב

צוליב דעם שוואכן זיכערהייטס-צושטאנד אין א"י

...עלעגאציע פון ועד-לאומי ביים גענעראל-סעקרעטאר פון דער א"י-רעגירונג

ירושלים, 24 (יט"א טעלעגראפיש)
א דעלעגאציע פון ועד-לאומי אין די פער-...ן פון צבי, בערלין און אלמלח האט היינט ...ט דעם גענעראל-סעקרעטאר פון דער א"י-...ונג האל. דאס געשפרעך האט געדויערט דריי ...ל שעה. עס איז באריכט געווארן די לאגע אין לאנד אין צוזאמענהאנג מיט די לעצטע גע-שעהענישן אין טבריה און די דערמארדונג פון דעם דייטשן בירגער חיים ברוק. די דעלעגאציע האט אויפמערקזאם געמאכט, אז דער יודישער ישוב איז נישט צופרידן מיט דעם זיכערהייטס-צושטאנד אין לאנד און געבראכט צום אויסדרוק די געפיהלען פון צ"רן צוליב דער בעסטיאלישער ערמארדונג פון חיים ברוק.

מיסטער האל האט פארזיכערט די דעלעגאציע, אז די א"י-רעגירונג נעמט אונטער אלע נויטיגע מיטלען פרי איינצושטעלן רוה אין לאנד, בכדי די אינהרוהען זאלען מעהר זיך נישט איבער חזר'ן.

2 נייע באטאליאנען מיליטער קיין א"י

...אראבישע באיקאט-אקציע געגען יודישע סוחרים

ירושלים, 24 (ספ. טעל)
...אין צוזאמענהאנג מיט דער געדריקטער ...מונג אין לאנד, האבן זיך דא פערשפרייט ...ונגען, אז די ארץ-ישראל-רעגירונג וועט אין די ...עסטע טעג אראפברענגען 2 באטאליאנען מי-...ר. גלייכצייטיג האט די ארץ-ישראל = מאכט ...ארדענט צו פערזיכערן די גרעניץ ביי עבר-...ן, כדי נישט דורכלאזען קיין ארץ-ישראל קיין אראבישע באנדעס.

ענגלישע עראפלאנען האבן בעווארפען מיט באמבעס דעם בעדואינישען שבט דושאבאר, וויל דער שבט האט נישט געוואלט בעצאהלען די קאלעקטיווע שטראף.

דער מארד פון די אראבישע פאליציאנטען, וועלכע זענען אומגעקומען דורך אונבאקאנטע אטענטעטער, האט אין גאנצען לאנד ארויסגערופען א רעוואלדיגע באאונרוהיגונג.

ירושלים, 24 (ספ. טעל.)
די מאריגע נאכט איז אין גאנצען לאנד געוועזן רוהיג.

בלויז פון פערשידענע געגענדען פון לאנד מעלדעט מען וועגן א פערשטארקטער באיקאט-אקציע, וואס די אראבישע טעראריסטען פיהרען געגען די יודישע סוחרים און הענדלער. אויף דעם בארדען קומען פאר קאמפען אין אראבישען לאגער גופא.

ערמארדעט א אראבישען פאליציאנט

ירושלים, 24 (יט"א טעלעגראפיש)
אראבישע טעראריסטען האבן פון הינטען געשאסען צו אן אראבישען פאליציאנט אין מא-מענט, ווען ער איז אריין אין אן אראביש גאסט-הויז נעבען יאדזשור. דער פאליציאנט איז געפאלן טויט אויפ'ן ארט. די שיסער זענען אנטלאפען.

מכוח א הילפס-אקציע פון ענג-לאנד פאר פוילישע יודען

ניו-יארק, 24 (יט"א טעלעגר.)
קיין אמעריקא איז אנגעקומען אויף א קורצן אויפענטהאלט דער באקאנטער ווירטשאפטס-פיהרער פון ענגלאנד און פראמינענטער ציוניסט סיימאן מארקס.

אין א געשפרעך מיט יט"א האט סיימאן מארקס ערקלערט, אז די יודישע פיהרער אין ענגלאנד באטראכטען די פראגע וועגן פארברייטערן די הילפס-אקציע פאר יודען אין פוילען.

פערביטערטע שלאכטען ביי מאדריד

...רויסע מפלות פון גען. פראנקא'ס מיליטער

לאנדאן, 24 (ספ. טעל.)
פון מאדריד מעלדעט מען, אז דער סאוויעט-...ער אמבאסאדאר ראזענבערג ביי דער שפאני-...ר רעגירונג האט באקומען דעמיסיע.

לאנדאן. 24 (ספ. טעל.)
אין די ענגלישע פאליטישע קרייזען באהויפ-...מען, אז ראזענבערג זאל זיך האבן ארויס-...יזט אלס טראצקיסט און ער זאל האבן גע-...רט דער שפאנישער ארמעע-פיהרונג אין איהרע ...נער

מאדריד, 24 (ספ. טעל.)
נעכטען נאכמיטאג האבן זיך איבער די ...ארמעס פון דער רעגירונגס-מיליץ אין באסקא...ן-כאעם) באוויזען פאשיסטישע עראפלאנען ...אנגעהויבען צו ווארפען באמבעס. אן עסקאדרע רעגירונגס-עראפלאנען איז באלד ארויס, כדי ...וישטויסען דעם אנגריף. עס איז געקומען צו ...שווערער שלאכט אין דער לופטען. אין פארלויף דער שלאכט זענען 3 פאשיסטישע עראפלא-...אראפגעשאסען געווארען, ביי די קוילען-...גען פון כאעם איז געקומען צו פארביטערטע ...כטען, די פאשיסטען באמיהען זיך צו פארנעמ... די קוילען-גריבען, פון וועלכע דאס רעגי-...ס-מיליטער פיהרט ארויס זעהר פיל קוילען, ...פאשיסטישע אנגריפען זענען אפגעשלאגען ...ווארען.

מאדריד, 24 (ספ. טעל.)
דאס רעגירונגס-מיליטער האט אנגעהויבען ...ייה שטארקע קאנטער-אטאקעס געגען די פא-...טען ארום מאדריד. דאס רעגירונגס-מיליטער ...ט בעקעמפט פארביטערט און מיט א באוואונ-...רונגסווערטער העלדישקייט. פון פיל פאזיציעס ...דער פיינט פאריאגט געווארען. ער האט אי-...רגעלאזט קנאפע 100 טויטע. צווישען די פיל ...פאנגענע, וואס דאס רעגירונגס-מיליטער האט גענומען, געפינען זיך פיל איטאליענישע אפיצירען און זעלנער. דינסטאג נאכמיטאג האט דאס רעגי-רונגס-מיליטער געמאכט אן אנגריף אויף די פאשיס-טישע פאזיציעס צו דרום פון מאדריד. דער שונא האט זיך געמוזט צוריקציהען אויף א גרויסער שטרעקע. ביים אוניווערזיטעטס-קווארטאל האט דאס רעגירונגס-מיליטער דורך א שארפער אפעני-סיווע נעצוואונגען דעם שונא צו פערלאזען א רייה דורך איהם בעזעצטע הייזער. פיל פאשיסטען זענען דערביי אומגעקומען.

בורגאס, 24 (ספ. טעל.)
דער היגער ראדיא-קאמוניקאט מעלדעט: אויפשטענדיגע עראפלאנען האבען אין משך פון 6 שעה באמבארדירט די רעגירונגס-פאזיציעס אויפ'ן אפשנים אלבאסעט. די שארענס זענען באדייטענדע.

בילבאא. 24 (ספ. טעל.)
דער קאמוניקאט פון דער באסקישער רעגירונג מעלדעט וועגן טויט פון מאיאר סאסעט, איינעם פון די פאפולערסטע מיליטערישע פיהרער פון דער באסקישער ארמעע, וועלכער איז געפאלען אין די שלאכטען הינטער אוויעדא.

פאריז, 24 (ספ. טעל.)
האוואס מעלדעט: אין אוניווערזיטעטס-שטעטעל אין אוסער ווי אויך קאראבאנטשעל אטאקירען כסדר די רעגירונגס-אפטיילונגען. אין אוסער און קאראבאנטשעל האבען די מיליציאנערן פערנומען א רייה הייזער, וועלכע זענען איינגע-האלטען געווארען טראץ די קאנטרא-אנגריפען פון די פאשיסטען.

פאריז, 24 (ספ. טעל.)
האוואס, מעלדעט פון מאדריד: די אפענסיווע פון רעגירונגס-מיליטער אין דער פרא-ווינץ אויל איז פארענדיגט און די אפטיילונגען רוקען זיך אויף מזרח פון ראנלעדא דע כאוועלא צו נאוואל פעראל דע מינארעס.

אויטא-צוזאמענשטויס

צווישען דייטשען און סאוויעטישען אמבאסאדאר אין ווארשא

ווארשא, 24 (טעלעפאניש)
אויפן פלאץ 3 קרייצען איז היינט פארגע-קומען א כאראקטעריסטישער אויטא-קאטאסטראפע, נעמליך: עס האבען זיך אויף דעם פלאץ צוזאמענ-געשטויסען די אויטא'ס פון דער דייטשער און סאוויעטישער אמבאסאדע אין ווארשא. ביידע אויטא'ס זענען עטוואס צושעדיגט געווארען, קיין קרבנות אין מענשען זענען נישט געוועזן:

מארשאל רידז-שמיגלי און פרעמיער ביים פרעזידענט

ווארשא, 24 (טעלעפאניש).
היינט האבען באזוכט דעם פרעמיער-מיניס-טער דער סענאט-מארשאלעק פריסטאר און דער סיים-מארשאלעק צאר. ווי מען מעלדעט, זענען ארומגערעדט געווארען א רייה ענינים פון סיים-ארבייט און אויך פראגען בנוגע ציימונגען.

עס ווערט מיטגעטיילט. אז דער מלוכה-פרעזידענט האט אין דער אנוועזענהייט פון מאר-שאל רידז-שמיגלי אויפגענומען דעם פרעמיער-מיניסטער גענעראל סקלאדקאווסקי. וועלכער האט רעפערירט וועגן די לויפענדע רעגירונגס-ארבייט.

פון קארטוז-בערעזע באפרייט די לעצטע ענדעקעס

ווארשא. 24 (טעלעפאניש)
אין הסכם מיטן צוזאג פון פרעמיער סקלא-קאווסקי אין סיים איז היינט באפרייט געווארען די לעצטע גרופע ענדעקעס, וואס זענען אוועקגע-שיקט געווארען קיין קארטוז-בערעזע אין צוזאמען-האנג מיט די אנטי-יודישע אונרוהען אין וויסאקע-מאזאוויעצקער קאנט.

גרויסע שרפה אין אסטראה

ראוונא, 24 (יט"א טעל.)
א גרויסע שריפה אין יודישען האנדעלס-צענטער אין אסטראה (וואהלין) האט פערניכטעט מעהרערע יודישע געשעפטען מיט די סחורות. דאס רוב געליטענע זענען ארימע קרעמער, וואס האבע פערלוירען זייער גאנצען האב-און-גוטס. דאס פייער איז לאקאליזירט געווארען מיט דער הילף פון די פייערלעשער און זעלנער פון גרעניץ-קארפוס (קאפ).

אנטיסעמיטישע סטודענטען-עקסצעסן

אויה אין אונגארישען אוניווערזיטעט

בודאפעשט, 24 (יט"א טעלעגר.)
אויפן אוניווערזיטעט אין פעקס זענען היינט פארגעקומען אנטיסעמיטישע עקסצעסן. בעתן פאר טיילען דיפלאמען האבען אנטיסעמיטישע קאליגאנעס מוראדיג צושלאגען יודישע מעדיצין-אבסאלווענטען. דערנאך האבען די כוליגאנעס פאניפעסטירט איבער די גאסען, צושלאגען דורכגייענדיגע יודען און אויסגעהאקט די שויבען אין דער סינאגאגע.

א דעלעגאציע פון דער יודישער קהלה האט אינטערווענירט ביים פרעמיער, וועלכער האט צו-געזאגט אלע ווייטערדיגע אנטי-יודישע ארויסטרע-טונגען צו אונטערדריקען און אלע שולדיגע שטרענג באשטראפען.

איינשטימיג אפגעווארפען

פארשלאג וועגן אריער-פאראגראף

אין טשענסטאכאווער דאקטוירים-פאראיין

טשענסטאכאו, 24 (יט"א טעל.) די פויזנער און פאמערער דאקטוירים-פאראיינען האבען זיך געווענדעט צום טשענסטאכאווער דאקטוירים-פאראיין מיט א פארשלאג איינצופיהרען דעם אריער-פאראגראף. אין צוזאמענהאנג דערמיט איז דער דאזיגער פארשלאג בעהאנדעלט געווארען אויף דער אלגעמיינער פארזאמלונג פון דאקטוירים-פאראיין, געגען וועלכען עס זענען שארף ארויס-געטרעטען א רייה דאקטוירים קריסטליכע פון די פוילישע דאקטוירים האט דעם פארשלאג נישט פארטיידיגט און ער איז איינשטימיג אפגעווארפען געווארען.

רעגולירט די פראגע פון פויליש-אמעריקאנישער הלוואה

ווארשא, 24 (טעלעפאניש)
דאס פינאנץ-מיניסטעריום מעלדעט, אז נאך לענגערע אונטערהאנדלונגען פון דער פוילישער דעלעגאציע אין אמעריקא איז געלונגען צייטווייליג צו רעגולירען די פראגע וועגן דער פוילישער אויסלענדישער דאלארען עמיסי' הלוואה. די אנגענומענע באדינגונגען זענען חל א[ו]יף אלע באזיצער פון פוילישע דאלארען אבליגאציעס

וויצע-מארשאלעק מיעדזשינסקיס רעדע אין ראדיא

ווארשא, 24 (טעלעפאניש).
אין פוילישען ראדיא האט דער וויצע-מאר-שאלעק באגוסלאוו מיעדזשינסקי היינט 6 אווענט געהאלטען א רעדע וועגן דעם נייעם פאליטישען לאגער, וואס ווערט געשאפען דורך פולק. קאק.

Dr. med. Trepman
ספעציאליסט פאר טריפער, סיפיליס און הויט-קראנקהייטען,
בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
אויך אלע ארט אנאליזען.
זאוואדזקא 6, טעל. 12=234
נעמט אן פון 8—11 נאכמ. און פון 6—9 אווענד.

אויספלוג קיין ווינען
פרייז 135 זל.
אויספלוג קיין לאנדאן און פאריז
ערלעדיגט
דאס וועלט-רייזע-ביורא
Union Lloyd
42 פיעטריקאווער 42
טעל. 107-87.

„אַנטי-יודישער פּסיכאָז אין פּוילן
איז אַ פאַרראַט פון דער מלוכה-װירטשאַפט אין פּוילן"
גרויסע רעדע פון דעפּ. מינצבערג אין סיים

דער רעפּאָרט פון פינאַנץ-מיניסטעריום איז ביים היינטיגען מאָמענט אַזוי צו זאָגען דער פּרעמיעראַט פון די מלוכה - פינאַנצען. דאָס איז נישט בלויז דערפאַר, וואָס בראָש פון דעם רעפּאָרט שטייט דער וויצע-פּרעמיער און דער ווירטשאַפטליכער פּרעמיער, נאָר אויך דערפאַר. וואָס פונם פינאַנץ-געביט איז אָפּהענגיג דאָס נאָרמאַלע פונקציאָנירען פון אַלע אַנדערע צווייגען פון אונזער מלוכה-לעבען. פון דער אַנדערער זייט זענען געזונטע און שטאַרקע פינאַנצען פּאָלשטענדיג אָפּהענגיג פונם רוהיגען און נאָרמאַלען לעבען פון אַלע בירגער אָן אויסנאַם.

אין מיין היינטיגער רעדע וועל איך זיך דעריבער אָפּשטעלען נישט אַזוי פיל אויפן פּראָבלעם פון די פינאַנצען, ווי אויף די באַדינגונגען, וועלכע באַגינסטיגען און דערהויבען אונזער ווירטשאַפט, אָדער וועגען די באַדינגונגען, וואָס גראָבען אונטער אונזער מלוכה-ווירטשאַפט.

די מאָראַלישע פאַרווילדונג פון די לעצטע צייטען שפּילט דאָ אַ פּאַרע-טערישע און פאַרברעכערישע ראָל.

עס זענען אָפּער נאָך פאַרהאַן אַנדערע דערשיי-נונגען, וועלכע ווירקען צו דער סיסטעמאַטישער ירידה פון אונזער פינאַנציעלער אינטענסיוויטעט.

זינט אַ ריי וואָכען קומען פאָר אין סיים און סע-נאַט דיסקוסיעס איבער אונזער פינאַנציעלע פּלע-נער. זאָלען זיך אָבער נאָנטער צוקוקען צו די דאָ-זיגע בעראַטונגען, באַקומט זיך דער איינדרוק, אַז נישט איבער די מלוכה - פינאַנצען אָדער בודזשעט רעדט מען אין די מויערן פון פּאַרלאַמענט, נאָר וועגען דער איינציגער פראַגע: יודען. יעדער שאַפט אויף זיין אופן אַ נייע געשיכטע, אַ נייע עקאָנאָמיע, אַ נייע סאָציאָלאָגיע. און אַלנטמיין הערשט

אין פּוילען אַן אַנטי-יודישער פּסיכאָז, וואָס האָט פאַרטונקעלט די מוחות אפילו פון וועלטליכע מענשען

אונזער ווירקליכקייט ווערט אַזוי אַרום גרויליג-דער און טרויעריגער, ווייל די אינטעלעקטועלע וועלט איז אַריינגעפאַלען אין אַ צושטאַנד פון אומווילען אָדער פּחדנות'דיגער באַציהונג צום איינענעם גע-דאַנק, וועלכער ווערט פאַרטרעטען פון טאָטאַלען גע-דאַנק. אפילו אין די גרויזאַמע צייטען פון צאַרישען יאָך,

ווען מ'האָט געפייניגט און גערודפט פאָלאַקען ווי יודען. האָבען זיך געהערט שטימען. וועלכע האָבען אויסגעשריגען דעם ווייטאָג פון מיליאָנען און פאַראור-טיילט די שענדליכע אונמענשליכע מעשים.

וואו זענען איצט אונזערע פּוילישע האַדיטשעוו'ס און מאַקלאַקאָוו'ס, וועלכע זאָלען ווי אַ דונער אַ זעץ טון אין אונזער פאַרטשאַדעטער ווירקליכקייט?

ריכטיג, אין די לעצטע טעג האָבען זיך געלאָזט הערען געוויסע אויפלייכטונגען פון נייעם געדאַנק, אָבער דאָס זענען דערווייל נאָר מעטעאָרען.

דערפאַר באַזיצען מיר אַ גאַנצען לעגיאָן פון היר-מישע משטיינעוואַנטע פילאָזאָפען און עקאָנאָמיס-טען, וועלכע שאַפען פאַר יעדען פרייז אַ נייע לע-

גענדע וועגען דער יודישער געפאַהר.

אָבער אונזערע רעכטע האָבען אַ צופיל רוהמרייכע פאַרגאַנגענהייט און אַ צו טרויסען יחוס, וואָס וואָר-צעלט אין די העכטליכע אַקטען פון די פּוילישע קע-ניגען קאַזשימיעזש דער גרויסער, זיגמונט אויגוסט און סטעפאַן באַטאָרי, אַז די אידעאָלאָגיע פון די אולטרא - ענדעקעס זאָל זיי קענען איינברעכען.

מיט ציין און נעגעל וועלען מיר זיך איינשטעלען פאַר אונזערע רעכט און קיין שום כוח וועט זיי ביי אונז נישט אַרויסרייסען!

אין לויף פון אַלע יאָהרען, איז די יודישע באַ-פעלקערונג געווען באַ'עולה'ט, זי האָט אָבער געהאַט אַן אַדרעס וואוהין זיך צו ווענדען, דער אַדרעסאַט איז געווען דער סיים. אויב דער סיים וועט איצט זיך אָפּזאָגען אויפצונעמען אונזערע ווייטערדיגע אַנקלאַ-געס, וועלען מיר נישט אויפהערען צו שרייען און רופען, אַז ס'זאָל דערוואַכען די פּוילישע עפענטליכע מיינונג, אַז זי זאָל אויפוועקען דאָס איינגעשלאָפע-נע געוויסען.

אויב אויפ'ן געביט פון זיכערקייט זעהט מען נאָך אַ געוויסען אופן פון רעאַגירען איבער דער

מערדערליכער טעטיגקייט פון צעיושע-טע עלעמענטען, ווערען די לאָזונגען פון די דאָזיגע לייט אויפן ווירטשאַפטליכען געביט אויף אַזאַ אָדער אַנדער אופן דורך די רעגירונגס - פאַקטאָרען אונ-טערגעשטיצט.

דאָס דאַרף איז נישט ביכולת צו טראָגען די לאַסטען, און די באַדינגונגען פון אונזיכערקייט מיטן מאָרגען וועט די שטאָט נישט קאָנען טראָגען די לאַס-טען, צי וועט דער וויצע-פּרעמיער אויף די דאָזיגע יסודות טעזונדמאַכען אונזער ווירטשאַפט און הויבען אונזערע פינאַנצען?

די זעלביגע ניפטיגע עקאָנאָמישע און סאָציאַ-לאַגישע לאָזונגען, וועלכע מיר הערען איצט פון אונ-זערע קאָלעגען, האָט מען פאַר 40 יאָהר געהערט אין אַן אַנדער לאַנד. די דאָזיגע לאָזונגען האָבען גע-בוירען די אַטמאָספערע פון דער באַרימטער דרייפוס-יאַדע און דערפירט פראַנקרייך צום אָפּגרונט. אָבער פראַנקרייך האָט איינגיכען זיך אויפגעכאַפּט און אָפּ-געוואָרפען די פאַלשע לאָזונגען, און זי איז געבליבען דאָס דעמאָקראַטישע און אַנטי-רעאַקציאָנער לאַנד.

דער לאַנג-יעהריגער פרעזידענט פון עקסטרעמי-נאַציע און אַנטיסעמיטיזם אין אונגאַרן, גראַף בעט-לען האָט ערשט לעצטענס ערקלערט אין אונגאַרישען פּאַרלאַמענט, אַז די אַנטיסעמיטישע פּלאַג דאַרף מען אויסרייסען מיטן וואָרצעל, ווייל זי האָט פאַראור-זאַכט שווערע וואונדען אין ווירטשאַפטליכען לעבען פון דעמאָקראַטישען לאַנד.

כ'וואָלט זיך געווינשען, אַז ביי אונז זאָל די

הרטה אויפן אַנטיסעמיטיזם קומען נישט צו שפּעט,

ווען די פינאַנצען און די ווירטשאַפט וועלען זיין אונטערגעשניטען. פאַרהיטען פון דער קאַטאַסטראָפע דאַרף מען שוין איצט, ווען אונזערע פינאַנצען קאָנען באַוואָרנט ווערען, ווען מ'קאָן זיי ראַטעווען.

מיינע שטאָט-ברידער, וועלכע לעבען אין די צייטען אונטער דער געפאַר פון שטענדיגען טעראָר, לגבי וועלכע עס ווערען אויסגעפירט מאָרדען, ביי וועלכע מען נעמט צו דאָס לעבען אין די צענדליגער און אין די טויזענדער רויבט מען ביי זיי צו די אַרבייטס-וואַר-שטאַטען, — טראָץ דעם אַלעם האָבען זיי נישט פאַרצווייפעלט און וועלען נישט פאַרצווייפלען. ווייל מיר גלויבען אין היסטאָרישער גערעכטיגקייט.

צי נעניגט אונז דער דאָזיגער גלויבען אויפן איצ-טיגען מאָמענט? איך מוז דערויף ענטפערען: ניין. — ווייל נישט וועגען אַ פּוילען פון האַס און אַנאַרכיע האָבען געטרוימט די, וועלכע האָבען גע-שטרעבט צו איהר ווידערגעבורט און באַנייאונג נישט וועגען אַ פּוילען, פאַר וועלכען עס וואָלט גע-ווען אַ מוסטער אַ לאַנד, וואָס שפּייזט די בירגער מיט האַרמאַטען אַנשטאָט מיט פּוטער, נישט צום גיהנום פון מערב-שכן שטרעבען מיר זיך צו דערנענטערען.

מיט רעכט האָט מען געערט וועגען מיסברוי-

כען מיט דער אויטאָריטעט פון מאַרשאַל פּילסודסקי.

אָבער איינע פון די גרעסטע מיסברויכען מיט זיין אויטאָריטעט איז דאָס פאַר-שפּרייטען אין פּוילען די באַרבאַרישע לאָזונגען פון נאַציאָנאַל - סאָציאַליזם, וועלכער ציהט אַרויף אויף זיך ביי אונז דעם לבוש פון נאַציאָנאַל - ראַדיקאַליזם. איך וועל דאָ ציטירען אַן אָפּאָריזם פון מאַרשאַל פּיל-סודסקי, וועלכער איז אין די לעצטע טעג אָפּגעדרוקט געוואָרען אין „פּאָלסקאַ זבראָינאַ": „זאָל טראָגען דעם בושעווּדיגען שטעמפּעל אַן נאַציאָנאַליסטישען האַס — האָט ער געזאָגט — הערשען צווישען אונז שלום און ברידערליכקייט אָהן אונטערשיד פון נאַ-ציאָנאַלער און רעליגיעזער צוגעהעריגקייט".

וואָס פאַר אַ טראַגישער דיסאָנאַנס עס הילכען אויס אויפן פאָן פון די דאָזיגע ווערטער די לאָזונ-גען פון עקסטערמינאַציע און אַנטיסעמיטיזם, עוואַ-קואַציע און דעפּאָרטאַציע, וואָס ווערען געפּרעדיגט דורך מענשען, וועלכע האָבען זיך גערופען און זע-נען אָנגענומען אַלס שילער פונם גרויסען פיהרער.

אַ גאַנץ אַנדערן נעפּיל באַקומט זיך ווען מ'זעהט אַז דער יודען-פיינדליכער פּסיכאָז גרייכט אַלץ העכ-כער, נישט בלויז אין דער געזעלשאַפטליכער היער-אַרכיע, נאָר אויך אין דער היעראַרכיע פון גייסטליכע און וויסענשאַפטס-מענשען.

צי מיט די דאָזיגע מיטלען וויל דער וויצע-פּרעמיער דורכפיהרען זיינע פּלע-נער פאַר די מלוכהשע פינאַנצען און ווירטשאַפט?

נאָך מעהר: איינער פון אונזערע אָנגעזעהענע לאַגען שרייבענדיג וועגען דער אויסלאַנדס-פּאָלי-טיק האָט געשטעלט דאָס גרויסע פּראָבלעם אויף אַזאַ אויסטערלישער פלאַך באַהויפּטענדיג, אַז די נעגאַ-טיווע שטעלונג פון די יודען לגבי דער פּוילישער אויס-סערן-פּאָליטיק איז אַ באַשטעטיגונג פון דער ריכ-טיגקייט פון דער דאָזיגער פּאָליטיק.

דער אונצוטרויי - וואָטום, אַרויסגעזאָגט אין אַזאַ פּאַטעטיגאַרישער פאָרם, איז דער בעסטער באַווייז, אַז אין „קעניגרייך דענעמאַרק" ביי געוויסע פּאַרטע-גירונגס-קרייזען הערשט אין דער ווירקליכקייט נישט בלויז אַ רעקאָמפּאָזיציע, נאָר אַ היפּערטאָנירונג פון נאַציאָנאַליזם, וואָס דערפירט צום פאַרטיילען די בירגער אין פאַרשידענע קאַטעגאָריעס.

ליידער הערט מען נישט פון סיים און נישט פון סענאַט קיין שטימען, וואָס זאָלען זיך אָנקניפּען אין דער טויזענדיעהריגער היסטאָרישער טראַדיציע און אין די טראַדיציעס פון די קאָנסטיטוציאָנעלע פּרינציפּען. אויב דאָ פירט זיך אַ דיסקוסיע איבער דער ווירטשאַפטליכער לאַגע פון לאַנד קומט דאָס פאַר אויסשליסליך אין דער ריכטונג פון פּראָפּאַגירען משונה'דיגע עקסטערמינאַציע און עוואַקו-אַציע - פּראָיעקטען, וועלכע מען וויל אונבאַ-דינגט אָנווענדען לגבי דעם יודענטום.

דאָס פּוילישע יודענטום לעבט פונדעסטוועגען מיט דער האָפנונג אויף אַ בעסערן מאָרגען.

אין אונזער מלוכה'שען און ווירטשאַפטליכען לעבען מוזען פאַרבליבען די יסודות פון דער קאָנסטיטוציע און נישט קיין אָבער-קאָנסטיטוציע, ווען מ'זאָל צו איהר צוח קלוגסטע אָנווענדען די חלומות און שטרעבונגען פון די ענדעקעס און די „נאַראַ".

פון צייט צו צייט דערזיין צו אונז זעלטענע ווער-טער פון טרייסט פאַר די נערודפטע יודען, ווערטער, וואָס זענען דיקטירט פון אידעאַלע הערצער פון נישט-יודען. די דאָזיגע שטימען זענען פאַר אונז אַ וואונ-דערליכע קמיעה. זיי זאָגען עדות וועגען דימעלות-טובות, וואָס הרעמלען אין די מאַסען פון דער פּוי-לישער געזעלשאַפט, וועלכע וועט סוף כל סוף אונז

באַשיצען געגען דעם זיך פאַרשפּריי-טענדיגען גיפט אין פּוילעניש.

נאָך מעהר פרייט דאָס אונז, וואָס די דאָזיגע שטימען קומען פון פרויען. די אידעלע ווערטער פון וואַנדאַ וואַשילעווס-קאַ. מאַריאַ דאָמבראָווסקאַ, אַנינאַ סטושעלעצקאַ און לעצטענס די דעפּוטאַטין פּעלטשינסקאַ זענען פאַר אונז די גרעסטע צירונג פון אמת'ן הומאַני-

טאַריזם נישט לגבי בהמות נאָר לגבי מענשען און ברידער, וואָס לעבען אויף דערזעלביגער ערד

דאָס מוזען פאַרשטיין אַלע ערליכע און אויפריכטיגע מענשען, וועלכע שטרעבען צום גליק פון גאַנץ פּוילען.

ליידער, נישט שטענדיג זענען די רדיפות געגען אומבאַהאָלפענע זיך יוקם און דערפאַר פאַלען אָפּט אומשולדיגע קרבנות. פאַרן פּאַקטישען זאַך-צו-שטאַנד וועל איך ברענגען אַ ריי פאַקטען.

די ענדעקישע באַנדעס האָבען אונז איינגעאָרדנט פּאָשיטיקים, מינסק-מאַזאָוויעצקים און צוליב דעם ליידען נישט בלויז די יודען נאָר אויך דער מלוכה-אוצר.

די ענדעקישע און „נאַראַ"-אַקאַ-דעמיקער אין פּוילען פּאַלען אַן אויף די יודישע סטודענטען. דאָס זעלבע שלאָגט זיך אָפּ אין דער ליטע, וואו די דאָרטיגע ענדעקעס און נאַראַ-חברה וואָוגדען אַן דיזעלביגע משטאָדעי לגבי זייערע קאָלע-גען-פּאָלאַקען.

די דאָזיגע מגפה דאַרף מען אויסראָטען און אויסברענען מיט אַן אַנ-געגליטען אייזען.

איך בין פול פאַראַוואונדערונג פאַרן שיינעם זשעסט פון די יודישע סטודענטען אין ווילנאָ, וועלכע האָבען איום טאָג פון זייער הונגער-שטרייק טראָץ זייערע לגבי גערעכט וועגען די פּאָלאַקען אין דער ליטע און האָבען אונגענומען אַ פּלאָמיגען פּראָטעסט געגען די רדיפות געגען די דאָר-טיגע סטודענטען פּאָלאַקען.

ווי לאַנג עס וועט אין פּוילען הערשען די ביר-גערליכע אונגלייכהייט און ס'וועט גראָסיר[...] רעכט וועלען די צוויי גרויסע פּראָבלעמען [...] זער מלוכה-לעבען — די מדרגה פון אונזער[...] נאַנצען און די פאַרשמאַרונג פון אונזער [...] טוידיגונג — נישט קענען זיך אָנשפּאַרען אויף [...] קע יסודות פון אַ געזונדע, ווירטשאַפט-[...]

אילוסטרירענדיג דעם פּסיכאָז, ווענען [...] איך האָב דערמאָנט וואָלט איך געוואָלט אַקצ[...] אַז מיר לעבען ליידער איז אַן עפּאָכע, ווען [...] באַרע מעשים ווערען נישט בלויז פאַראורטיי[...] ייי ווערען אין אַ געוויסע הינזיכט אונטער[...]

צי איז די לעצטע אַרויסטרעטונג [...] פירשט ראַדזשיוויל אין סענאַט [...] באַגינסטיגונג פאַר די שטראַפ[...] אַקטען?

אַנשטאָט צו שאַרלען די, וואָס [...] די רוח דורך פּרובען איינפיהרען אַ באַנק-[...] די הויכשולען און פאַרשפּרייטען די ראַסען[...] וואָס איז געווען די טראַדיציע אין היסטאָ[...] צווישענפעלקערישען צוזאַמענלעבען אויף [...] זיגער ערד, האָט דער הער סענאַטאָר געפונ[...] פּאַסיג צו ברענגען דעם אומגעוויינליכען אַ[...] ווי סקאָפּעל אָדער צ-בעלע

און מיט דעם דאָזיגען אַרגומענט וויל מען [...] אַ באַרוהיגענדע און באַלערענדע השפעה אַר[...] צעווישעטער אַקאַדעמישער יוגענד? מיט ד[...] מען לעזן פאַרשידענע געזעלשאַפטליכע פּראָ[...]

אַלזאָ איז אָנגעזיכט פון די [...] דיגע אַנטי-יודישע געשעהענישען [...] דען גלאָריפיקאַציע פון מאָרדען [...] טעטען - איבערפאַלען און פּעטאָ[...] אַנפאַלען: איז אַנגעבליך פון דער [...] בונג צו פאַרשמעלערן אונזערע [...] פון האַס און גיפטיגער אַגיטאַציע [...] דער יודישער באַפעלקערונג, [...] אונז נאָר צו רופען:

דעמאָקראַטיש פּוילען! אויב [...] רעפּרעזענטירט דאָ אין דעם [...] זיכער ביזטו רעפּרעזענטירט אין [...] זענדער פון די ברייטע מאַסען. [...] אַפּ מיט דיין גרויס און וואָג [...] אינם נאָמען פון דער גליקליכע[...] קונפט פון פּוילען און שוץ פון [...] רודפטע בירגער - פון דער יודישער ציאָנאַליטעט

צום סוף פון זיין רעדע האָט דעפּ. מ[...] ווזאָנט: צוליב דער אונטערטעניגליכער לאַ[...] כע האָט זיך געשאַפען פאַר דער יודישער [...] קערונג אין פּוילען, גיב איך אַפּ פאָלגענדע [...] לאַראַציע:

די יודען אין פּוילען, וועלכע וואוינען אי[...] דאָזיגער ערד זייט הונדערטער יאָהרען און [...] אַלע פליכטען און לאַסטען זענען פולוועלטיג[...] פולבאַרעכטיגטע בירגער. יעדערליי פאַרשנ[...] פון זייער רעכט, יעדער צימצום פון דער [...] אַרבייטס - פּאָזיציע, וואָס ווערט אין דער [...] צייט סיסטעמאַטיש אָנגעווענדעט אין פּאַ[...] פּאָרמען און געשטאַלטען לגבי דער יודישער [...] קערונג איז געגען דער פּוילישער קאָנסטיטוצ[...]

די עקסטערמינאַציע פּאָליטיק האָט זיך [...] פּאַרטיפט מיט דער לאָזונג פון עמיגראַציע [...] די ווירטשאַפט און די פינאַנצען צו רואין אוו[...] אונמעגליך די צוזאַמענאַרבייט פון אַלע ביר[...]

נישט ווילענדיג און נישט קענענדיג מיט[...] אַנטוואָרטליך זיין פאַר דער דאָזיגער פּאָליטי[...] כע ווערט אויך אונטערשטיצט דורך די רעג[...] פאַקטאָרען, ערקלער איך, אַז אין דער אָפּש[...] פון בודזשעט וועל איך נישט נעמען קיין אָנט[...]

לעגיאָניסטען-מאַניפעסטאַציע
פאַר'ן נייעם פּאָליטישען לאַגער
וועט פאָרקומען קינפטיגען זונטאָג אין וואַרשע

וואַרשאַ, 24 (טעלעפאָניש)

אין שייכות מיט'ן פּראָקלאַמירען דורך פּולק. קאָץ די אידעען-דעקלאַראַציע פון דעם נייעם פּאָליטישען לאַגער אין פּוילען, האָט דער לעגיאָניס-טען-פאַרבאַנד אויף קינפטיגען זונטאַג 9,15 פריה צונויפגערופען אַלע זיינע מיטגלידער, וועלכע וועלען אונטער די פאָהנער פון לעגיאָניסטען-פאַרבאַנד מאַניפעסטירען זייער צוגעבונדענקייט צום פאַרבאַנד און צו זיין פיהרער, וועלכער איז פּולק. אַדאַם קאָץ.

די צונויפזאַמלונג פון לעגיאָניסטען פאַרבאַנד וועט זונטאַג פאָרקומען אויפ'ן פּילסודסקי-פּלאַץ אין וואַרשאַ.

וואַרשאַ, 24 (טעלעפאָניש).

אין ביוראָ פון פּולק. קאָץ פליסען איין פון גאַנצען לאַנד נייע אָנמעלדונגען פון גרויסע גרופּען און פון יחידים, וועלכע שטעהען צו צום נייעם לאַגער.

אויך אַ רייהע צייטונגען האָבען זיך געשטעלט צו דער דיספּאָזיציע פון פּולק. קאָץ.

סענאַטאָרען וועגען דער נייער פּאַרטיי פון פּולק. קאָץ

וואַרשאַ, 24 (טעלעפאָניש)

נעכטען איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון'ם קאָמיטעט ביים סענאַט-קלוב פאַר פּאַרלאַמענטאַרישע אַרבייטען. עס זענען באַריהרט געוואָרען פראַגען, וואָס שטייען פאַר פאַר די סענאַטאָרען אין שייכות מיט דער דעקלאַראַציע פון פּולק. קאָץ.

אין דעם ענין זענען אָנגענומען געוואָרען אַ רייהע פאַרשלאָגען.

אַרעסטירט פאַר אַראָפּרייס[...] די פּלאַקאַטען
מיט דער דעקלאַראַציע פון פּולק. [...]

וואַרשאַ, 24 (טעלעפ.)

די סטודענטען סטעפאַן מאַרקאָווסקי [...] און זשעי טשוי זענען פאַרהאַלטען געוואָרען [...] אַראָפּרייסען פון די ווענט פּלאַקאַטען מיט [...] דעקלאַראַציע פון פּולק קאָץ. דער ערשטער [...] דאָס געטון אויף אויגזשאַווסקאַ גאַס, דער [...] טער אויף יעראָזאָלימסקאַ. ביידע סטודענטען [...] אָפּגעפיהרט געוואָרען צום סטאַראָסטווע-געריכט [...] וואָס האָט זיי פאַרמשפּט צו 7 טעג אונבאַדינגט [...] אַרעסט.

גלייך פון סטאַראָסטווע האָט מען זיי [...] געפיהרט אין אַרעסט.

מאדריד האלט זיך, מאדריד וועט זיך האלטען!

רעפארטאזש פון א פראנצויזישען זשורנאליסט, וואס איז געפאלען אין שפאנישען בירגער־קריג

דער פראנצויזישער קריגס קארעספאנדענט לואי לאפרע וועלכער איז געפאלען אין שפאנישען [בירגער] קריג האט איבערגעלאזט א רייהע נאך [נישט] געדרוקטע רעפארטאזשען. מיר פארעפענטליכען א שילדערונג נאך פון חודש דעצעמבער בעת איז פארגעקומען די גרויסע ווענדונג אין [קאמ]ף ארום מאדריד, ווען דאס רעגירונגס מיליטער [הא]ט באקומען דאס געוועהר, וואס עס האט נויטיג [געה]אט.

גענעראל פראנקא האט נעכטען געליטען די [גר]ערסטע מפלה, זייט ער האט אנגעהויבען צו באַ[לאַ]גערן מאדריד. זיינע פארצווייפעלטע אנגריפען [זענ]ען איבעראל צוריקגעשלאגען געווארען, אויף [אל]ע פראנטען האט דאס רעגירונגס מיליטער אנגע[הויב]ען די אפענסיווע און געווינען באדען. ביז־איצט [האב]ען די אויפשטענדיגע פון דעם קליניש'ען שפיטאל [געש]פילט קאץ און מויז מיט'ן לשכן פון די מי[ליצי]אנערן, דערמיט וואס זיי האבען אנגעמאכט [גר]ויסע פארלוסטען אין די רייהען פון די הילפס [אפטה]ילונגען פון דעם רעגירונגס מיליטער, די שטורם [אפטה]ילונגען מיט מאשינען געוועהר פארניכטעט און [זיי]ערע אייגענע אנגריפען אונטערשטיצט מיט אר[טיל]עריע פייער, דאס האט זיך שוין איצט פאר[ענד]יגט. מיט 15,5 צענטימעטער האַמאַטען האט [דא]ס רעגירונגס מיליטער דעם געפעהרליכען בנין פארוואנדעלט אין א אונגעהויערען בארג ציגעל. [ג]אַנץ האט זיך אונטער דער ווירקונג פון הארמאַ[טן] פייער דאס קלינישע שפיטאל פארוואנדעלט אין [ר]ואינע.

עס האט אויסגעזעהען אונוואהרשיינליך, אַז [או]נטער די דאָזיגע רואינען זאלען זיך נאך געפינען [לעב]עדיגע מענשען. און דאך האבען זיך נאך דארט [געפו]נען אזעלכע, בעת די דינאמיטעראס און די [האנ]דגראנאטען ווארפער פון רעגירונגס מיליטער [האב]ען זיך אנגעהויבען צו דערנעהנטערן צו די [דאז]יגע חורבות מיט זייערע אויסגעשטרעקטע ארעמס וועלכע זיי האבען געווארפען בליצען, האט מען [גע]זעהען קליינע שווארצע סילועטען ארויסשפרינגען פון דעם פארמלאזען בארג ציגעל און לויפען [צו] זייערע פיינדליכע ליניעס. אבער באלד איז אנגעקומען [גע]פליהען א גראנאט און האט געטראפען אין די [...]טע. א קויל האט געצווינגען דיע פאַרערשטע [...] אפצושטעלען. אין משך פון צוויי שעה איז די [דאזי]גע פיינדליכע פאזיציע וועלכע האט 8 טאג [...] געשטעלט אין סכנה די פארטיידיגונג פון [מאדר]יד, געווארען א חורבה און שוין בויט דאס [רעגי]רונגס־מיליטער דארט איין די דריי פיס פון [מ]אשינען געוועהרען.

איבעראל האט דאס רעגירונגס מיליטער גע[ה]אַט עהנליכען גליק. אין מיינקלאא דאַ־ט, וואו האט אמאל זיך אויפגעהויבען די פראכט פון פאלאַץ פון דער הערצאגין פון אלבא האבען די [...]ין סאלדאטען צוריק געשטויסען צוויי אנגריפען. [...] אייזערנעם טויער האבען זיי אפגעריי[סן] די [...]טע הייזער אין וועלכע עס האבען זיך נאך גע־פינען אויפשטענדיגע און האבען באפרייט דעם וועג קיין קארונא. אויף דרום האבען זיי פארנומען ווילא־ווענדא וואו עס האבען זיך געהאט שטארק פאר־שאנצט די מאראקאנער.

אויך אויפ'ן הימעל איז דער טאג געווען נישט ווייניגער גליקליך פאר דער רעגירונג. צוואנציג יאגד אעראפלאנען האבען זיך פלוצלונג באוויזען אין מאמענט ווען דריי פיינדליכע אעראפלאנען האבען באמבארדירט אויף דער שטאט. איינע פון זיי איז אראפגעפאלען אין פלאמען, א רויט גליהענדער קאמעט אין זונען־ליכט. די אנדערע זענען אנטלאפען. ווען ארום 5 א זייגער האבען זיך 5 באמבען אעראפלאנען פון שונא באגלייט פון 13 יאגד אעראפלאנען באוויזען אויף מערב פון מאד־ריד. 36 יאגד אעראפלאנען פון דער רעגירונג האבען זיך א לאז געטון אויף זיי. די פליהער פון די אויפשטענדיגע האבען זיך צוריקגעצויגען פון קאמף און 500,000 פערזאן, וואס האבען זיך ארויסגע־לאזט אויף די גאסען און דעכער האבען זייער אנט־לויפען באגריסט מיט א ווילדען געשריי.

ווען דער טאג האט זיך געענדיגט, האט זיך א טיפע טרויעריגקייט אויסגעברייט איבער דער שטאט. די פארלוסטען זענען גרויס ביי די מיליציאנטען ווי אויך אין דער אינטערנאציאנאלער בריגאדע. צום ערשטען מאל האבען די אויפשטענדיגע באנוצט גיפט גאזען. ווען מען האט מיר דאס דערצעהלט האב איך נישט געוואלט גלויבען, איך ווייל נאך צווייפלען, אבער דריי בעגלויבענסווירדיגע מענשען, די דאקטוירים פרענקעל און היילברון און דער באַ־קאנטער דייטשער שריפטשטעלער גוסטאוו רעגלער, האבען מיר נישט איבערגעלאזט קיין האפנונג, אין צפון סעקטאר פון דעם אוניווערזיטעטס שטאט טייל זענען 5 סאלדאטען קראנק געווארען מיט סימפטא־מען, וואס קענען נאר קומען פון גאז. איינער פון זיי איז שוין טויט, די אנדערע געפינען זיך אין שפיטאל. איך האב בדעה זיי היינט צו באזוכען אין באגלייטונג פון אויסלענדישע דאקטוירים. צי איז מעגליך, אז דער דאזיגער קריג זאל ווערען אזוי אומגלויבליך שענדליך? צי וועט מען טויזענטער קינדער וואס זענען פארשוינט געווארען פון די אויפ־רייס גראנאטען, דערשטיקען און לעבעדיגערהייט פארברענען? איך באוואונדער א באפעלקערונג, וואס איז אונטערגעווארפען אזעלכע סכנות און וואס פארלירט נישט דעם מוט. מאדריד עסט נישט צו דער זאט, עס הייצט אין די אויוועגס מיט זיין מע־בעל, אבער עס גיט זיך נישט אונטער. עס זענען פאר־האן הונדערט טויזענטער וואס באטראכטען זיך באך אלס צום טויט פאראורטיילטע, וועמען די שטראף איז נאר אפגעלעגט, נישט וויסענדיג צו מען וועט זיי צום סוף באגנעדיגען, און וועלכע האבען דאך אין זיך די קראפט צו שמייכלען.

מאדריד עסט נישט צו דער זאט, מאדריד שלאפט נישט מעהר, מאדריד פארברענט דאס גע־הילץ פון זיינע צושטערטע הייזער בכדי צו הייצען אין די אויוועגס — דאס איז נישט בילדליך גע־רעדט, דאס איז בוכשטעבליך אמת — אבער מאדריד האלט זיך, מאדריד וועט זיך האלטען!

מבול פון דייטשע שלום-דערקלערונגען

זענען א רעזולטאט פון ענגלישען באשלוס צו פארשטארקען די באוואפנונגען?

הגם היטלער האט אין זיין לעצטער רעדע אין רייכסטאג געגעבען א פייערליכע ערקלערונג, אז די דייטשע פאליטיק וועט זיך אין דער צוקונפט צוריק האלטען פון איבערראשונגען, איז אבער נישט אדורך קיין פאר טעג נאך דער דאזיגער רעדע, ווי גאנץ אייראפע האט זיך ווידער געפונען פאר א איבער־ראשונג, אמת, דאסמאל פון א אנדערען כאראקטער. מען קען נישט אנדערש אנרופען ווי איבערראשונג דעם פלוצלונגען מבול פון שלום ערקלערונגען, וואס האט ארומגעכאפט איינעם נאכ'ן צווייטען כמעט אלע אנגעזעהנסטע פיהרער פון דער דייטשער פאליטיק. דער ערשטער אין דאזיגען שלום־כאר איז געווען דער פראפאגאנדא מיניסטער געבעלס, וואס זיין רעדע, וועלכע ער האט געהאלטען פאר 20,000 צוהערער האט מיט זיך פארגעשטעלט א וואריאציע אויף דער טעמע — „עס וועט קיין מל־חמה נישט זיין“ און האט פארענדיגט מיט דער פעסטשטעלונג, אז „דייטשלאנד וויל שלום, און נישט מלחמה“. נאך איהם האט דער אויסערן מיני־סטער נויראט ערקלערט פאר דעם קארעספאנדענט פון „האמבורגער פרעמדענבלאט“ אז עס איז נישט פארהאן די קלענסטע סיבה מורא צו האבען פאר וועלכע עס איז באדראָהונגען פאר'ן אייראפעאישען שלום און אויב עס איז פארהאן וועלכע עס איז סכנה איז זי נישט אין דער אויסערליך פאליטישער לאגע נאר אין דעם קריגס־פסיכאז, וואס ווערט סיס־טעמאטיש פארשפרייט דורך די פאראינטערעסירטע קרייזען“...

אויסנוצענדיג, וואס קיין בערלין איז געקומען די אינטערנאציאנאלע דעלעגאציע פון די געוועזענע פראנט־קעמפער, האבען די אנגעזעהנסטע דייטשע מלוכה מענער צוגעאיילט זיך ארויסצוזאגען וועגען זייער „שלום“ שטימונג, גערינג האט צווישען דער דיפלאמאטישער רייזע קיין רוים און דיפלאמאטישער יאגד אין די ביאלאוויעזשער וועלדער אין א ערקלע־רונג פאר די אויסלענדישע קאמבאטאנטען אנגעווי־זען, אז די קומענדיגע מלחמה וועט זיין א סך שרעק־ליכער ווי די וועלט מלחמה פון די יאהרען 1914—1918“ און אז די „וואס זענען באקאנט מיט גיהנום פון דער „טעכנישער מלחמה“, וועלען פארשטיין, אז די פעלקער האבען נישט קיין רעכט זיך צו ער־לויבען אויף אזא מלחמה“. דער קריגס מיניסטער גענעראל בלאמבערג האט געבעטען די דעלעגאטען צו דערקענען און איבערצוגעבען אין זייער פאטער־לאנד, אז דייטשלאנד וויל שלום סיי פאר זיך, ווי אויך פאר דער איבעריגער וועלט, אזעלכע פריידליכע נאטען האבען אויך געקלינגען אין די רייד פון „פיהרערס“ פארטרעטער העס — און ענדליך האט היטלער אליין אויפגענומען די דעלעגאציע פון פארבאנד פון די אינטערנאציאנאלע פראנט קעמפער און בערכטעסגאדענער ערקלערט, אז „דייטשלאנד שטרעבט אויסשליסליך צו שלום“.

אזא מערקווירדיגע צוזאמענפאל פון לייטמאטיוו פון אזויפיל רעדעס קען נישט זיין קיין צופאל און מען קען דאריבער גלויבען, אז זיי זענען אלע געהאלטען געווארען אונטער איין רעזשי.

וואס איז אייגענטליך פארגעקומען אין דער דאזיגער קורצער צייט צווישען היטלערס רעדע אין רייכסטאג, פון וועלכער אייראפא האט ערווארט און זיך נישט דערווארט פרידליכע ערקלערונגען, און דער סעריע פרידליכע ארויסטרעטונגען פון די דייטשע מלוכה מענער?

אייגענטליך איז פארגעקומען נאר איין גרויס פאליטיש געשעהעניש. אין ענגלישען פארלאמענט האט דער פינאנץ קאנצלער נעוויל טשעמבערלען געפאדערט אין נאמען פון דער ענגלישער רעגירונג פולמאכטען אויף א הלואה צו פארשטארקען די ענגלישע מיליטערישע מאכט, און דער אפקלאנג, וואס די דאזיגע פאדערונג האט באקומען האט באַ־וויזען, אז דאס גאנצע ענגלישע פאלק, מיט קליינע אויסנאהמען, איז גרייט זיך אפצורופען אויף דעם רוף פון דער רעגירונג.

בכדי ריכטיג צו פארשטעהן און אפצושאַצען די ענגלישע אויסערליכע פאליטיק איז נויטיג צו נעה־מען אין אכט, אז ענגלאנד, בכדי אפצוהיטען די גאנצקייט און אונבארירליכקייט פון דער ריזיגער בריטישער אימפעריע, האט נויטיג א אונאפהענגיגע לאגע אין אייראפא. מיט אנדערע ווערטער, לאנדאן קען שליסען אפמאכען אין אייראפא נאר אין דעם פאל, ווען דאס פאלט צוזאמען מיט די אינטערעסען פון אלע דאמיניומס, וואס געהערען צו דער ברי־טישער אימפעריע, דעריבער מוז די ענגלישע פאליטיק ווילענדיג נישט ווילענדיג געבען דעם פארצוג דעם סיסטעם פון קאלעקטיווער זיכערקייט און אויסמיידען פאקטען און בונדען, און דאס איז גורם אז זי שטרעבט צו פארשטארקען די פעלקער ליגע.

די דערפאהרונג פון די לעצטע יאהרען האט באוויזען, אז א שוואך ענגלאנד איז נישט בכוח אין א גענוגענדער מאס ארויסצווייזען איהר איינ־פלוס אין אייראפא מיט'ן ציל אויפצוהאלטען דאס גלייכגעוויכט, און אז איהרע עצות ווערען נישט גענומען אין אכט אויב זיי ווערען נישט אונטער־שטיצט דורך א באוואפענטער קראפט, ווי עס פאסט פאר איהר לאגע אין דער וועלט.

די ענגלישע פאליטיק צייכענט זיך אויס דער־מיט, וואס זי נעהמט נישט אן קיין שנעלע און נישט באטראכטע דעציזיעס, נאר אויב נאך א לאנגען און אלזייטיגען ישוב הדעת נעהמט זיך אן א באשלוס, דאן דערפיהרט זי איהם ביז צום סוף, אין ענגלאנדס אנטשלוס צו דערפיהרען איהרע מיליטערישע קראפט ביז צו די גרענ'צען, וואס זאלען אנטשפרעכען דער מאכט פון גרויס־בריטאניען, איז דערהערט געווארען גענוג פארשטענדליך און הארט.

ווי עס האט די טעג ערקלערט איינער פון די אנגעזעהענסטע דעפוטאטען פון ענגלישען פארלא־מענט פארשטארקט ענגלאנד איהרע באוואפנונגען אויסשליסליך בכדי צו ווארענען אייניגע אגרעסיוו געשטימטע מלוכות און זיי פראקטיש דעמאנסטרירען די ריזיקע וואס זיי שטעלען זיך אויס אין פאל פון פרוב פון א אנפאל. נאר שוואכקייט און נאכגיביגקייט קענען ארויסרופען קאנפליקטען, וואס קענען האבען פאטאלע פאלגען“. אויף א זעהר כאראקטעריסטישען אופן האט דאס אויסגעדרוקט די „טיימס“, די צייטונג, וואס דריקט אויס די שטעלונג פון דער ענג־לישער עפענטליכער מיינונג: „דער בריטישער לייב האט א געוואוינהייט עטוואס איינצוציהען דעם וויי־דעל, ווען ער איז זיכער אז עס האנדעלט זיך נאר וועגען א שפיל, אבער זיין פיהרונג ענדערט זיך, ווען ער איז איבערצייגט, דאס פון כח פון זיינע לאפעס איז אפהענגיג דער אייראפעאישער שלום“.

א איטאליענישע צייטונג האט אין שייכות מיט דעם ענגלישען באשלוס צו דערפיהרען איהרע קריגס קראפט ביז צו א אונערהערטער הויך איראניש באַ־מערקט, אז „ענגלאנד וויל ווערען דער פאליציאנט פון דער וועלט פאליטיק“ די אויפריכטיגע פריינד פון שלום וועלען מיט דער דאזיגער איראניע נישט מסכים זיין.

ל. ג—ן.

„ס'וועט זיך געפינען א משוגע פאלק, וואס וועט ארויסרופען א מלחמה“

[ר]עדעס פון פרעמיער בלום און אמעריקאנער אמבאסאדאר אין פאריז

פאריז, 24 (ספ. טעל.) נעכטען האט דער אמעריקאנישער קלוב אין [פאר]יז געגעבען א מיטאג לכבוד דעם פרעמיער [...] בעת'ן מיטאג האט פרעמיער בלום [ערק]לערט:

„די אינערליכע פאליטיק פון דער איצטיגער [רעג]ירונג אין פראנקרייך קען מען באצייכנען מיט [איין] ווארט: „געזעלשאפטליכע גערעכטיגקייט“. א [דעמ]אקראטישע מלוכה — האט דערקלערט בלום — איז [א גער]עכטע מלוכה און איז דערפאר גערעכטיג, [אז] יעדער בירגער פון דער מלוכה זאל קאנען [גענ]יסען פון די וואוילטאטען פון דער ציוויליזא[צ]יע, בילדונג, טעכניק און בכלל פון אלע בא־קוועמע מיטלען פון מענשליכען לעבען.

גרויס אויפזעהן האט ארויסגערופען אין די פאריזער דיפלאמאטישע און פאליטישע קרייזען די סענסאציאנעלע רעדע, וואס ס'האט באלד נאכן פרעמיער בלום, געהאלטען דער אמעריקאנער אמ־באסאדאר בוליט.

אמבאסאדאר בוליט האט זיך שארף ארויס־געזאגט געגען די צאל־באריערס, וואס מאכען אונמעגליך דעם אינטערנאציאנאלען האנדעל און געגען דער כסדר'דיגער פארשטארקער באוואפנונג. — פרעזידענט רוזוועלט, — האט בוליט ווייטער ערקלערט, — האט אפען געזאגט, אז אמע־ריקא וויל זיך נישט איזאלירען פון דער איבערי־גער וועלט, מיטן אויסנאהם פון איין פונקט. ווע מען ס'איז אויפן נאמען: מלחמה. מיר ווייסען דאך אלע גוט, — האט ווייטער געזאגט בוליט, — אז שטענדיג וועט זיך געפינען א געוויס משוגע פאלק, וואס וועט ארויסרופען א מלחמה. מיר, אמע־ריקאנער, פיהלען א טיפע סימפאטיע פאר די פעל־קער, צווישען וועלכע דער מענש שפירט זיך פריי און קאן פארטיידיגען דעם אמת, וועלכען ער שטעלט זיך פאר.

אין די פאליטישע קרייזען פון פאריז ווערט די רעדע פון אמבאסאדאר בוליט באטראכט אלס פארויסזאגונג פון עפעס א סענסאציאנעלע און נאהנטע ארויסטרעטונג פון פרעזידענט רוזוועלט.

[א]נטוויקלונגס־ארבייטען פון דער יודישער אגענץ

אפהענגיג פון בעריכט פון דער קעניגליכער קאמיסיע

עקזעקוטיוו־מיטגליד ד״ר מאריס העקסטער אנגעקומען קיין אמעריקא

ניו־יארק, 24 (יט״א טעלעגראפיש) מיט דער „קווין מערי“, איז קיין אמעריקא [אנגעק]ומען דער מיטגליד פון דער עקזעקוטיווע [פון] דער יודישער אגענץ ד״ר מאריס העקסטער. [...]כער וועט אבהאלטען באראטונגען מיט פעליקס [וואר]בורג און אנדערע פיהרער פון אמעריקאנער [יוד]נטום וועגען דער פארשטעהענדער אקציע צו [אנט]וויקלען דעם חולה געביט אין א״י.

אין א געשפרעך מיט'ן יט״א־פארשטעהער [הא]ט ד״ר העקסטער ערקלערט, אז די יודישע אגענץ וועט נישט צוטרעטען צו די אנטוויקלונגס־ארבייטען אין חולה ביז עס וועט נישט פארעפנט־ליכט ווערען דער באריכט פון דער קעניגליכער קאמיסיע.

דעם 10-טען מערץ וועט ד״ר העקסטער צוזאמען מיט פעליקס ווארבורג'ן אפפאהרען קיין לאנדאן.

אינטערפעלאציע וועגן באריכט פון קעניגליכער קאמיסיע אין א״י

לאנדאן, 24 (יט״א טעלעגראפיש) אויף דער היינטיגער זיצונג פון פארלאמענט האט דער קאלאניען־מיניסטער אויף אן אנפראגע געענטפערט, אז די פראטאקאלען פון דער קעניג־ליכער קאמיסיע וועלען פארעפענטליכט ווערען צוזאמען מיט'ן באריכט. דערווייל איז דער באריכט נאך נישט צוזאמגעשטעלט געווארען.

פורים-הומאר און פורים-שפילער

פון ש. שטערן

פורים איז נישט קיין „יום־טוב" — אזוי זאגט אן אלטער יודישער פאלקס־ווערטעל. פורים זאגט מען נישט קיין הלל און אין דער מגילה ווערט קיין איין מאל נישט דערמאהנט גאטס נאמען.

פורים איז דער איינציגער יום-טוב וואס פאר־מאגט נישט דעם רעליגיעזען עלעמענט, וואס איז אזוי בולט אין די אנדערע ימים־טובים. פורים איז א־בער דערפאר פון שטענדיג אן געווען דער פריילי־כסטער יום־טוב. א גאנץ יאהר איז דער יוד פאריאגט און געשעפט. ווייסט נישט פון קיין גליקליכער שעה און איז שטענדיג פארנומען אין דעם גרויזאמען קאמף פארן עקזיסטענץ, אבער פורים איז ער אויס־געליינט פארוויילט זיך און מאכט א פוסה. עס איז א מערקווירדיגער טאג, וואס איז רייך מיט טשיקאווע מנהגים.

פארשידען זענען די דאזיגע מנהגים כמעט אין יעדען לאנד. און אזא לאנד ווי שפאניען, למשל, זענען די מנהגים פון פורים אינגאנצען אנ־דערש ווי ביי אנדערע יודען. זיי פייערען דעם פורים אויף זייער אייגנארטיגען שטייגער. זיי, די אוראייניקלעך פון די אמאליגע אנוסים, האבען זיך זייערע אייגענע טראדיציעס פון די צייטען, ווען יודען אין שפאניען און אין פארטוגאל האבען געהאט אויסצו־שטיין אינקוויזיציעס און פון די צייטען, ווען עס איז פארגעקומען דער גירוש, ווען מען האט אינגאנצען פארטריבען די יודען פון שפאניען.

ביי די דאזיגע יודען ווערט געפייערט נישט אזוי פורים ווי ערב־פורים, תענית אסתר. זיי פאסטען דעם טאג מיט א טיפערער פרומקייט ווי יום-כפור. און די דאזיגע באציהונג צום ערב־פורים נעהמט זיך פון דעם פאקט, וואס דער ערב־פורים איז אריין אין די דאקומענטען און געזעצען פון דער אינקוויזיציע. קיין יודישער יום־טוב ווערט נישט אזוי פיל דערמאנט אין די שפאנישע און פארטוגעזישע אינקוויזיציע פראקלאמאציעס ווי דער יום־טוב פורים און דער טאג פריהער.

ווען די אינקוויזיציע האט פארעפענטליכט איהרע ערשטע דעקרעטען, איז אין זיי געזאגט געווארען אז פון די הויפט־צייכענס צו דערקענען עמיצען, צי ער פיהרט א נישט־קריסטליכען לעבען איז זיין פאס־טען ערב־פורים, און די סעודה און זיין הוים אינם טאג פון פורים הויפטזעכליך אבער, דאס פאסטען.

ווי אזוי אבער דערקענט מען צי עמיצער פאסט? האבען די אינקוויזיטארען פאר דעם אויסגעארבייט א סיסטעם פון שפיאנאזש.

זענען יעדען ערב פורים געווען שפיאנען ארום אלע יודישע הייזער און וואו נאר יודען זענען געגאנגען, נאכדעם זענען אין יענע טעג פארגעקומען טרוי־ערע אינקוויזיציע פראצעסען און אויספיהרונגען פון די אינקוויזיציע שטראפען. די „אויטא־דאפע'ס, די פייערען אויף סקווערען פון די שטעט, וועלכע מען האט פארברענט צוזאמען לעבעדיגע מענשען אויף איין מאל.

א חוץ ביי די יודען אין שפאניען איז פורים ביי די יודען אין דער גאנצער וועלט דער יום־טוב פון פרייליכקייט און פארוויילונג.

שוין פון זיין ערשטער אנטשטעהונג אן האט פו־רים באקומען די פארם פון א יום-טוב פון טרינקען צום שכור ווערען, און אזוי ווי פורים איז א מצוות משמח צו זיין דעם עולם זענען אין די יודישע שטעט לעך שטענדיג געווען פארשידענע פורים - שפילער וואס פלעגט זיך פארשטעלען און שפילען פארשידע־נע שפילען. ביי מענדעלי מוכר ספרים אין זיין „פריי־זיוו", ווי אויך ביי מ. ספעקטאר אין זיינע האמאטען געפינען מיר שטענדיג אז די פורים־שפילער זענען געווען ישיבה-בחורים וואס פלעגען גלייך דעם ער־שטען טאג פון חודש אדר אוועקלייגען די גמרות און איינשטודירען זייערע „ראלען" אין די פיעסען „מכירת יוסף", „גלית און דוד", „אחשורוש און אסתר" און אנדערע. די דאזיגע שפילעריען זענען איבערגעגאנגען פון האנד צו האנד געשריבענער־הייט. און די מוזיק האט מען נישט געהאט אין נא־טען נאר מען האט איבערגעגעבען בירושה פון דור צו דור. חברה שפילער זענען ארומגעגאנגען פון שטוב צו שטוב אפגעגעבען די פארשטעלונג, וואס פלעגט דויערן לערך א האלבע שעה און דערפאר באקומען עפעס געלט און גוטע זאכען.

כדי צו מאכען די פרייד פון פורים נאך גרעסער, איז געשאפען געווארען א באזונדערע פורים־ליטערא־טור. עס איז פארפאסט געווארען א ספעציעלע פארא־דיע גמרא מיט רשי און תוספות. וואס הייסט „מסכתא פורים". דאס איז שוין זעהר אן אלטע זאך. און דאס ווייזט, אז שוין מיט פיל הונדערטער יאהרען צוריק האבען יודען אין פורים־טאג זיך ער־לויבט פאראדירען און נאכמאכען הייליגע זאכען, וואס זיי וואלטען אין א געוועהנליכער צייט באטראכט פאר א חילול הקודש. אין דער דאזיגער גמרא הייסען די אמוראים מיט אזעלכע נעמען ווי „רב־שתין" (דער טרינקער), „רב־יינא" (דער ווייַנער). וכדומה. די גאנצע גמרא באשטייט אין דעם אז פורים דארף מען טרינקען און שכורן וויפיל עס לאזט זיך. א חוץ דער גמרא האט מען אויך געמאכט סליחות און „הגדה" אויף פורים. אנשטאט „וכל המרבה לספר ביציאת מצרים", שטייט דארט „וכל המרבה לשתות" און אנשטאט וואס אין דער הגדה ענדיגט זיך מיט „לשנה הבאה בירושלים", איז אין דער פורים „הגדה" פאראן „לשנה הבאה נשתה בכליים".

דער פורימדיגער פאלקס הומאר שפרודעלט מיט אפטימיזם און האט דעם ציל דעם יודען מסיח דעת זיין פון דעם טרויעריגען אלעגליכען גלות-לעבען; פון דער אנדערער זייט זוכט ווידער דער פורים הומאר חוזק צו מאכען און אויסצולאכען פון אלע לעבער־ליכע ערשיינונגען אין יודישען לעבען. דעריבער האבען די פאראדיסטען שטענדיג באנוצט אין זייער פורים פאראדיעס מיט אזעלכע ווערק, וואס זענען פאפולער ביים עולם: תפילות, גמרא, קידוש, וידוי א. אז. וו.

אפטמאל זענען די פאראדיעס „פארפעפערט מיט שטיקלעך חומש און פסוקים פון תהלים. אדער נאר פון נביאים. פון דאנען נעהמט זיך די „מסכת פורים", „מסכת שכורים", „הרייפוס־מחזור'ל", „אקדמות קולומבוס" וכדומה.

א סך פאראדיעס וואס זענען געשאפען געווארען צוליב פורים האבען אן און פאר זיך גאר קיין זין נישט און פארמאגען נישט קיין שום אינהאלט. דער גאנצער קאמיזם זייער ליגט דווקא אין דער אומגע־לומפערטקייט. נאכקרימענדיש און פרימיטיווע ליצנות דער דאזיגער קאמיזם באמיהט זיך נישט אויפן אינ־האלט פון דער פאראדיע טופא. דאס זענען בלויז לעכערליכע גריימאסען פון א קונצענמאכער, העוויות פון א ליד אין דער פארם פון ווארט.

מיר וואלטען געקענט ברענגען פיל ביישפילען, וועלכע באווייזען אז די פערפאסער פון פורים פארא־דיעס האבען זיך געשטעלט דעם ציל אנקלידען זיי־ערע פאראדיעס אין א רעליגיעז־ביבלישען מלבוש. די דאזיגע אין ביבלישע פארם אנגעקלידטע פארא־דיעס זענען טראגן זייער איטהאלטס-פלאסקייט און נישט־געבונדענקייט פון זאצען דאך געווארען א מין גאנגבארע ארטיקעל ביי יודען. דאס יודישע פאלק האט זיך געשוויטיגט אין „הערש", וועלכע זאלען אין זיך ענטהאלטען — און לאז זיין אין א בילינפרימי־טיווער פארם — פאלגענדעס: א צארען-אויסגוס און פארביטערונגס־אויסדרוק געגען זייערע שונאים און באזונדערס געגען די צורר־היהודים ווי המן און אנ־דערע, אין דער פארם פון כאטורישען שפאסען, וואס זאלען זיך אויפהויבען איבער דער פיטפולער, ליידענ־פולער גלות - ווירקליכקייט דורך דעם לאכען און פריילך זיין. דורך דעם אפשפעטען פון אלע לעבער־ליכע זייטען פון יודישען לעבען. און אין דעם זין האבען די פארשידענע פאראדיעס בכלל און פורים בפרט געקענט עטוואס באפרידיגען די דאזיגע באדערפעניש.

פורים האט זיך פון זיין ערשטער ענטשטעה... אן באקומען די פארם פון א יום-טוב פון טרי... ביז צום שכור־ווערען. די גאנצע פורים־מגילה ... זיך אן מיט ווייַן־בעלער און ענדיגט זיך מיט ... העלער. אט די זעלבע חכמי־התלמוד, וואס האב... זאגט: „שכור נישט כדי דו זאלסט נישט זינדי... האבען גלייכצייטיג ארויסגעגעבען א באפעהל, א... מענש איז מחוייב זיך אזוי שטארק אנשיכור... אין פורים ביז ער זאל נישט וויסען דעם אונ... שיד פון „ארור המן" ביז „ברוך מרדכי"... מערקווירדיגסטן און אמאנטערעסאנטסטען איז... וואס טראגן די פל'ערליי אנגסטען און יסורים ... און פלאגען, וואס הערען נישט אויף צו פארפ... דעם יודישען פאלק אין זיין גאנצען לאנגען מ... פולען גלות וועג, האט זיך דער דאזיגער יו... נישט אנגעוואהרען זיין באטראכטער אלס טאג פון ... טער, קערפערליכער פרייד, גשמיותדיגען גענוס ... באשטייט אין טרינקען, שיכורן און הוליען...

און כדי צו מאכען די פרייד נאך מעהר ... ליכער, כדי ארויסצורייסען די פארמאטערטע ... נשמה פון איהר מעלאנכאלישען מרה־שחורה... צושטאנד, איז נאך נויטיג געווען אייסער ... קינסטליכען מיטעל, וואס איז באצייכענט מיט... מען „שכור זיין" זיך באנוצען אויך מיט פיל א... רע קינסטליכע מיטלען ווי „המן־קלאפעריי" און... דערע ענליכע מנהגים. אין א שפעטערער ... איז ענטשטאנען ביי יודען א מנהג, וואס ה... שיינט צו הייסען א „פריי־ער" לויט דעם גייס... דער יודישער טראדיציע. דאס איז דער מנהג ... פארשטעלען אין פלערליי לעכערליכע מאסקע... די פורים־טעג, די פורים־שפילען און דער פא... מאסקאראדען און „פיזיאנאמיע - נאכמאכונג"... ענטשטאנען צום ערשטען אין איטאליען און ... ארויסגערופען ערוועקונגען און פראטעסטען ... די רבנים. דא האט אבער איינער א גרויסער ... איטאליען „ממליץ" געווען אויפן דאזיגען מנ... פון דאן אן האט ער זיך גענומען וואס ווייטע... מעהר פארשפרייטען צווישען די יודישע פאלק... טען ביז ער איז איינגעבירגערט געווארען אין ... שען לעבען אלץ איינער פון די בכבודיגע פורים... לען. נאך שפעטער זענען ענטשטאנען די פאר... ארטיגע פורים־שפילער. וועלכע האבען טראגן ... דענע שטערונגען באקומען פאלשטענדיגע ... רעכט אין יודישען לעבען. איבערהויפט אין ... שטעטלדיגען יודישען לעבען, וואו זיי עקזי... נאך היינט אויך (אין ליטא, פוילען א.אז.וו.) ... זאמען מיט די קארנאוואלען בילדען זיי א ... קאמפלעקס פון מנהגים, וואס זוכען צו פאר... דעם יודישען אומעט און מ'ויער דורך זע... פארגעסונג . . . (ימ"...

דער הענג-לייכטער האט זיך געראטעוועט.

(א מעשה לכבוד פורים)

פון א. הירשזאן

אין אן אלטען פנקס פון שטעטעל קאסטריצע, (ביי מאהילעוו) געפינען מיר אזא תקנה: בשנת תר... פורים-צייט זענען מיר יודען מק"ק קאסטריצע ניצול געווארען פון א סכנה. דארף דעריבער לכבוד דעם נס נאכן חודש אדר נישט געזאגט ווערען קיין תחנון — וגם הרבונה זכור לטוב.

פרטים זענען ווענען דעם איבערגעגאנגען פון דורות פון מויל צו מויל. די געשיכטע ווערט דער־ציילט אויף דעם פאלגענדען אופן:

ויהי בימי „חרבונה" — וואויל האט זיך די יודען פון קאסטריצע געלעבט אונטער דער משלה פון זייער פריינדליכען גוט־באזיצער גראף שיפאוו אדער „חרבונה", ווי מען האט איהם גערופען אין שטעטעל. נישט געפיהלט האבען זיי אין זיין צייט דעם עול הגלות. פאר יעדער באדערפעניש פון דער קהלה האט דער פריץ שטענדיג געשאנקט.

סוף ארם למות — מאכט זיך איינמאל, דער גראף שטארבט פלוצלינג אוועק. פון בענקשאפט און עגמת נפש שטארבט אויך אינגיכען זיין איינציגע האפנונג, די טוכטערציגע גרעפין.

שטארק באוויינען געפעך די יודען זייער גרויסע אבדה, אבער וואס העלפט עס?..

ויקם מלך חדש — קיין קינדער האבען די פאר־שטארבענע נישט איבערגעלאזט — גייט די רייכע ירושה איבער צום גראפ'ס א ווייטען קרוב, א פריץ שוין גאר פון אן אנדער שניט. שטארק באאיינ־פלוסט איז דער לייכטזיניגער פארשוין פון זיין יעזויטען אנפיהרער פון זיינע ווייטער, דעם באוואוסטען צורר און משומד קרבעים ביעלעצקי.

אם על המלך טוב יכתב לאבדם — מיט חניפה באקומט ארויס דער המן פון פריץ די פולמאכט און טוט זיך א נעם אויסצוראטען די עטליכע צוואנציג קאסטריצער יודישע משפחות. זיין טייוולאנישער פלאן ענדיגט זיך דערמיט. וואס די יודען באקומען דורך דעם פריץ פון דער געגנט א באפעהל צו פאר־לאזען אין פארלויף פון א האלב יאהר דאס שטעטעל.

וחמת המן שככה — דער ממזר איז באפרידיגט פון זיינער פיינער שטיקעל ארבייט.

אבל גדול ליהודים צום ובכי ומספד — קיין שום שתדלנות, קיין שום פיטעס האבען נישט געהאל־פען — נעמט מען זיך צו די אלטע מיטלען היינו: תהלים, גוזר תענית זיין, קברים רייסען, מען לויפט אוועק צום קרופיצער צדיק, ער נעמט זיי אבער אויף מיט א ביטער געמיט — „וואס קען מען העלפען?! עס איז מסתמא א גזר מן השמים — יודען זענען באשאפען צו שווערע נסיונות...

עשה משתה לכל שריו — ביים פריץ אין הויף מאכט זיך ווי אין א קעסעל, דעם פריצ'ס בת־יחידקע מיט איהר באשערטען האבען נאך זייער חתונה גע־מאכט א לוסט־רייזע. פון וואנען זיי קעהרען זיך בקרוב צוריק, גרייט מען צו דארט אין שלאס לכבוד די געסט א גרויסע פייערונג.

אלץ ווערט פון דאס נייע געפוצט און געצירט. די אילומינאציע וועט זיין גרוואלדיג. דער באריהמטער גיגאנטישער בורשטינערנער הענגלייכטער פון גרוי־סען סאלאן, וועט ווערען באלייכטען מיט פארשי־דענע קאלירטע ליכט. וואס וועלען ממש די אויגען בלענדען.

וועגען דער גרוים. וואו און שיינקייט פון דעם הענג־לייכטער ווערען דערציילט נסים ונפלאות.

די צייט לויפט דערווייל, פסח־צייט איז דער לעצטער זמן, ווער די קאסטריצער דארפען נעמען דעם וואנדער־שטעקן אין דא בענשט מען שוין דעם ערשטען אדר (אין א עיבור־יאהר האט עס פאר־פירט) הארצרייסענדע קרעכצען הערט מען אין שטעטעל — וואהין וואנדערן, וואהין גיין? ווידער אמאל גלות... וואריפט מען זיך ווידער צום קרופיצער רבי'ן.

ומרדכי ידע את כל אשר נעשה — הרבי מאטעלעס געמיט איז אבער דאס מאל עטוואס לייכטער — דאכט זיך, דער רבי שמייכעלט — אפשר קומט די ישועה?

— א יוד דארף האבען בטחון — דעם רבינ'ס אפגעהאקטע ווערטער דרינגען טיף אין הארצען פון די תרוואמעלטע און עס ווערט זיי לייכטער אויף דער נשמה.

פון די פיל טייערע חפצים, וואס די יונגע פריצה־טע האט פון איהר רייזע געבראכט, צייכענט זיך אוים מיט זיין פרעכטיגקייט דאס געשאנק, וואס זי האט באקומען פון א בת־מלכה אויף א ווייט אינזעל. א פאר מערקווירדיגע פאנטאפעל מיט טייערע שטיינער באזעצט, געהאפטען פון טייערען שטרוי. דיינט די שנורען, וועלכע בינדען זיך עפעס אזוי מאדנע ביז איבער די קניה זענען געשטיקט פון גינ־גאלדענע פעדים.

די הכנות זענען נאריישט צו באשרייבען, קוכער, סערוויהער, לאקייען פון די גרעסטע שטעט ארבייטען. די קיצעלדיגע ריחות פון די געקעכצען צוגייען זיך אויף מיילען ווייט. עס קומען אן יעדען טאג זעהר פיל הויכע געסט מיט די קנאקערדיגע ווינטערדיגע נראיקעס.

אין דעם זעלבען טאג, וואס עס קומט פאר דער באל, איז אויסגעפאלען אונזער פורים קטן...

זיין מלכות רב כיד המלך — דער מאהלצייט איז שוין אין פולען ברען אונטער א רעכטער פוסה טאסטעוועט דער עולם או. פליאספעט. מוזיק שפילט א וויוואט. א יונגער עלעגאנט שיינער אפיציר איז טאסטמייסטער פון דעם אווענד. ער בעט די געסט א ווילע איבעררייסען זייער אכילה ושתיה: אין איהר גאנצען פראכט און גלאנץ וועט געמליך באלד דער־שיינען אויף דער ספעציעל צינגערייטעטער עסטראדע דארט אונטער דעם בורשטינענעם הענגלייכטער די „קראסאוויצע" אליין, כסדי יעדער פון די הויכנע־שעצטע געסט זאל באזונדער קענען באוואונדערן די שיינע מתנה, וואס זי האט באקומען פון דער בת־מלכה דארט אין די ווייטע לענדער.

וואזשנע און מיט גרוים ווידע שפאנט די „קרא־סאוויצע" צו דער עסטראדע, אין דעם מאמענט אבער פאסירט אן אויסטערלישע, שרעקליכע גע־שיכטע:

אונטער דער הויכער טעמפעראטור פון די הונ־דערטער ליכט פון דער מענשען-מאסע דערפיהלט דער בורשטין דאס שטרוי פון די פאנטאפעל. אין איין אויגענבליק טוט דער פריצה'טע א ציה צום לייכטער און זי בלייבט הענגען מיט דעם קאפ אראפ.

א שוידערליך געשעהעניש — א געלויף, א מהומה, א געפילדער, פשוף, בייזע רוחות, טייולא־נים. איינער ווייס נישט פון צווייטען. פון שרעק לויפען פיל דורך טיר און פענסטער. די „קראסאווי־צע" פאלט באלד ווי א סנאפ אין ברעכט זיך הוקען־לענד.

פון אומעטום קומען דאקטוירים, פראפעסארען — קיין מיטעל איז אבער נישטא, ביים בעסטען וועט די אומגליקליכע שוין בלייבען אן אייביגע קאליקע.

בלילה ההוא נדדה — קומט איין מאל, צווי מאל מאל און דעם דריטען מאל „חרבונה" דעם פריץ צו חלום צוליב די פארפאלגונגען און גזירות איבער די יודען — ווארענט איהם דער גייסט פון פריהער־דיגען פריץ — איז ער געשטראפט געווארען. צום יודישען צדיק אין קרופיץ זאל ער תיכף פאהרען!

באלד אין דער פריה שפאנט מען פערד און דער פארצווייפעלטער פריץ פאהרט קיין קרופיץ, ער קומט גיך אן.

ומרדכי יצא לפני המלך — דער רבי ר' מאטעלע אייליט זיך אבער נישט — נישקשה, זאל ער אביסעל מאנצען, וועט ער וויסען וואס פאר א גאט מיר הא־בען.

דער רבי עגדיגט דאס דאווענען ערשט נאך האל־בען טאג, ער נעהמט עפעס אין מויל אריין און דאן נעהמט ער אויף קורץ און שארף און מיט תקיפות דעם פריץ.

— מיט דעם רצון פון אונזער אלמעכטיגען... איך וועלכע סיבות עס האבען דיך אהער ... סען. גיב מיר דיין ערען ווארט, אז דו ביסט ... מבטל איין מאל פאר אלע מאל אלע גזירות ... פארפאלגונגען געגען די קאסטריצער יודען זיי ... שוין קאנען זיצען במנוחה. דיין ליבען יוע... משומד ביעליצקי זאלסטו שיקען צו אלדי ש... יאהר, איך ווארען דיך אבער, אז דו זאלסט ... פיהרען וואס דו זאגסט צו, פאהר בשלום א... מצליח.

עטליכע טעג פאר פורים האבען ענדליך די ... קריצער יודען באקומען די גוטע בשורה אז זיי ... ווייטער וואוינען אין שטעטל הותיג, ווי פריה...

אין דער צייט איז אויך די פריצטע געהאל... ווארען און דער המן ביעלעצקי, נאכדעם ווי ... א רעכטע פארציע שמיץ באקומען איז ער פון ... ווי א כלב שבכלבים פארטריבען געווארען אוי... דערטער מייל, וואו ער האט ביזן טויט אריין ... תקומה נישט געהאט.

והעיר קאסטריצע צהלה ושמחה —

א פורים האבען די יודען דערפאר דערמא... האט נאר א שיינעם און א פרייליכען. ביז א ... נאך שוין פורים האבען זיך די יודען משמח ... דאס גאנצע שטעטעל האט מיט דער באטייליג... די פריצים געפראוועט אין בית־מדרש די סעוד...

לכבוד דעם נס, וואס האט אמאל דארט, אין ... טריצע, פאסירט און לכבוד יום טוב בכלל ווא... יושר געווען מיר זאלען היינט טאקע לכבוד ... פארגעסען א ווילע אין אלע זארגען, ראגות ... לען, קריזיס, פליטות, מלחמות, פאליטיק וכדומ... און מאכענדיג א רעכטע פוסה—כאפען דעם א... ריקודל, צופרומענדיג דעריבייי דאס זמרל. וואס ... קאסטריצער יודען האבען דאמאלט ביי יעדען ... צעל געזונגען (אביסעל נישט רידמיש. אבער ... ציג):

מארקא נאש —
רבני נאש,
ברוך מרדכי תיהודי!
אוהב נאש —
עוזר נאש,
וגם „חרבונה" זכור לטוב.
און מען פליאסקעט און מען הוליעט
און מען לעבט א גוטען טאג —
און מען פרעהט זיך און מען דרעהט זי...
און מען טאנצט א קאראהאד!...

—•—X—•—

המן אן אנטיסעמיט מיט „קולטור"

פון יהושע פרעמינגער

וען איך הער ביי מגילה־לייענען, ווי
רעהט מיט'ן גרעגער און מ'קלאפט מיט די
בשעת מען דערמאהנט המן, פרעג איך מיך:
נן? איז דען חלילה דער המן א בן יחיד
אונז? האבען מיר דען נישט געהאט ברוך־
ם אין אלע לענדער, און אלע צייטען, המיים
ט אין זייער „פראגראם" איז געווען דער ער־
ער פונקט, צו ברענגען די יודען א מפלה? נאך
תנ"ך ווערט אונז דערהאלטען א „פאליטישער
מפעראטיוו", א „שלאגער", וואס האט ביז
ט נאך נישט פארלוירען זיין גילטיגקייט; „לכו
ידם מגוי ולא יזכר שם ישראל עוד". אנגעהויי־
פון פרעה מלך מצרים, וואס האט גוזר גע־
„כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו" איבער
לק, דעם ערשטען פיינט, וואס האט אונז ביי
ערשטען אויפטרעטען אין דער פאליטישער
נטליכקייט אנגעטון דעם כבוד צו פיהרען מיט
נו מלחמה. דארט ציהט זיך א לאנגע, לאנגע קייט
סוף, א קייט פון גרויסע און קליינע שונאים,
האבען אלערלייגס געטון וואס אין זייער מאכט
געשטאנען, כדי די „קולטור־וועלט" צו בא־
יען פון דער „יודישער ראסע". און טיטוס
טע איז א ממזר? אין כדומה ביז אין
היינטיגע צייטען ביז היטלער אין דייטשלאנד, ער
בכלל. די „שנאת עולם לעם עולם", דער
יסעמיטיזם איז חלילה נישט עובר געווארען,
איז דא. ער לעבט, פערקעהרט, אין א סך
מער שטארקט ער זיך גאר...

היינט איז דאך די קשיא, פארוואס האבען
די המנ'ן דיקא אויסגעוועהלט צווישען אלע אנ־
דערע שונאים און איהם געגעבען א מין „פריווי־
לעגיע" וואס קיין איינציגער פון אונזערע שונאים
האט דערצו נישט זוכה געווען? במה כחו גדול? איז
זכות אבות? ניין, פונקט אזוי המדתא ווי־
מיר פונקט אזוי פיל ווי למשל פון אמתלאי
קרנבו, אברהמ'ס מוטער אדער פון עדה און
ה, למך'ס ווייבער, וואס זיי האבען מיר צו
דאנקען „דאס ערשטע שעהנע ליד אין דער
ה.

בכן זכות אבות איז דאס נישט, אלא וואס
? יחוס עצמו? אט דאס איז עס. המן אליין
אזעלכע „פארדינסטען" אז ער איז ווערט מען
זיין נאמען מיט גאלדענע אותיות איינשרייבען
דער געשיכטע. לאמיר אקארשט צוקוקען זיך
נטער צו איהם און באטראכטען זיין בילד אין
געשיכטע פון אנטיסעמיטיזם.

מיר זענען געוואוינט מיט שונאי ישראל.
זענען געוואוינט מיט אלערליי צרות און פאג־
מען און אנדערע יסורים. מיר ווייסען, אז שלאגער
ן איז אזאך. וואס דערצו דארף מען נישט

קיין „פראגראמען" און קיין לאנגע ערקלערונגען. המן האט אויפגעטון עפעס נייעס, וואס אין דער אנטיסעמיטי'שער ליטעראטור איז דאס א איבערברוך. ער האט זיך אנגעטון גלאסעע־הענטשקעס און פאר געשלאגען דעם מלך אחשירוש א „פראגראם", וואס שטעלט פאר די יודען, אז זיי זענען דער מלוכה שעד־ליך (דאס ווארט גופא איז דווקא נישט קיין זעלטענהייט, דאס האט מען אויך פון אנדערע גע־הערט..) און פאר דעם מלך איז נישטא קיין אינ־טערעס, זיי צו לאזען לעבען, ולמלך אין שוה להניחם און ער גיט פון זיין „פריוואט פארמעגען" צעהנ־טויזענט צענטנער זילבער, ווי די מענשען וואס וועלען די „איידעלע" מלאכה, די מלאכה נקיה וקלה אויספיהרען.

זעהט איהר, רבותי, דא ליגט די סיבה. דער יוד טענה'ט צו המן'ען: דו ווילסט מאכען א פאגראם? מאך; נעם צונויף א מחנה כוליגאנעס, שכור זיי אן מיט'ן ביטערען טראפען, דאס איז דאך מאז ומעולם דאס בעסטע מיטעל, מענשען צו שיקען ווי אהין מען וויל און שיק זיי אויף די יודען. וואס טויג דיר עפעס קולטור און ציוויליזאציע? וואס טויג דיר עפיס „מאדערנע דערגרייכונגען" צו דיין גע־שעפט?

און אז המן האט דיקא געוואלט „עפאבע" מאכען, דיקא איינפיהרען „רעפארמען", דיקא „קול־טיווירען" דעם אנטיסעמיטיזם, וואס בלייבט זיך תמיד גלייך און נויטיגט זיך כלל נישט אין „רע־פארמען" — האט ער זוכה געווען, צו שטעהן אין דער ערשטער רייה פון אונזערע שונאים און אפילו העכער פון עמלק, וואס די תורה האט אנגעשרי־בען „מחה תמחה זכר עמלק".

מיר געהען מיט דעם כלל: אויף קולטורעלע זאכען קענען חל זיין רעפארמען, זיי קענען זיך רעפארמירען מיט'ן פארטשריט און געהן מיט דער צייט. זאכען, וואס האבען מיט קולטור אזוי ווייניג צו טון ווי פאגראם, ווי אנטיסעמיטיזם — ווערען באליידיגט, ווען מען טוט זיי אן א מאדערן קלייד און גלאסעע־האנדשוהן זענען א פאטש אין פנים דער קולטור.

דאס איז, לויט מיין מיינונג, די סיבה, וואס מען קלאפט און מען גרעגערט, בשעת מען רופט אן המן. מען שעהמט זיך אן פאר דער באליידיגטער קולטור, מען פיהלט מיט מיט איהר. המן שטעהט צווישען די אנטיסעמיטען אפשר העכער, ביי אונז אבער שטעהט ער נידריגער פון אלע אנ־טיסעמיטען.

„היינט איז פורים, מארגן איז אויס"

אבער דאס אלטע פורים'דיגע לידעל פאסט זיך גארנישט אויף אונזער היינטיגער צייט

„היינט איז פורים, מארגען איז אויס..." אזוי זינגט זיך א באקאנט פורים'דיג לידעל, אבער דאס איז נישט אויס. פורים איז קיינמאל נישט אויס. א פורים קומט, א פורים געהט אוועק, און דער פורים בלייבט. דאס לאזט אונז שוין וויסען די היינטיגע מגילה, וואס זאגט:

„ימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים" — דאס מיינט, ווי לאנג יודען וועלען זיין „בתוך" — צווישען די פעלקער — וועט דער פורים קיינמאל נישט אוועק, וועלען יודען אייביג דארפען פורים'ען.

ווארים וואס איז דער אינהאלט פון פורים?

ערגיץ־וואו אין א שטעטעל מיט'ן נאמען קרי־נוס — אזוי געהט די געשיכטע אין מדרש — האט געלעבט אן ארימער באד־גוי, המן. אין ארימקייט געווים נישט קיין שאנד, און א פארשטשיק אין א באד מעג זיך זיין א גאנץ נוצליכער ארבייטער, פונקט ווי דערזעלבער המן האט געטון נוצליכע אר־בייט, ווען ער איז פריהער געווען א שבת־גוי ביי דעם יודען מרדכי.

נאר קיין גרויסע פרעטענציעס צו דער געזעל שאפט האט דער המן פונדעסטוועגען נישט געקאנט האבען, און אזוי האט ער 22 יאהר לאנג רוהיג זיך געפארעט ארום דער באד אין זיין שטעטעל, ביז זיין ארבייט איז איהם נמאס געווארען און ער האט באשלאסען צו געהן אין דער וועלט זוכען זיין גליק.

ווי עס ווייזט אויס, האט ער זיך פארבונדען מיט כוליגאנעס און פאגראם־מאכער אויף יודען, ווארים לויט ווי דער מדרש דערציילט האט המן פאר־כאפט אלע אוצרות פון די יודישע מלכים, און זינט ער איז געווארען זעהר רייך האט ער געקראגען א גרויסען איינפלוס אויף אחשורוש'ן, וועלכער האט איהם געמאכט פאר זיין שני למלך.

אבער ווען א שקלאף ווערט א הערשער, ווען א שבת־גוי איז א פאליטישער פיהרער, אין אלעמאל גרויסע צרות.

4

המן האט אייגענטליך צו יודען קיין טענות נישט געהאט. זיי האבען איהם קיין בייז נישט גע־טון, אין ווען ער איז געווען ביי מרדכי'ן א שבת־גוי האט דער יוד איהם אידאי גוט באהאנדעלט — א יודישער „באלעבאס" באהאנדעלט אלעמאל דעם גוי'אישען ארבייטער בעסער פון דעם יודישען. המן, אויב איהר ווילט, איז קיין אנטיסעמיט נישט גע־ווען. נאר וואס־זשע דען?

א מענש, וואס ווערט לאנג געהאלטען אין דער פינסטער, פארטראגט נישט קיין ליכט; און א שקלאף, וואס איז שטענדיג געשטאנען אונטער דער בייטש, האט מורא פאר פרייהייט... המן איז געווען אן אויפגעקומענער, און אזעלכער וויל אלע־מאל זיין גרעסער פון אנדערע, ער קאן נישט צו־זעהען, אז מענשען זאלען זיין גלייך, ער האט פיינט דעמאקראטיע.

און המן האט זיך שטארק געערגערט איבער דער דעמאקראטיע, וואס האט געהערשט אין פער סיע.

דער באר א מעשה — „להיות כל איש שורר בביתו ומדבר בלשון עמו" — דאס הייסט, יעדער מענש זאל זיין דער אייגענער האר און יעדערער זאל רעדען זיין אייגענע שפראך, וואס איהם גע־פעלט, נישטא קיין פעלקער־מינאריטעט און נישט קיין הערשענדיגע מאיאריטעט, נאר אלע איינוואוי־נער גלייך, אפילו די ווייבער האבען אויך אלע רעכט.

אבער דאס איז דאך אן אומגליק פארן לאנד — האט המן באשלאסען. א מלוכה פון 127 מדי־נות, מיט אזויפיל באזונדערע שפראכען, מיט יעד־רען מענשען, פאר זיין אייגענעם האר, קאן זיך לאנג נישט האלטען, זי מוז פונאנדער־פאלען א לאנד טאר נישט האבען קיין פרייהייט; דעמאקראטיע איז א צרה פאר א מדינה.

די דאזיגע פאליטישע פילאזאפיע האט המן, פארשטעהט זיך, ערקלערט אחשירוש'ן אויף וועל־כען ער האט געהאט א גרויסען איינפלוס, און כך היה:

דער „מלך טפש" האט זיך צוגעהערט צו דעם פאליטישען דעמאגאג, האט המנ'ס שטול אוועקגעשטעלט איבער אלע זיינע מיניסטארען און געהייסען זיי איהם פאלגען. המן איז געווארען דער דיקטאטאר פון הודו ביז כוש.

אזוי האט המן דערגרייכט זיין ציל, דעם ציל פון יעדען דיקטאטאר, פאר וועלכע אלע מו־זען זיך בויגען, און אזוי זאגט דער פסוק: „דעם קעניג'ס אלע דינער, אלע מיניסטארען, האבען גע־קניהט און זיך געבוקט צו המנ'ען".

נאר צווישען אלע קניענדיגע און בוקענדיגע איז געווען איינער, וואס איז געבליבען שטיין שטאלץ און האט נישט געוואלט זיך בויגען — דער יוד מרדכי.

ווארים אזוי איז שוין דער יוד. איהר קאנט איהם פאר קיין שקלאף נישט מאכען. אין פרייהייט איז ער געבוירען געווארען, און אויף פרייהייט האט איהם זיין תורה ערצויגען.

ביי המנ'ען איז דאס בוקען זיך דער פונדא־מענט פון זיין פאליטישען בנין; עס זענען נישטא קיין מענשען, נאר שרייפלען פון א פאליטישער מאשין, ווי קאן ער דערלאזען איין שטעהענדיגען צווישען אלע זיך בוקענדיגע?

איז המן געקומען צו אחשירוש'ן מיט די טענות, וואס מיר הערען אזוי אפט: יודען זענען צוזייהט און צושפרייט צווישען אלע פעלקער אהן אן איי־גענער היים און זענען פרעמדע אין לאנד, א באנדע אימיגראנטען, און אייגענע געזעצען האבען זיי און זענען נישט געטריי דער רעגירונג, און וואו זיי וואוי־נען זענען זיי פאר דער באפעלקערונג אן אומגליק. מען מוז זיי אויסראטען.

אבער אין דעם קאמף צווישען דעם דיקטא־טאר המן און דעם דעמאקראט מרדכי האט דער צווייטער געזיגט, כאטש פיל יודען זענען מיט איהם נישט געווען צופרידען, ווייל זיי האבען מסתמא געוואלט ווייזען המנ'ען, אז זיי קאנען זיין גוטע שקלאפען.

איהר לייענט די פורים'דיגע מגילה און איהר דערמאנט זיך אויף דעם היינטיגען המן, וועלכער איז אפשר געווען נישט קיין באד־גוי, נאר וואס איז די נפקא־מינה?

ווי איהר זעהט, איז היינט נישט אנדערש ווי אמאל, און איהר זינגט „היינט איז פורים, מאר־גען איז אויס".

ניין, פורים איז נאך נישט אויס. יודען וואר־טען נאך אויף דעם צווייטען טייל פון דער פורים'די־גער דראמע.

ה.

אין פורים זענען שולדיג פרויען

מיט פורים, וואס מיר יום־טוב'ען היינט, אין
ווי דער פראנצויז זאגט: „זוכט די פרוי".
ווארים, ווען נישט די פרוי, וואלט אחשירוש
גאר נישט געקיניגט פון הודו ביז כוש,
מיר וואלטען נישט געהערט פון קיין המן,
מען וואלט נישט אויפגעהאנגען דעם אומ־
גליקלעכען „ויזתא" מיט זיינע ברידער, און מיר
וואלטען נישט געהאט קיין פורים־שפילער, און
וואלטען פארשפארט דעם גאנצען פורים'דיגען טא־
ראם.

אלץ די פרוי!

נישט אומזיסט לערנט דער יודישער דין, אז
די פרויען זענען פארפליכטעט צו הערען
לייענען די מגילה, ווייל זיי זענען אויך געווען אין
דעם נס.

אוי, זענען די פרויען געווען אין דעם נס;
זענען, אין אמת'ן, דער עיקר פון דעם נס;
האבען אויפגעטון דעם פורים.

און דאס איז נישט גערעדט פון פוסטע פאס,
קיין מיינונג סתם אין דער וועלט אריין, נאר
זאגט עדות די געשיכטע.

די פערסישע רעגירונג — אזוי שרייבט שלאז־
אין זיין וועלטגעשיכטע — איז זינט דעם
דאריוס דעם ערשטען, אדער, ווי ער הייסט
יודען, דריוש, געלעגען אין די הענט פון די
יען מיט זייערע געטרייע הויפלייט. טאמער פלעגט
זיך באוויזען אן ערליכער, מוטיגער קעניג,
האט זיך פארדינט געמאכט ביים פאלק, האבען
ווייבער איהם איינפאך אפגערוימט פון וועג,
למשל, די קעניגין פאריזאטיס, די פרוי פון
ריוש דעם צווייטען.

י איז געווען זעהר אן ענערגישע פרוי, אן
חיל, וואס האט געוואלט אלעמען באהערשען,
כאטש זי איז געווען א מאמע פון דרייצען
דער, האט זי פונדעסטוועגען זיך גענומען צייט
פארפירען אלערליי הויף־אינטריגעס, אום צו
ובען דעם טראן פון פערסיע פאר איהר יונג־
זוהן, כורש דעם צווייטען, נישט אכטענדיג
דער קעניג האט באשטימט פאר זיין יורש
עלטסטען זוהן אחשירוש דעם צווייטען.

אבער, מיר האבען דא גאר נישט אין זינען
שרייבען אלט־פערסישע געשיכטע; נאר עס מוז
רצייכענט ווערען דער פאקט, אז די אמת'ע
שער אין „שושן הבירה" זענען אמאל געווען
ווייבער. ווארים א פערסישער קעניג האט זיך
באנוגענט מיט א קעניגין אליין, נאר ער
נאך געמוזט האבען עטליכע צענדליג קעפס
בער. און יעדע האט געהאט קינדער און ליב־

האבערס, און יעדע האט געזוכט אריבערצושטייגען די אנדערע.

הכלל, עס איז געווען הימל און ערד אזוי ווייבערשע פאליטיק.

אז ווייבערשע פאליטיק באאיינפלוסט די רע־גירונגען, ווייסען מיר אפילו פון דער נייער פעל־קער־געשיכטע. די בארזשלאס אין איטאליע, די בורבאנס אין פראנקרייך, אדער די ראזאנאוו'ס אין רוסלאנד וואלטען עס געקאנט דערציילען.

און אויב מיר זאלען גלויבען בראנטאמ'ען קומען אלע צרות טאקע נאר פון דער ווייבערשער פאליטיק; אזוי זאגט ער. ער מיינט אפילו, אז וואו נאר א מלחמה, א רעוואלוציע אדער סתם א גרויסע פאליטישע געשעהעניש, האט דארטען א פרוי איהר האנט אינמיטען. עס הייסט, אז זי האט בא־איינפלוסט די הערשער צוליב איהרע א באהאלטענע צוועק. ווארים „אזוי ווי עס איז נישט קיין זון־אונטערגאנג אהן דער זון, אזוי איז נישטא קיין פרוי אהן ליבשאפטען", און א פרוי אין איהר ליבשאפט איז קאפאבל אויף אלץ.

* * *

וואס עס איז געשעהען, ווייסט יעדער יוד, וואס קוקט אין דער מגילה. די מענער פון דער הוליאנקע האבען זיך שטארק דערשראקען, ווייל אויב א פרוי קאן מאכען דעם קעניג אזא שווארצען סוף, טא וואס קאנען זיי שוין דערווארטען פון זייערע ווייבער? אבער, דאס איז דאך די צרה אין פערסיע, האבען די דערשראקענע מאנסבילען גע־טענה'ט, די פרויען נעמען זיך דא צופיל פרייהייט, זיי האבען צופיל איינפלוס און מאכען פון דעם מאן א פאנטאפעל — מען מוז זיי איינצוימען, אונ־טערדריקען. הערשען מוז דער מאן!

און מען האט די פרויען אנגעהויבען אונ־טערדריקען די שטאלצע ושתי אפגערוימט פון וועג, אויף איהר פלאץ געבראכט א שוואכע, יודי־שע מיידעל, און — עס איז א כלל, אז אין א לאנד, וואס נעמט זיך צו א פאליטיק פון אונטערדרי־קונגען, מוזען יודען ליידען.

איז ארויסגעשפרונגען א המן — און יודען האבען געפאסט, געוויינט, זיך אנגעטון א זאק, געשיקט שתדלנים, דאס אלטע יודישע געוועהר, אבי זיך דע־ווארט אויף א פורים'דיגען נס.

און שולדיג אין דער גאנצער פורים'דיגער בהלה איז די ושתי, וואס האט געבראכט די מאנס־בילשע רעוואלוציע

—ד.

דובנאוו וועגן דער לאגע אין א"י

ריגא (יט"א). דער באוואוסטער יודישער היס־טאריקער ש. דובנאוו האט אפגעגעבען פאלגענדע ערקלערונגען וועגען א"י און יודישען נאציאנאל־פאנד:

„יעדער דונאם באדען אין א"י, וואס קומט צו ביי דעם נאציאנאל־פאנד קרן־קימת — מאכט שטארקער אונזער פאזיציע אין אונזער היסטארי־שען לאנד.

מען דארף נישט אריינפאלען אין יאוש צוליב דעם אראבישען טעראר אין א"י. דער מאנדאט איז נישט נאר א יודיש־אראביש־ענגלישע פראגע: דאס איז א וועלט־פראגע אין וועלכער עס קען און מוז זאגען א דעה דער פעלקערבונד און אויך אמע־ריקא. מיר מוזן גלייכצייטיג קעמפען פאר אונזערע רעכט אין א"י און אין גלות. דער יודישער וועלט־קאנגרעס דארף פאראייניגען ציון און גלות אין איין גרויסער סינטעזע".

די דערמאהנטע דעקלאראציע האט פראפ. דוב־נאוו איבערגעגעבען אויף די הענט פון מיטגליד פון ק"ק־ד'רעקטאריום ה' ש. זשוכאוויצקי.

פולע יוד. גלייכבערעכטיגונג אין טערקיי

אנקארא (יט"א) די נייע אויספעסערונג, וואס איז איינגעפיהרט געווארען אין דער טערקישער קאנסטיטוציע, זעהט פאר, אז אלע אונטערשיד־טערקישע בירגער דארפען געניסען פון פולער רע־ליגיעזער פרייהייט. יודען, גריכען, ארמענער און מו־זולמענער וועלען באטראכט ווערען גלייך, וועלען אלס טערקען און וועלען געניסען פון פולער גלייכבארעכטיגונג. נישט־מוזולמענער וועלען נישט זיין מעהר געצוואונגען (ווי דאס איז געווען ביז־איצט) דורכצומאכען זייער מיליטער־דינסט אין נישט באוואפענטע אפטיילונגען, נאר וועלען דינען אין דער טערקישער ארמעע גלייך מיט מוזולמענער. נישט מוזולמענער וועלען אויך קענען פארנעמען אלע מלו־כה'שע אמטען, נישט אויסשליסענדיג דעם מיניסטא־רען־ראט.

שטאַרקער רושם פון דער יודישער סטודענטען-דעקלאַראַציע אין ווילנא

דעלעגאַציעס פון יודישע סטודענטען ביי פראָפעסאָרען

ווילנער „טאָג" שרייבט:

די דעקלאַראַציע פון די יודישע סטודענטען, אַז זיי וועלען באָיקאָטירען די לאַבאָראַטאָריעס, סעמינאַרען, איבונגען אַלס פּראָטעסט געגען איינפיהרען דורך געוויסע פּראָפעסאָרען (האַלאָסקאָ, יאַגמין, פּריער, וואָנסאָווסקי, טשעכינסקי א. אַנד.) אַ פּאַקטישען געטאָ אין אייניגע אינסטיטוטען פאַר פּראַקטישע געניטונגען (כעמיע, אַגראָנאָמיע, נאַטור־וויסענשאַפט מעדיצין), האָט אין אוניווערזיטעט און שטאָט געמאַכט אַ גרויסען רושם.

עס האָט זיך נאָך אַמאָל האָקומענטירט דער אומבייזאַמער ווילען פון יודישען סטודענט נישט איינצולאָזען די איצט צום שטאַרקסטען אַטאַקירטע פּאָזיציעס. עס האָט זיך נאָך אַמאָל אַנטפּלעקט די גרייטשאַפט זיינע צו גרויסע קרבנות אין קאַמף פאַר אונזערע מענשליכע און בירגערליכע רעכט, וואָס ווערען צעטראָטען דורך גיפטמישער און שטעקען העלדען.

די יודישע געזעלשאַפט האָט עס באַלד פאַרשטאַנען און אָפּגעשאַצט, באַוואונדערנדיג דעם אויסדויער פון דער יודישער סטודענטענשאַפט און באַוויינדיג די שווענטשי־לע אָנוועהרען.

אָבער נישט נאָר מיר אַליין האָבען עס פאַרשטאַנען. אויך אַ גרויסער טייל פון די פּראָפעסאָרען, האָט געמוזט אָפּשאַצען אין פאַרצוויפלונגס־אַקט פון זייערע יודישע שילער די הויכע מדרגה פון נאַציאָנאַלען באַוואוסטזיין און פערזענליכען מוט.

במשך פון נעכט געןָ טאָג האָבען דעלעגאַציעס פון יודישע סטודענטען באַזוכט די אַלע פּראָפעסאָרען, וואָס האָבען קיין נעמען אויף זייערע סעמינאַרען, אָדער איבונגען נישט איינגעפיהרט, כדי זיי אויפקלערען די סיבה פון באָיקאָט. די דעלעגאַטען האָבען פאַר די פּראָפעסאָרען איבערגעגעבען די דעקלאַראַציע (וואָס מיר האָבען נעכטען אָפּגעדרוקט) האָבען אויסגעדריקט אָנערקענונג די פּראָפעסאָרען, וואָס מאַכען נישט קיין אונטערשיד צווישען יודען און אַריער און ספּעציעל אונטערגעשטראָכען, אַז דער באַשלוס צו באָיקאָטירען אַלע אָהן אויסנאַהם פּראַקטישע אַרבייטען און סעמינאַרען איז דיקטירט אויס סאָלידאַריטעט מיט די חברים, וואָס זיי איז אָנגעוואָרפען געוואָרען אַ געטאָ אין פאָרם פון „יודישע בענק" אָדער „יודישע טעג".

צו די פּראָפעסאָרען, וואָס פיהרען איין אַ געטאָ איז מען נישט געגאַנגען — זיי וויסען סיי ווי, פאַר וואָס זיי ווערען באָיקאָטירט.

די פּראָפעסאָרען האָבען די דעלעגאַציעס אויפגענומען פריינדליך און אַרויסגעוויזען פאַרשטענדעניש. פאַרן יודישען שטאַנדפּונקט.

פּראָף. מאַוואָלאָווסקי (פיזיאָלאָגישע כעמיע) האָט ערקלערט, אַז ער וועט די יודישע סטודענטען נישט וואָלה'ן און האָט אפילו אָנגעפרעגט ביי דער דעלעגאַציע, וואָס פאַר אַ מיטלען זאָל ער (דער פּראָפעסאָר) אָננעהמען, אַז די יודישע סטודענטען זאָלען נישט ליידען צוליבן דורכלאָזען די איבונגען.

פּראָף. ניעוואָדניטשאַנסקי (פיזיק) האָט אויסער זיין פאַרשטענדעניש אויך אויסגעדריקט זיין באַדויער, וואָס די יודישע סטודענטען וועלען נישט קומען צו איהם אויף די איבונגען, הגם ער פלעגט דורכפיהרען די ענערגישע באַזוכעס פון די אוניווערזאַלען.

איך האָף אָבער — האָט ער ערקלערט — אַז דאָס וועט זיך גיך ענדיגען.

דער פּראָרעקטאָר פּאַטקאָווסקי (פיזיק) האָט פון אנהויב בלויז געקומען צו קענטעניש די ערקלערונג פון דער יודישער דעלעגאַציע. שפּעטער אָבער, נאָך א שמועס, האָט ער געזאָגט: אייער נישט קומען איז באַרעכטיגט.

פּראָף. רודניצקי (מאַטעמאַטיק) האָט, ווי געוויהנליך, אויפגענומען די יודישע דעלעגאַציע זעהר פריינדליך. די דעלעגאַטען האָבען איהם האַרציג באַדאַנקט פאַר זיין מוטיגער האַלטונג במשך פון דער גאַנצער געטאָ־אַקציע.

פּראָף. רודניצקי האָט ערקלערט די יודישע סטודענטען, אַז ער טראַכט וועגען זיי און ער איז פאַר זאָרגט וועגען אויסגאַנג פון דעם קאַמף אין אוניווערזיטעט, ווייל דער גורל פון יודישען סטודענט איז איהם נאָהענט צום האַרצען.

פּראָף. זיגמונט (מאַטעמאַטיק) האָט נאָכן אויסהערען די דעלעגאַציע אַזוי געזאָגט:

„איך גלייב נישט, אַז אַפּוועזענדיגע זאָלען קענען געווינען".

דערויף האָבען די יודישע סטודענטען געענטפערט, אַז טאַקע דעריבער וועלען זיי אויף די לעקציעס יאָ קומען און וועלען אַקטיוו קעמפען פאַר זייער גלייכבאַרעכטיגונג אַלס בירגער פון אוניווערזיטעט און לאַנד.

אויך פּראָף. קעמפּיסטי (מאַטעמאַטיק) האָט גענומען צו קענטעניש די ערקלערונג פון די סטודענטען.

פּראָף. מאַלקאָווסקי (מינעראַלאָגיע) האָט געדאַנקט די דעלעגאַטען, וואָס זענען איהם געקומען אויפקלערען די סיבה, מאַר וואָס זיי וועלען נישט באַזוכען זיינע איבונגען, ווייל אָהן דער אויפקלערונג וואָלט ער זיך געפיהלט פּריקרע צוליבן יודישען באָיקאָט, ווייבאַלד ער מאַכט נישט קיין שום חילוק צווישען אַ יודישען אָדער פּוילישען סטודענט.

ער האָט בלויז צוגעגעבען, אַז ער האָט מורא, דער באָיקאָט, זאָל נישט פאַרשאַרפען נאָך מעהר די באַציהונגען אין אוניווערזיטעט.

דער אַסיסטענט פון מאַטעמאַטיק טאַראַנאָווסקי האָט אויסגעדריקט זיין פאַרשטענדעניש פאַר דער יודישער דעקלאַראַציע און געבעטען, אַז די יודישע סטודענטען זאָלען איהם גלייך צו וויסען געבען, ווען דאָס וועטער וועט ווידער אויפשיינען.

אַן אינצידענט האָט פּאַסירט בלויז מיטן פּראָף. קאַמינסקי (אָרגאַנישע כעמיע), וועלכער האָט געהייסען דער דעלעגאַציע אַרויסגיין, ווי נאָר זי האָט געזאָגט, אַז „מיר זענען געקומען אָפּגעבען אַן ערקלערונג".

ער האָט זי אָבער גלייך צוריקגערופען און ערקלערט, אַז די אוניווערזיטעט - מאַכט וועט אַרויסציהען פון יודישען באָיקאָט אַלע קאָנסעקווענצען.

שפּעטער אָבער האָט־ער אויפגענומען אַ צווייטע דעלעגאַציע, האָט זיך פאַרענטפערט, אַז ער איז געווען שטאַרק אויפגערעגט.

ער האָט די דעלעגאַטען אויפגענומען וואַרעם און זיך בלויז אינפאָרמירט, פיז ווי לאַנג רעכענען די יודען צו באָיקאָטירען די איבונגען און סעמינאַרען.

אינצידענטען אין אוניווערזיטעט

ווי בעקאַנט איז דער באָיקאָט נישט שייך צו די לעקציע־זאַלען, וואָס ווערען ווייטער נאָרמאַל באַזוכט דורך די יודישע צוהערער. פאַרקעהרט, מען קען אפילו פעסטשטעלען, אַז נעכטען, אין ערשטען טאָג פון באָיקאָט פון די לאַבאָראַטאָריעס און סעמינאַרען, איז דער יודישער אַנטייל אין די לימודים געווען אַן אַקטיווערער איידער אין די פריהערדיגע טעג.

אויף דעם באָדען פון רעכטס—ליינקס זענען נעכטען פאָרגעקומען אייניגע אינצידענטען.

דער ערשטער אינצידענט איז פאָרגעקומען אויף דער לעקציע פון פּראָפעסאָר יאַנצען (מעטעאָראָלאָגיע), צו וועלכער עס קומען אַגראָנאָמען, נאַטור־וויסענשאַפטלער און געאָגראַפען.

נאָך איידער דער פּראָפעסאָר איז אַריין אין זאַל האָבען די יודען פאַרנומען ערטער, סיי רעכטס, סיי לינקס. אַן ענדעק האָט זיך דאַן אויפגעשטעלט און גערופען די פּוילישע סטודענטען צו פאַרלאָזען דעם זאַל. דערויף איז געקומען אַן ענטפער:

מיר ווילען זיך לערנען!

די ענדעקעס האָבען זיך דאַן געוועגדעט צום פּראָפעסאָר יאַנצען, ער זאָל אינטערוועניר[ען].

פּראָף. יאַנצען האָט זיך געווענדעט צו [די] וואָס זענען געזעסען רעכטס מיט אַזאַ פ[ראַגע:] וואָס ווילט איהר עפּעס דווקא זיצען דאָ?!

ווייל די ערטער זענען פרייע! — האָב[ען] פערט די יודען און דער פּראָפעסאָר האָט [...] די לעקציע נישט געפיהרט.

די ענדעקעס האָבען אויך אַראָפּגעריסען [די לעק]ציע פון פּראָף. קאַמינסק (כעמיע).

אויף חער האָזינגער לעקציע האָבען די י[ודען] גומען ערטער פוןביידע זייטען זאַל. די [...] זענען דעריבער דעמאָנסטראַטיוו געשטאַנען [...] וואַרט, דער פּראָפעסאָר זאָל קומען און [...] פּראָף. קאַמינסקי האָט זיך אָבער געמאַכט [...] העגדיג. די ענדעקעס האָבען דעריבער פאַרלאָ[זען דעם] זאַל. דער פּראָפעסאָר האָט איבערגעריסען [די לעק]ציע, הגם די צאָהל יודען איז געווען נישט [...] איידער די צאָהל אַוועקגעגאַנגענע.

אן ענהליכער פאַל האָט פּאַסירט אויף [דער לעק]ציע פון פּראָף. איוואַשקעוויטש (3-טער [...] נאָמיע): ווען די יודען האָבען זיך געזעצט [...] געפּראַכטע מיט זיך שטוהלען רעכטס — [האָבען די] ענדעקעס אַרויס און דער פּראָפעסאָר האָט [...] צעטומעלט, אַז ער האָט ווייטער נישט [...] רען די לעקציע.

ביים פּראָרעקטאָר פּאַטקאָווסקי (פיזיק) [...] יודען געזעסען געמישט מיט נישט-יודען [און ס'איז] נישט געקומען צו קיין שום אינצידענט.

כדי אויסצומיידען די פּראָבלעם רעכטס־[לינקס] האָבען די מאַטעמאַטיק - פּראָפעסאָרען [...] טראַגען זייערע לעקציעס פון הויפּטבנין [...] מיטאָר, וואו עס איז פאַראַן נאָר איין [...]

די ענדעקעס האָבען אָבער נישט [...] און פּראָקלאַמירט, אַז די יודען מעגען [...] אויף מטליכע פאַרשטעטע בענק.

נעכטען (פאַר דער לעקציע פון פּראָף. [...] האָבען די ענדעקעס גענומען אַראָפּוואַרפען [...] פון די „אַרישע בענק".

אין זאַל איז תיכף אַריין אַסיסטענט [...]סקי און געמאַלדען איז נאָמע. פון די [...] פון סעמיטאַר, די פּראָפעסאָרען רודניצקי, און קעמפּיסטי, אַז מען טאָר קיינעם נישט שטויסען פון אַ פאַרנומענעם אָרט.

באָרד אָף דעפּיוטיס בעהאַנדעלט די לאַג[ע] פון די יודען אין דייטשלאַנד, רומעניען און פּויל[ען]

דער ענגלישער קעניג וועט אויפנעהמען א דעלעגאַציע פון בריטישע יודענטום

לאָנדאָן, (יט"א) אויף דער לעצטער מאָנאַטליכער סעסיע פון באָרד אָף דעפּיוטיס (וועד־הקהלות פון ענגלישען יודענטום) האָט ה' לעאָנאַרד מאָנטעפיאָרע פאָרגעלעזען אַ באַריכט פון דעם „דזשאָינט פאָרעין קאָמיטי" וועגען דער לאַגע פון די יודען אין פאַרשידענע לענדער און באַזונדערס אין דייטשלאַנד, רומעניען און פּוילען.

די לאַגע אין דייטשלאַנד — ווערט געזאָגט אין באַריכט בלייבט אונפאַרענדערט. די ליידען פון די יודען, באַזונדערס אין די קליינע שטעט, זענען זעהר גרויס. אין הימבאַך האָט מען זיך די פאַר פאַרבליבענע יודען אַנטזאָגט צו פאַרקויפען ברויט. ווען אין שכנותדיגען דאָרף איז געשטאָרבען די פרוי פון אַן אַמאָל געשעצטען יודישען אייניוואוינער, האָט קיינער נישט געוואָלט אויסגראָבען דעם קבר און דאָס האָט געמוזט טון דער ברודער פון דער פאַרשטאָרבענער און איהר אַלטער טרייטער דינער. אונטער פאַרשידענע תירוצים ווערען קאָנ־פיסקירט יודישע פאַרמעגענס.

בנוגע דער לאַגע פון די יודען אין פּוילען ווערט אין דעם באַריכט געזאָגט, אַז די לאַגע פאַדערט אַן אונאויפהערליכע וואַכזאַמקייט. טראָץ די רעפּרעסיעס, וואָס ווערען אָנגעווענדעט דורך דער מאַכט לגבי די רוה־שטערער, חזרן זיך איבער די אָנפאַלען אויף יודען אין אייניגע געגענדען און אויף די הויכשולען. דער באַריכט באַצייכענט אויך דעם שאַרפען אַרויסטריט פון אַ פּוילישען פּראָפעסאָר געגען די אַנטיסעמיטישע עקסצעסען אויף די הויכשולען.

די לאַגע פון די יודען אין רומעניען—ווערט ווייטער געזאָגט אין באַריכט—רופט אַרויס אַן ערנסטע באַאונרוהיגונג, עס ווערט געפיהרט אַ קאַמפּאַניע געגען יודישע אַדוואָקאַטען, באַנק-בעאַמטע א. אַנד. עס פאַרערגערט זיך אַלץ מעהר די לאַגע פון די יודען אין בוקאָווינע, בעסאַראַביען און טראַנסילוואַניען, די געפּלאַנטע רעוויזיע פון דער בירגערשאַפט בעדראָהט די רעכט פון פילע[ן] דער יודען. לעאָנאַרד מאָנטעפיאָרע האָט בא[...] פון די לעצטע רעדעס פון היטלערן און [...] איז קלאָר, דאָס די דייטשע רעגירונג שטרעבט פאַרשפּרייטען די אַנטי=יודישע ראַסען-טעאָ[ריע] גאַנץ אייראָפּע, אין אייניגע לענדער האָט [...] געבראַכט געוויסע רעזולטאַטען אָבער [...] האָלאַנד און סקאַנדינאַוויען האָט נישט די [...] אַגיטאַציע קיין ערפאָלג.

צום סוף פון דער זיצונג איז מי[טגעטיילט] געוואָרען, אַז דעם 27=טען מערץ 1937 [וועט דער] ענגלישער קעניג, דזשאָרדזש דער 6=טער [אויפ]נעמען אַ דעלעגאַציע, וואָס וועט איבערגע[בען דעם] קעניג די אויסדריקען פון לאָיאַליטעט [...] פון גאַנצען בריטישען יודענטום.

דעם צוזאַמענשטעל פון דער דעלעגאַ[ציע וועט מען] לעז בעשטימען דער באָרד אָף דעפּיוטיס [...] אַנגלאָ-דזשואיש-אַסאָסיייש'ן.

אַ יוד מיט אַ סך שוואָגערס

(שטיפעריי)

פון ב. קאָוונער

אַז מיין פריינט, חיים וועלוועל, האָט דאָס ערשטע מאָל חתונה געהאַט, האָט זיין ווייבעל געהאַט פינף ברידער און 3 שוועסטער.

ער האָט, חיים וועלוועל, הייסט עס, באַקומען אין איין טאָג 5 שוואָגערס מיט 3 שוועגערינס.

פלעגען די 5 שוואָגערס מיט די 3 שוועגערינס קומען צו חיים וועלוועלן יעדען טאָג, כלומרשט געוואָהר ווערען וואָס ער מאַכט, אויב ער איז געזונט, אויב ער אַרבייט, און דערווייל עסען און שלאָפען ביי איהם.

נישט אייבמאָל איז חיים וועלוועל אַרומגעגאַנגען אַ הונגעריגער און אַ שלעפעריגער, ווייל זיינע 5 שוואָגערס און 3 שוועגערינס האָבען צוגענומען זיינע מאָלצייטען און זיינע געלעגערס.

זיי האָבען אַפילו פאַרכאַפּט די ראַדיאָ אין זיין הויז און געהאַלטען אין איין שפּילען ביליגע דזשעז. די ביליגסטע וואָס זיי האָבען נאָר געקענט קריגען.

דריי יאָהר נאָך דער חתונה איז אונזער חיים וועלוועל געבליבען אַן אלמן: זיין פרוי האָט איינגעשלונגען אַ ביינדעל פון פיש און איז דערשטיקט געוואָרען.

אָבער די 5 שוואָגערס מיט די 3 שוועגערינס זענען ווייטער געקומען פּונקט ווי פריהער צו חיים וועלוועלן.

זיי זענען איהם געקומען טרייסטען און דערווייל געבליבען ביי איהם אין הויז עסען און שלאָפען און שפּילען אויף דער ראַדיאָ.

זעקס חדשים נאָך זיין פרוי'ס טויט האָט חיים וועלוועל חתונה געהאַט פאַר אַן עלטערע מיידעל, חיה שרה. האָט זי געהאַט 6 ברידער און 4 שוועסטער.

איז ער, חיים וועלוועל, הייסט עס, מיט אַמאָל רייכער געוואָרען מיט נאָך 6 שוואָגערס און מיט נאָך 4 שוועגערינס.

האָט ער שוין געהאַט, אין איינעם, 11 שוואָגערס און 7 שוועגערינס.

און אויך די נייע שוואָגערס און שוועגערינס פלעגען קומען צו חיים וועלוועלן און אויך עסען און שלאָפען ביי איהם און אויך שפּילען דזשעז אויף ראַדיאָ.

און אַז די ראַדיאָ האָט אַמאָל נישט געאַרבייט, האָבען זיך די שוואָגערס זיינע גענומען ביי איהם וואַנצעס.

חיים וועלוועל איז אַרומגעגאַנגען שוואַרץ ווי די ערד און געהאַלטען אין איין פאַרלירען וואָס פאַר גרויס עגמת נפש.

אין איין חודש צייט האָט ער פאַרלוירען אַריבער 15 פונט, ער האָט זיך גענומען שניידען אויף אַ סקעלעט.

די קליידער און די שיך און דאָס היטעל זענען געוואָרען גרויס אויף איהם; ער האָט געמוזט פון אַלע זיינע קליידער איבערשטעלען די קנעפּלעך, און אין די שיך אַריינלייגען עקסטראַ זוילען.

האָט ער זיך אַזוי אָפּגעמוטשעט מיט זיין צווייטער פרוי אַרום 16 חדשים און אויך זי האָט איהם געמאַכט פאַר אַן אלמן.

אַלע זיינע שוואָגערס און שוועגערינס האָבען זיך געוואונדערט: סטייטש, ער, חיים וועליוועל איז דער קראַנקער, דער צובראָכענער, דער אויסגעמיטשעטער און דאָך בלייבט ער לעבען און די פרויען זיינע שטאַרבען!

ער, חיים וועלוועל, האָט עס דערקלערט דערמיט, וואָס ער עסט זיך קיינמאָל נישט איבער. אַ מענש וואָס עסט ווינציג לעבט לענגער.

האָט זיך חיים וועלוועל אַרומגעדרעהט אַזוי לאַנג ביז אַ באַקאַנטער שדכן האָט איהם אַריינגע דרייט אַ גרושה פון אַ יאָהר 40, אַ פעטע, אַ שווערע, אַ שמאַלציגע, מיט אַ טאָפּעלטען גוידער און פאַרוואַקסענע צוויי אויגען — בלויז צוויי שפּעלט־לעך.

האָט די דאָזיגע פעטע גרושה חתונה געהאַט מיט אונזער חיים וועלוועלן. יוען זיי זענען געשטאַנען אונטער דער ה״ה האָבען זיי אויסגעקוקט ווי אַ באַ״ג מיט אַ מויז.

זי, די כלה, האָט אין גאַנצען פאַרשטעלט דעם חתן; מען האָט איהם באַדאַרפט זוכען מיט ליכט.

די דריטע פרוי האָט בלויז געהאַט 4 ברידער און 5 שוועסטער.

איז חיים וועלוועל רייכער געוואָרען אין שוואָגערס מיט שוועגערינס. צוזאַמען האָט ער שוין איצטער געהאַט 15 שוואָגערס און 12 שוועגערינס.

איז ביי אונזער העלד געוואָרען נאָך פריי־ליכער אין הויז: די שכנים האָבען געמיינט, אַז חיים וועלוועל פאַרדינגט זייבע צימערען פאַר אַלערליי מיטינגען און מאַסען־פאַרזאַמלונגען.

און מאָדנע: אַלע שוואָגערס און אַלע שוועגערינס פון אַלע 3 פרויען האָבען זיך פאַרהאַלטען זעהר פריינטליך, ווי איין משפחה, ווי קינדער פון איין טאַטע־מאַמע.

מיט דער פעטער גרושה האָט חיים וועלוועל אָפּגעלעבט גאַנצע זעקס יאָהר.

אויפ'ן 7־טען יאָהר האָט ער שוין אויסגעזעהען ווי אַ שאָטען; הויט און ביין; די אויגען האַלב פאַרלאָשען, דער בויך אין גאַנצען איינגעפאַלען; די פיס ווי טרוקענע שטעקענס און דער קאָפּ אין מיטען גאָרגעל — שפּיציגער ווי אַלע מאָל.

די 15 שוואָגערס מיט די 12 שוועגערינס, מיט די דריי פרויען האָבען איהם געהאַלטען אין דערקאָנטשען.

אָבער נישט אין גאַנצען.

מאַכט זיך איין מאָל, אַז חיים וועלוועל'ס פרוי ווערט קראַנק אויפ'ן מאָגען און מען מוז איהר מאַכען אַן אָפּעראַציע און זי בלייבט טויט אונטערן מעסער.

איז ער ווידער אַן אלמן.

אַן אנדער חיים וועלוועל, זעהסט וואָס עס טוט זיך, זעהסט ווי די פרויען זיינע שטאַרבען און די 15 שוואָגערס מיט די 12 שוועגערינס בלייבען לעבען — סטאָפּ; האָב מעהר נישט חתונה.

האָט ער נישט קיין שכל, דער בהמה, אידיאָט, און פּאַטשאַפּעט ערגעץ אַן עלטערע אַ קעכין, אַ רומענישע, אַ פרוי פון צוויי מיט 30 פונט און ער איז זי מקדש כ[דת משה ו]יישראל.

ער איז געווען אַזוי שוואַך, אונזער וועלוועל, אַז ער האָט אַפילו נישט געהאַט כוח צו זאָגען: „הרי את מקודשת". די קדושין האָט עס געזאָגט פאַר איהם.

האָט אָט די רומענישע קעכין געהאַט דער און 3 שוועסטער. זיינען צוגעקומען עס, נאָך אַזוי פיל שוואָגערס און שוועגער[ינס] איינאיינעם האָט שוין חיים וועלוועל [...] אַזוי גרויס און אַזוי קליין ווי 20 שוואָג[ערס] 18 שוועגערינס, קיין עין הרע.

און אויך די זענען געקומען צו איהם [...] עסען און שלאָפען און שפּילען אויף ד[ער ראַדיאָ] און זיך נעמען הייסע וואַנעס.

מיט דער פערטער פרוי האָלט ער [...] עטליכע יאָהר און ער קוקט אויס אַ קאַ[...] סע׳ און ער הוסט ווינציגער. אַמאָל פלעגט [...] טען 8 שעה אַ טאָג און איצט הוסט ער נ[אָר] ווי 6 שעה.

צוויי שעה אַ טאָג ווייניגער הוסטען [...] סך צו זאָגען פאַר אַ שלאָפען מענש[...]

דאָ, די לעצטע צייט, האָט זיך אָנ[...] פאַר אונזער העלד אַ נייער אומגליק: [...] די אַלע 20 שוואָגערס און 18 שוועגערינ[ס] א'יך קינדער, און אַ סך קינדער, און מען [...] כסדר געבורטסטעג און בר מצוות, און און אַנדערע סאָרטען שמחות, ווערט ער [...] פען מיט איינלאַדונגען, מוז ער פאָהרען [...] בען פּרעזענטען, און נאָר ער שלעפּט [...] אויף באַהנען, אויף טאַקסיס. ער האָט [...] איין טאָג פאַר זיך. און ווי אויף להכעיס, זיי זיך, די לעצטע צייט, צושפּרייט איבער [...] לאַנד. — נאָר ער רייזט און נאָר עס קאָ[סט] ווייסט איין גאָט וואָס דער סוף יועט [...] אונזער חיים וועלוועלן!

דער פורים-קונדס

צוזאמענגעשטעלט פון אב—נעק

פורים-עפיגראמען

זאגט א טאטע פון א טאכטער

המן האט געהאט זיהן 10 שטיק,
האט ער געמוזט צו א תליה אנקומען;
וואלט ער אבער אזויפיל טעכטער געהאט
וואלט ער אליין זיך ס'לעבען גענומען...

א יוד וואס גרעגערט

כ'נעהם דעם גרעגער אין דער האנט
און קלער אהין און קלער אהער.
ס'ווענען המנס אזוי פיל
אז כ'ווים נישט אויף וועלכען
צו גרעגערען פריהער. קנאפזארנער.

א גרעגער.

פיקד: טאטעשי, קויף מיר א גרעגער.
...פאטער: נישט נייטיג. גיי מיט דער מא...
...שי צו דער מגילה.

...ון אסתר-תענית ביז פורים

...די „מלחמה" צווישען דאנאר פרידענזאן מיט ...ווטם מינצבערג, וועט דויערען — פון אסתר תענית ... פורים.

דער לאדזשער שטאט־ראט וועט זיך האלטען — ... אסתר תענית ביז פורים.

...דער נישט־אינטערוועניץ־אפמאך אין שפאניען, ...ט דויערען — פון אסתר תענית ביז פורים.

...דער לאדזשער אספאלט האלט — פון אסתר ...נית ביז פורים.

...די פאראייניגונג פון די לאדזשער קליין־הענדלער־... פאראיינען, האלט — פון אסתר תענית ביז פורים.

...פאסטען זוכט א יודישער בחור פון אסתר ...נית ביז (אויבער א יאהר) פורים.

... אין באלוט הונגערט מען אסתר תענית און ...ים.

שלח-מנות
א מעשה מיט א כלב...

...איהר האט דאך אודאי געלייענט די מעשה: אז ...ער ליפהארציגער נאסט פון דייטשלאנד האט ...געפרעזענט א מתנה, א ראסאווע רײן-ארישען כלב. ...וועלען מיר אויך ביי דער געלעגענהייט דערציי־... נאך א מעשהלע פון א כלב: איינעם האט זיך ...גלוסט אפצוחוזק'ן פון א רב, האט ער איהם גע־... ...ט שלח מנות א טארט וואס האט אויסגעזעהען ווי ... ...ונט. האט דער רב איהם צוריקגעשיקט שלח־מנות ...טארט, וואס האט אויסגעזעהען ווי א רב, מיט א ...ריפט: „וואס איינער איז דאס שיקט ער שלח־... ...ת"... — — —

פלוידערזאק.

פורים-שפיל...

א זיצונג פון לאדזשער שטאט־ראט,
איז א פורים־שפיל...
דער שפאנישער נישט־אינטערווענץ קאמיטעט
איז א פורים־שפיל...
היטלערס שלום פארזיכערונגען
זענען א פורים־שפיל...
...גענעראל פראנקאס נצחונות
זענען א פורים־שפיל...
...די קעניגליכע קאמיסיע וואס איז געווען אין א"י
איז א פורים־שפיל...
...נלח טשעטשאקס א דרשה,
איז א פורים־שפיל...

פורים-אנאנסען

גרעגערס.

...די נייעסטע, מאדערנסטע, וואס גרעגערען אויף ...מעלונג. צו באקומען אין דער פורים־קאנצעלאריע. ...רטן פאר „בודזינסקי אי ספולקא" און „קונדס".

המן-טאשען

...פון נייעסטען שניט, פארטיגט אויס דאס ענדע־... ...ע קאנפעקציע־געשעפט. זיך צו ווענדען צו דער ... מיט אונטערגר. הפקר ת קאוואלסקי אי ספולקא."

שלח-מנות

...שיקט פינקטליך צו דער מינוט און צו דער רגע ... „אורשאנער".

פורים
אמאל און היינט

...געווען אמאל א המן
...ווי די מגילה טוט אונז דערציילען,
האט מען איהם אויפגעהאנגען
...הויך, גאנצע 50 איילען.

* * *

...צו די היינטיגע אבער, המנ'ס
...העלפט קיין תפילות און פאסטען,
...וואס גרעסער עס איז דער המן,
...אלץ העכער איז דער פאסטען.

קאפריזנער.

גראף קאלי
די העלדען פון דער מגילה

יאהרען הונדערטער פארפלויגען,
מען דערקענט זיי נישט אפילו
דאך עס לעבען נאך עד־היום,
אלע העלדען פון מגילה...

אחשורוש מאכט פאראדען
איז א קעניג גאר א גוטער
כאטש עס שמאכטען זיינע נאצים
נאך א שטיקעל פלייש און פוטער...

מרדכי'ן קען מען אלץ נישט ליידען
ווייל פון קנאבעל טוט ער שפירען,
ווען מען קען איהם נישט אויפהענגען,
זאל ער כאטשבי עמיגרירען...

ושתי — איז שוין לאנג קיין צנועה
איז גאנץ אפטער בגילופין,
קומט אליין צולויפען נאקעט
כאטש מען האט זי נישט גערופען...

זרש קעמפט אנטקעגען „שחיטה"
שיצט דאס קעלבעל און די „קראווע"
האט איהר נאמען אויסגעביטען
און זי רופט זיך פריסטעראווע.

דלפון איז א גאנצער קנאקער
און ער האט א גרויסע מאכט,
זיין פסעוודאנים — ווייסען אלע —
איז אצינד מיניסטער שאכט...

אסתר שעהמט זיך מיט איהר נאמען
און זי רופט זיך היינט עסטושא,
ווען זי הערט נאר רעדען יודיש
פלאמט דאס פנים איהר פון בושה...

נאר ויזתא, אוי ויזתא,
איז שוין דוקא גאר נישט יענער,
ער איז איצט א גאנצער חכם
און א גרויסער „יודען־קענער"...

מאסקעס פארקויף איך!

פאליטיקער קאנען זיך מעלדען!

היינט איז פורים, מארגען איז אויס...
וואס יעדער וועט זאגען:

די מרת פריסטעראווא:

היינט איז פורים,
מארגען איז אויס;
נעהמט די יודישע שחיטה
אוןווארפט זי ארויס...

חסד של אמת:

היינט איז פורים,
מארגען איז אויס;
נעהמט דעם „חכר ואמת"
און ווארפט איהם ארויס...

סטאלין:

היינט איז פורים.
מארגען איז אויס;
נעהמט די טראצקיסטען
און ווארפט זיי ארויס.

היטלער:

היינט איז פורים,
מארגען איז אויס;
נעהמט די אריש'ע מאגנאטן,
און ווארפט זיי ארויס...

פיניעלע מזיק:

האנט איז פירים,
מארגען איז עס
נעמיץ מאן וויטאלמאזשני דאליב
און ווארפץ עיעם ארויס.

דעפ. בודזינסקי

היינט איז פורים,
מארגען איז אויס;
נעהמט די דריי מיליאן יודעלעך
און ווארפט זיי ארויס.

פראנקא

היינט איז פורים,
מארגען איז אויס;
נעמט דעם חבר קאבאלערא
און ווארפט איהם פון מאדריד ארויס.

פאליטישע שלח-מנות
פון א. איטקין

פראנקרייך

א פאליטישען פיינעם משלח מנות:
טענקס, גאזען, דומדום, אט די מתנות,
מיט א צולאג צוויי דיוויזיעס מיליטער,
מיט הארמאטען ארעראפלאנען באלאדען שווער,
האט פראנקרייך געוואלט שפאניען באגליקען,
די דארטיגע גרויסע שרפה צו דערשטיקען,
האט עס דעם וולאך מיט ר' יעקען,
ווי מיט שמינק באמבעס געגומען שמעקען,
האבען זיי נישט געמאכט קיין ווילדע טענץ
און אנגענומען אויף להבא דעם נישט־אינטערווענץ
צי זיי וועלען האלטען ווארט, דאס וועלען מיר זעהן
דערווייל ביז האס וועט געשעהן,
ווייזען זיי, אז זיי זענען די אמתע גוטע שלענער
און הערען אלעמען ווי המן — דעם גרעגער.

ענגלאנד.

א פאליטישען שיינעם משלח מנות,
מיט ריינע דיפלאמאטישע כוונות,
האט ענגלאנד דעם יעקעס געגעבען:
ווייל יעקע האט צו קאלאניעס געגומען שטרעבען
אבער ענגלאנד איז אויך א גיטער שלעגער,
און הערט יעקעס מאהנונג — ווי המן דעם גרעגער

דייטשלאנד, איטאליען:

געשמאקע זיסע משלח מנות,
נישט אזוי פאסיג אויף כלת מתנות,
האבען די ליבע שותפים די געטריע,
געשיקט און שיקען נאך צו ה' פראנקא וחבריה,
וועלכע ימים בלוט הארט פארגיסען,
מיט א ריינעם ארענטליכען געוויסען...
מיט א האריץ פון א ווילדען נעגער
און הערען די וועלט, ווי המן דעם גרעגער.

איך, דיפלאמאט

איך, רבותי, שיק איך א רוהיגען משלח מנות
געקנעטען און געבאקען מיט ריינע שלום כוונות,
די כלבים בילען און כמאשען די גענז,
האט נישט פון זיי קיין יסורים
האט בעסער א גוטען און פרייליכען פורים.

פיניעלע מזיק
אין זיין פורימדיגע גראניטורל

עס זעיט, מאן גראניטורל איז נאך אלץ שפוגל נא. איעך טי נייש אזוי ווי די ווילקער יאטן. מאן גראניטורל טי איעך אוען פין אין פירים צין צפיר־טן פירים.

ני, איעך גיפעל ענק אין מאן פירימדיקן גראני־טורל? כ'זעי גוער אנדערשווי אועם, הע? האנט איז בא מיער א גרויסער יאנטיף. כ'טרונ אופ שלאכימור כים. אף דעיר נאכט עב איעך תאקן א סידע מיטן קנאק. כעב כמאלין גישמאלצינע גיטאפל מיט צפיקל באדישט. דיגועך א קאנטלעט. כעב ארא'נשניפן א פפיטירל אועסגיזאטינע ארבים אין אנטיליטן העירינג מיט פריטליך — אוי, הע'ט עץ עב איעך האנט האון, או די זאוויאסים עבן זיך שאקלין!

דינוכטן עב איעך מיין פאשטעלן, כעב גיין צי די באליטער און עב זינגע:

קים איעך ארא'נצישפריגגע.
מיט מאנע פיסילין בלוים.
הייב איעך אועך צי זינגע,
וואל דעיר דאלים איז מיער גרויס.

גיין עב איעך נאר צי די פאליטער, צי די ווילקער — א פאג!

באטוג עב איעך גיין מיט מאן קיליזשאנקע קא ווילקע אין מאן נאיעם גראניטורל. מאן קיליזשאנקע עט אבוט גיין אין איער נאיעם קאסטיאטרל, עם מע אראנקיקן אין די שאפענסטעס אין מעט מאכן א לעיבן.

דעוואל אונץ מיער אלע א גיטן פירים אין זאצץ מיער גיזינט.

אז פורים איז נישט קיין יום-טוב איז קדחת נישט קיין קרענק

צו א היגען לאדזשער גביר איז געקומען א היימי־שער קבצן נאך א נדבה. לכבוד פורים. ענטפערט איהם דער גביר: אויף פסח וועל איך אייך געבען א נדבות, לכבוד יום־טוב, אבער פורים איז ביי מיר קיין יום־טוב נישט.

— פאר אייער יושר — ענטפערט איהם דער קבצן — זאלט איהר קריגען ס'קדחת!

דער גביר איז געווארען מלא כעס און האט גע־נומען געוואלדעווען: איך וועל דיר ווייזען שעלטען!

ענטפערט איהם דער קבצן: ווער האט אייך גע־שאלטען; אויב פורים איז קיין יום־טוב נישט, איז דאך קדחת קיין קרענק נישט...

פלוידערזאק

פייטעל און טרייטעל

פייטעל: זאג מיר טרייטעל, פאר וואס גרע־גערען יודען פורים?

טרייטעל: ווייל אויף יודען גרעגערט מען א גאנץ יאהר, מעגען כאטש יודען אויף א המן גרע־גערען איין מאל אין יאהר.

פייטעל: און פאר וואס איז א מאדע צו מא־כען המן־טאשען?

טרייטעל: דאס איז א ימז, אז יודען מוזען קענען אנפיהלען די המנ'ס די טאשען.

פייטעל: אויב דו ווייסט שוין יא אלץ, טא זאג מיר פאר וואס האט מען אויפגעהאנגען המנ'ען 50 איילען הויך?

טרייטעל: גיי שוין, דו ווייסט דאך עפעס גאר נישט. ווייל וואס גרעסער דער אנטיסעמיט, אלץ הע־כער קומט ער אן.

דאס לאדזער לעבע

דאנערשטאג
25
פעברואר
י"ד
אדר תרצ"ז

זון-אונטערגאנג 5.07
זון-אויפגאנג 6.09

היינט ווערט געוועהלט א שטאט-פרעזידענט

אויפ'ן ארט פון נישט-בעשטעטיגטען נארבערט באַרליצקי

היינט אין אָוונד קומט פאַר אַ זיצונג פון שטאָט-ראַט, וועלכע איז צונויפגערופען געוואָרען דורכ'ן וואָיעוואָדע, כדי צו וועהלען אַ שטאָט-פרעזידענט אויפ'ן ארט פון נישט-באַשטעטיגטען נאָר בערט באַרליצקי, וועלכער איז געוועהלט געוואָרען דורך דער מעהרהייט פון שטאָט-ראַט דעם 7 יאַנואַר.

א'ף דער היינטיגער זיצונג וועט געוועהלט ווערען אַ ספעציעלער פאָרזיצער, וועלכער וועט איינ-לאַדען 2 אַסעסאָרען. ס'וועט אייך אָנוועזענד זיין אַ פאָ-שטייער פון דער וואָיעוואָדזשאַפט.

ווי מיר האָבען שוין געשריבען, האָט די פ.פ.ס. באַשלאָסען ווידעראַמאָל צו שטימען פאַר דער קאַנ-דידאַטור פון נאָרבערט באַרליצקי. די לעצטע טעג זענען אָבער פאָרגעקומען אַ רייה באַראַטונגען פון פ.פ.ס. די באַשלוסען ווערען געהאַלטען בסוד.

די ראַטמענער פון בונד און פועלי-ציון וועלען שטימען צוזאַמען מיט דער פ.פ.ס. וואָס די איבעריגע יידישע ראַטמענער אין די שט... נישט פאַראייניגהייטליכט געוואָרען און ייד... זיי וועט קענען שטימען ווי ער יעט וועלען.

די ענדעקעס וועלען ווידעראַמאָל אַרויס... אַ דעמאָנסטראַטיווע קאַנדידאַטור אויף וועלכ... וועלען שטימען זייערע 27 ראַטמענער.

וויי'ניגער ברויט ווערט אויסגעבאַקען

צוליב דעם, וואס מעהל איז טייערער געווארען

(א) לויט ווי מיר האָבען שוין געמאָלדען, האָט דער בעקער-צעך נאָך מיט אַ וואָך צוריק אַריינגע-טראָגען אין דער וואָיעוואָדזשאַפט אַ פאָרשלאַג אַר-דורכצופיהרען אַ קאַלקולאַציע און העכערען די פריי-זען פון בייטעל-ברויט פון 35 ביז 41 גראָשען אַ קילאָ.

דער פאָרשלאַג איז מאָטיווירט געוואָרען דערמיט, וואָס מעהל איז טייערער געוואָרען ביז 40 מיט אַ האַלב גראָשען אַ קילאָ.

די קאָנפערענץ, וואָס איז אָפגעהאַלטען געוואָ-רען דעם פאָריגען פרייטאָג, האָט נישט געבראַכט קיין רעזולטאַט, און מחמת'ן מאַנגעל אין דירעקטיווען מצד דער צענטראַל-מאַכט, איז דערוויל נישט אָנ-גענומען געוואָרען קיין באַשלוס.

דערוויל האָבען אָנגעהויבען היינטיגע וואָך די בע-קערס, ובפרט די אינהאָבער פון די קלענערע בעק-קערייען שטאַרק באַגרענ-צט דאָס אויסבאַקען פון ברויט.

טעכניש האָט די דאָזיגע דערשיינונג אָנגענומען אַזאַ פאָרם, וואָס האָט שטאַרק באַאומרוהיגט די נע-ווילשאַפטליכע מיטגלי, ווייל שוין אין די פריהמאָר-גען-שעה'ן האָט אויסגעפעהלט ברויט, און מען האָט בלויז פאַרקויפט טונקעלערע, ערגערען ברויט.

לויט ווי מ'איז אינפאָרמירט אונז, האָבען די קלע-נערע בעקערס, וועלכע האָבען אויסגעשעפט זייערע מעהל-זאַפּאַסען פון ביליגען מעהל — איצט איינ-גאַנצען אָפגעשטעלט דאָס אויסבאַקען ברויט, אָדער זיי באַקען ברויט פון ערגערע מעהל, וואָס זיי קריי-גען פאַר ביליגער.

אַ סך בעקערס ווידער נעהמען, טראָץ ד... פליכטענדען צעננויס, העכערע פרייזען, ה... ביז 85 גראָשען פאַר אַ 2-קילאָ-ריגער לאַבען.

די מאַכט האָט פאַרשאַרפט די קאָנטראָל... האָט גיט נישט קיין רעזולטאַט, ווייל די קאָנ... טען צאָהלען בשתיקא טייערער, אַבי צו ב... בעקערען ברויט.

לויט אינפאָרמאַציעס פון פאַראינטערע... סורעלען — איז די פאַרט שרונג פון ברויט... יוצא פון דער שפעקולאַציע אויפן תבואה... מאַרק, און די מאַכט האָט אין דער האָזינער ... אָנגענומען די נעהעריגע שרים. בכדי צו באַק... דעם יקרות.

נישט באַגרינדעטע טאַקטיק פון די שטייער-אמטען

פאר די חובות פון לוין-וועבערייען ווערט ארויפגעלייגט א סעקוועסטער אויף פרעמדע סחו...

(א) אין דער לוין=אינדוסטריע אין לאָדז האָט מען לעצטענס נאָטירט צאָהלרייכע פאַלען פון זאַיענטשעס, וואָס ווערען אַדורכגעפיהרט דורך די שטייער-אַמטען פאַר חובות פון די פראָדוצענטען אויף די סחורות און רויה-שטאָפען און די פאַב-ריקאַנטען, וואָס גיבען צו אַרבייטען אויף לויהן.

די דאָזיגע זאַיענטשעס רופען אַרו... פולשטענדיגען כאַאָס אין דער לויהן-אינדו... דער פאַבריקאַנט באַמיהט זיך ווי אַמסנ... אויסצופראָדוצירען די זומער-סחורות, בכדי ... האָבען צום טערמין פון גרעסטען סחורות-... דערוויילן אָבער צוליב דער זאַיענטשע אי... רויה-שטאָפען אָדער האַלב-פאַבריקאַטען וו... פראָדוקציע פון פאַבריקאַנט אָפגעשטעלט.

פון דער אַנדערער זייט ווידער ... דער לוין=פאַבריקאַנט צוליב אַזאַ זאַיענט... קליענט, ווייל די פאַבריקאַנטען האָבען שוין ... צוליב דער טאַקטיק פון די שטייער-אַמטען ... צוגעבען צו לוין=פאַבריקאַנט אַרביים.

די זאַיענטשעס פון די שטייער-אַמטען ... נישט ריכטיג, ווייל די שטייער-אַמטען ... גאַנץ גוט, אַז די לוין-וועבערייען און לוין-... רייען אַרבייטען נישט אויף אייגענער רעכנונ...

בעקאַנטמאַכונג.

דאָס איבעראַל בעקאַנטע געשעפט פון

שאָקאָלאַדען און צוקערוואַרג

„EXPRESS“ Piotrkowska 9

מאַכט בעקאַנט דער ג' קונדשאַפט, אַז אויף **פורים** איז דאָס געשעפט פערזעהן מיט אַ גרויסען אויסוואַהל פון די בעסטע און פיינסטע שאָקאָ-לאַדען, מאַרמאַלאַדען, קאַרמעלען, וואַפּעלמעס און הערבאַטניקעס. אויך אַ רייכען אויסוואַהל פון

פרישע באָמבאָניערן אויף שלח=מנות

צו ספעציעלע רעקלאַמע-פרייזען. מיט אַכטונג

„EXPRESS" Piotrkowska 9, tel. 258-91, 217-85.

בעמערקונג: דאָס געשעפט איז שבת שטרענג געשלאָסען.

באַגרעניצט דעם אימפּארט פון רויה-שטאפען פון טשעכאסלאוואקיען

(אג) אין די קרייזען פון די לאָדזער רויה-שטאָף אימפּאָרטערען האָט געמאַכט אַ שטאַרקען איינדרוק די ידיעה, אַז דאָס האַנדעלס מיניסטעריום האָט נישט ערטיילט קיין אַריינפיהר קאָנטינגענטען אויפ'ן אימ-פאָרט פון באַוועל אַפּפאַל פון טשעכאָסלאָוואַקיע.

ווי באַוואוסט איז אַ דאַנק די אונטערהאַנדלונגען פון אַ רייהע לאָדזער אימפאָרט פירמען מיט אַגענטען פון רויהשטאָף פירמען אין טשעכאָסלאָוואַקיען, די פראַגע פון אַ גרעסערען אימפאָרט פון רויה-שטאָפען פון טשעכאָסלאָוואַקיען געוועזען זעהר אַקטועל פאַר לאָדז.

דאָס נישט ערטיילען אַריינפיהר קאָנטינגענטען פון טשעכאָסלאָוואַקיען איז, לויט דער מיינונג פון די פאַראינטערעסירטע קרייזען אין איצטיגען מאָמענט נאָך מעהר אומבאַגרינדעט און פאַר דער טעקסטיל אינדוסטריע שעדליך, ווייל די ... פון די טשעכישע רויה שטאָפען זענען נישט ... כערט געוואָרען בעת אויף די אויסלענדישע ... הערשט איצט אַ געוואַלדיגע האַסע אויף ... שטאָפען.

פארוואָרלאָזטע קינדער

(א) אין לאָקאַל פון דער אָפּטיילונג פ... זעלבשטענדליכער שוץ (זאַוואַדזקאַ 11) האָ... איבערגעלאָזט 3 קינדער—אַ יונגעלע פון 6 ... און צוויי מיידעלעך צו 2 יאָהר. די פאַרוואָרל... קינדער זענען אַריבערגעשיקט געוואָרען אין ... ציד-הונגס=הויז.

L. Berman

צעגעלניאַנאַ 15 טעל. ...9-07

ספעציעל-ארצט פאַר מענער · שוועכע ... האַנדלונג און סעקסועלע בעראַט...

נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט. זונטאַג פון 9—1 פאַרמיטאָג

פאַר אומבעמיטעלטע — רעדוצירטע-פרייז...

וואו ביזטו, מעכעל?

וואס הייסט, נעהמסט און ווייזט דער כלה אפּייג, אונטער דעכעל?

(א) אַ געוויסע מאַריאַ ליפשיץ פון לינטשיץ האָט זיך אין יולי 1936 באַקענט מיט איינעם מיכאַל פּיכטענהאָלץ פון לאַגעווניצקאַ 4.

זיי זענען געוואָרען חתן=כלה און אויף דעם סמך האָט דער דאָזיגער היילצערנער חתן בשם פיכ-טענהאָלץ אַרויסגעקראָגען על חשבון הנדן ביי זיין כלה, מאַריאַ, אַ קימא לן 780 זלאָטעס אין ראַטעס און אָנגעהויבען אַלץ וועניגער און וועניגער צו איהר אַריינצוקומען ביז—ער איז, אַזויצוזאָגען, איינגאַנצען אויסגעטריקענט געוואָרען...

די כלה האָט וועגען דעם געמאָלדען אין דער פאָליציי, און די פאָליציי זוכט איצט דעם מיכאַל'ן.

— וואו ביזטו, מעכעל?

ער האט זיך עס געטון,

מחמת פארדרוס, וואס דער פאטער האט איהם חושד געווען

(ז) נישט לאַנג צוריק האָבען מיר געמאָלדען וועגען אַ זעלבסטמאָרד-פּרוּב פון אַ געוויסען עדמונד ביאַלאַשיק (פּזשעיאַזד 92) אַ שילער פון אַ פאָלקס-שול.

ווי עס ווייזט זיך איצט אַרויס איז ער זיין שריט באַגאַנגען מחמת דעם, וואָס זיין פאָטער האָט איהם חושד געווען, אַז ער האָט צוגעגנב'עט אַ זייגער...

עס לאָזט זיך אויס, אַז-דעם דאָזיגען זייגער האָבען געגנב'עט זיינע שול חברים, די נעמען פון וועלכע עס ווערען נישט פאַרעפענטליכט צוליב זייער מינדעריעהריגקייט, זיי זאָלען אָבער באַזיי-טיגט ווערען פון דער שולע, און מ'זאָל זיי איינ-זעצען אין אויסבעסערונגס-הויז.

REICHER

פּאָלודניאָווע 28, טעל. 11-93

ספעציאַליסט

פאַר מענער · שוועכע · בעהאַנדלונג... סעקסועלע שטראָרונגען פון פסיכע · אַנאַ...

נעמט אָן פון 8—11 פון 5—8 אָוונט.

נייער פאלקסבלאט

וויצמאַן—שווידלער

מאָרגען וועט פאָרקומען דער פראָצעס

(א) אויף דער שטאָטראַט-זיצונג פונ'ם 7 יאַנואַר ה. י. איז כידוע אויסגעבראָכען אַן אינצי-דענט צווישען די ראַטמענער: אַדוו. יוסף וויצמאַן און יאַן שווידלער (אַן ענדעק).

דער באַליידיגטער אַדוואָקאַט וויצמאַן האָט אַריינגעטראָגען אַן אָנקלאַגע אין געריכט און עס איז פאָרגעקומען אַ געריכטס-פאַרהאַנדלונג, וואָס איז אָפּגעלייגט געוואָרען, בכדי אַרויסצורופען עדות פון די צדדים.

מאָרגען, ד. 26 ד. ח. וועט דער ענין ווי-דער באַהאַנדעלט ווערען.

צוליב א „ושתי"...

(א) אויף דער לעשנאָ 3 האָט מען נעכטען געפּראַוועט אַ סעודה — אַ פּאָר יונגע שקצים אין דער געזעלשאַפט פון געוויסע דאַמען...

צוליב איינער פון זיי איז אויסגעבראָכען אַ געשלעג, און אַ געוויסער אַרטור וואַדאַרסקי האָט באַקומען אַ זעץ איבערן קאָפּ מיט אַ פלאַש, אַזוי אַז ביי איהם איז אויסגעוואַקסען מאַמענטאַל אַ האָרן אויפ'ן שטערן, און דער גאַנצער קאָפּ איז איהם צוקאַליעטשעט געוואָרען.

פּאָגאָטאָוויע האָט איהם ערטיילט ערשטע הילף.

ארעסטירט א פארשפרייטעריז פון פאלש געלד

(ז) ביים קאָלפּאָרטירען פאַלשע מטבעות האָט די פּאָליציי נעכטען אַרעסטירט אַ געוויסע יאַנינאַ זאַזשאַוואָסקאַ. בעת דער רעוויזיע האָט מען געפונען ביי איהר אַ גרעסערע סומע פאַלשע 1-זלאָטע-מטבעות.

די פּאָליציי פיהרט אַ ווייטערע אונטערזו-כונג.

צוגאב-פאבאר-קאמיסיע

וועט טעטיג זיין ד. 28-טען ד. ח.

(א) דעם 28 ד. ח. וועט אין לאָקאַל (פּיאָ-טרקאָווער 165) אַמטירען די צוגאָב - פּאָבאָר קאָמיסיע. שטעלען דאַרפען זיך די פּאָבאָראָוצעס פון יאָהרגאַנג 1915 און עלטערע, וועלכע האָבען נאָך ביז איצט נישט רעגולירט די מיליטער-פליכט, דאַרפען זיך שטעלען די וואָס וואוינען אויפ'ן שטח פון די 1, 4, 6, 10, 12, 13 און 14-טע פּאָליציי-קאָמיסאַריאַטען.

ער האט זיך מכיז געווען...

(א) דער פּראָפעסיאָנעלער גנב זיגפריד זייפער איז נעכטען פאַרמשפט געוואָרען דורכ'ן סטאַראָסט-ווע=געריכט אויף 3 חדשים אַרעסט בלויז דערפאַר ווייל מען האָט איהם נעטראָפען אויף דער פּאַ-דזשעטשנאַ 10 „אַרומקוקען די פּאָזיציעס".

אמת, מ'האָט ביי איהם אויך געפונען דערביי אַ היבש ביסעל גנבישע כלים...

KINOTEATR

MIRAŻ

פון פילם פון דער פוילישער פּראָדוקציע

Trędowata

אין די הויפּט-ראָלען:

M. Ćwiklińska,

K. Junosza Stępowski,

Brodniewicz.

אָנהויב 4 נאָכמיטאָג

...ידישע פּרוי!

מיט'ן בעציהרעז דייז שטוב מיט אַ פּושקע פון

„ישיבת חכמי לובלין"

ערפילסטו דייז היסטארישע אויפגאבעז כלפּי דעם כלל ישראל

...ידער אוואנטורע אין ראַבינאַט

צוליב דעם, וואס ביי די רבנים קומעז פאר חופּות מיט אויפנאהמעז

רבנים האַלטעז זיך נישט איז אנגענומענעם באַשלוס

נעכטען זענען אין ראַבינאַט געקומען עטליכע ...הנדליג כלי־זמרים, בדחנים, קעלנערס, חתונה־קע...ס, וועלכע האָבען געמאַכט אַ ווילדע איוואנטורע ...יב דעם, וואָס עטליכע רבנים האַלטען זיך נישט ... דעם באַשלוס, וועלכער איז אָנגענומען געוואָ־רען נאָך אין חודש נאָוועמבער פ.י. וועגען דעם, אַז בעת חופּות, וועלכע קומען פאָר ביי די רבנים, זאָל נישט ערלויבט ווערען צו מאַכען קיין אויפ־נאַהמען, צוליב וואָס די דערמאָהנטע פאַכען האָבען אינגאַנצען פאַרלוירען זייערע פּרנסות.

אויף דער נעכטיגער פּלענאַר־זיצונג פון ראַ־בינאַט איז באַשלאָסען געוואָרען, אַז די רבנים מוזען אפּהיטען דעם אָנגענומענעם באַשלוס, אין געגענפאַל וועלען קומען די שטרענגסטע קאָנסעקווענצען.

ראַבינאַט האט דערלויבט

שטופּענווייז אנצוהויבן טרייבערן הינטערשטע חלקים פלייש

נעכטען איז פאָרגעקומען אַן אויסערגעוועהנ...ע פּלענאַר־זיצונג פון ראַבינאַט וועגען דער פּראַ־... פון ניקור אין לאָדז.

די פראַגע וועגען ערלויבען דעם ניקור אין ...ן, האָט לעצטענס אָנגענומען אַן ערנסטען כאַ־...קטער צוליב דעם, וואָס דער קאָנטינגענט איז ...קלענערט געוואָרען ווי אויך צוליב כשרות.

נאָך אַ לענגער דיסקוסיע איז באַשלאָסען גע־...ען צו שיקען אַ דעלעגאַציע פון ראַבינאַט צום וואָיעוואָדע, אַז דער קאָנטינגענט אויף כשר פלייש אין לאָדז זאָל נישט פאַרקלענערט ווערען. ווייטער איז באַשלאָסען געוואָרען זיך ערנסט צו פאַרנעהמען מיט'ן ענין פון טרייבערן די הינ־טערשטע חלקים און שטופּענווייז אָנהויבען צו טרייבערן.

אפּגעשטעלט איז דער טעטיגקייט

די לאָדזער אָפּטיילונג פון דער „ליגע צו פערטיידיגען די רעכט פון מענשען"

ל.יט אַ פאַראָרדענונג פון לאָדזער סטאַ אָסטע ד"ר מאָסטאָווסקי, איז אָפּגעשטעלט געוואָרען אין דער טעטיגקייט די לאָדזער אָפּטיילונג פון דער „ליגע צו פאַרטיידיגען די רעכט פון מענשען". די מאָטיווען פון אָפּשטעלען די ליגע אין דער טעטיגקייט זענען: דאָס איבערשרייטען די ראַהמען פון דער טעטיגקייט און נישט אָפּהיטען די באַשטי־מונגען פון סטאַטוט.

נעכטען האָט אַ דעלעגאַציע פ׳ן פ.פ.ס׳ישע טוער אין די פּערזאָנען פון די ה"ה: וואַכאָוויטש, ראַטמ. נאַפּיעראַלסקי, ראמ. גאַלנסקי און ראטמ. וואַל־טשאַק אינטערוועני׳רט ביים סטאַראָסטע וועגען דעם, וואָס צוזאַמען מיט'ן פאַרהתמענען דעם פאַראיין פון די בוי־ארבייטער, איז אויך געשלאָסען גע־וואָרען דער לאָקאַל פון דער פ.פ.ס׳ישער אָפּטיילונג וועלכע האָט זיך געפונען אין דעמזעלבען לאָקאַל.

* * *

שיסעריי צווישען א גנבים=באַנדע

2 גנבים זענען שווער פערוואונדעט געווארען

נעכטען 6 אַ זייגער אין אָוונט איז אויף ראָקי־טשינער 20 פאָרגעקומען אַ בלוטיגע אוואַנטורע, וועלכע איז אַרויסגערופען געוואָרען דורך 2 גרופּעס גנבים, וועלכע האָבען געהאַט צווישען זיך פּערזענליכע אָפּרעכנונגען.

בעת דער דאָזיגער אוואַנטורע איז געקומען צו אַ שיסעריי, פון וועלכער עס זענען שווער פאַרוואונדעט געוואָרען דער 20־יעהריגער סטאַ־ניסלאַוו ראַטאַיטשיק (זשעלאַ נא 10) און דער 30־יעהריגער זיגמונט מאַדאַליבסקי (נאָווא 42). אין אַ שווערען צושטאַנד האָט מען זיי אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל. די פּאָליציי זוכט די אנטיילנעהמער פון דער שיסעריי אנטאני קושעמינסקי און אַנטאָני וואָזשניאַק.

א „פארשטעלטער" גנב

ער האט געאַרבייט אין געריכטס=זאַלען

(ז) דער פּראָפעסיאָנעלער גנב אברהם גינ־טער, איז נעכטען פאַרמשפּט געוואָרען אויף אַ יאָר מיט 4 חדשים טורמע.

זיין ספּעציאַליטעט איז געווען: צו „אַרבי־טען" אין די לאָדזער געריכטס־זאַלען, וואו ער פלעגט זיך ענדערן דאָס פּנים, אָנקלעבענדיג פאַר־שידענע מינים וואָנסעס, און אָנטוענדיג זיך כל־צורליי ברילען...

אַזוי־אַרום האָט עס געדויערט אַ לאַנגע צייט ביז עס איז געלונגען איהם צו כאַפּען.

א ביטערע מפּלה

(א) נעכטען ביינאַכט האָבען זיך אין שפּייז־...ועלב פון יעקב קאַהן (11 ליסטאָפּאַד 68) אריינ־...ראָנגען 3 גנבים, און אָנגעהויבען דאָרט צו באַ־...נאַטעווען.

אין דרויסען זענען געבליבען שטיין אויף ...וואַר נאָך 2 גנבים.

מעשה שטן איז אָבער פאַרביי געגאַנגען אַ ...ליציי־פּאַטרול און — די גנבים האָבען זיך געלאָזט ...לויפען...

4 פון זיי האָט מען געכאַפּט, זייערע נעמען ...ען: בצלאל פּלאָווגער (פּולנאָצנאַ 38) יצחק ...ס, יעקב וואַלדמאַן (קאָנטנע 65) און הונא ...ירשענס (כאָיני, סלאָוואַצקיעגאָ 25) דער לעצטער ...אַריינגעטראָפען מיטן נאָמען...

קליינער פעליעטאָן

שמילשמעלקי איז שיכּור...

וואָס־וואָס — זאָגט שמיל־שמעלקי — נאָר פון פּורים האַלט איך! ערשטענס, איז עס אַ סימן, אַז עס גייט ווערען וואַרעם, והשנית — אַז המן וועט האָבען דעם ביטערען סוף. . סיי דער ריכטיגער המן, מיין איך, און סיי זיין אַכטאַכער ויזתא, וועלכער האָט געעפענט אַן׳אייגעני געשעלב בשותּפות מיט דלפון'ען, און מען האַלט זיך אין איין קושען ביידע אין די פּיסקלעך, כאָטש מען קאָן ער חיום נישט אַדורכקומען ווען דער אייזיגער ציג, וואָס מען פּאַרמאַגט:

דער זאָגט: מ י י ן ציג! און דער צווייטער איז מסופּק: ד י י ן ציג?

אָבער יאַקאַש קומט מען דאָך אַדורך, און מען שיקט בשלום איינער דעם צווייטען אייפּן ים....

נישט דאָס בין איך אָבער אויסע ... יאָגט שמיל שמעלקי — נאָר נישט דאָס! איך ... נאָר אויסען־טעווען צו זאָגען, אַז מען איז ביי אונז נאָר נישט געהערטע, ווען מען גייט אוועק־פּטר'ן דעם פּורים מיט נאַרנישט, און מען זאָגט „פּורים ניע שוויענטאַ, טריאַסצאַ ניע כוואָראָבאַ!"

פּונקט פאַרקעהרט: ס׳איז אי שוויענטאַ, אי כוואָראָבאַ (אַ גוטע כוואָראָבע אויף זייערע קעפּ! אויף די המנ׳ס, מיין איד!)

אַ שוויענטאַ איז עס שוין דערפאַר אַליין, ווייל ווי מיר זעהען אַרויס פּירוש פון דער מגילה, איז דער בן פּהמה'דתא „האגגי, מעג ער שטיין, ווי אין גריסען; ער מעג זיין אַ גאַנצער קנאַקער אין שושן, דער גרעסטער „יאַ־טעפּיע־דאַס", מעג ער זיין אין דער גובערניע — אָבער הויפּט ער נאָר אָן צו טשעפּען מיט יודען; מיט זיין להשמיד להרוג ולאבד, כאַפּט ער תיכּף (אָדער אַפּיסעל שפּעטער!) אַ מיאוסען סוף — ער מוז גיין אייגען אין דער ערד פּאַקען בייגעל, און אונז קומט אויס צו עסען המן־טאַשען און פּראַווען אַ סעודה....

דער פּורים איז אָבער אויך אַ כוואָראָבע מין גריפּע־רחמנא ליצלן — וואָס מיר מוזען יעדעם יאָהר אַריבערגיין, בכדי צו געדענקען, אַז ויזתא מיט דלפון'ען האָבען זיך אויך אַריינגעריסען אין אונזער משפּחה, און אַז מען מוז זיי וואָס שנעלער פּטור ווערען.

ובא לציון גואל און המן וועט סיי־ווי־סיי האָבען זיין מפּלה!

שמילשמעלקי

Dr. med.
HALTRECHT
ספּעציעל־אַרצט פאַר הויט־.געשלעכטס קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע
האָט זיך איבערגעציהען פון פּיעטריקאַווער 10 אויף
161 פּיעטריקאַווער 161
טעל. 245-21.
נעהמט אָן פון 8 ביז 2 בייטאָג און פון 7 ביז 9 אָוו.
זונטאָג און חגאות פון 9 ביז 1 בייטאָג.
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצאַ־פּרייזען

...טע לעטשניצע
מיט שטענדיגע בעטען
...כירורגיע פון ציינער, קיהן=באַקען און יאַס .עס
Dr. med. פון
Sadokiersk...
...יעטריקאַווער 56, טעל. 129-77.
...עמפּפאַנגס־שעה'ן פון 9 פריה ביז 12 בייטאָג.

...אוריף נאוואמיעסקא

... איזראַעל

שפּאַנענדער ראמאַז פון לאָדזער לעבעז

...אזוי האָבען אויך פיינבערג און ראָזען געטון, ...דער ערשטער פּאָליציי־וואַך וואָס זיי האָבען ...טראָפען האָבען זיי זיך אָנגעמאָלדען, פיינבערג ...ערקלערט:

...מיר זענען ביידע אַנטלאָפען פון דייטשלאַנד, ...חבר איז אַ רוסישער קריגס־געפאַנגענער און ...בין אַן׳אַרבייטער אין דער פאַבריק, געקומען ...ין קריג פון רוסיש־פּוילען.

— ...איהר מאַכט אונז נאָר זאָרגען, האָט דער ...ליציי־באַאַמטער געזאָגט, די אַנטלאָפענע ציהען ...נאָר אריין אין נישט נויטיגע קלאָפּאָטען.

...דאָס געשפּרעך איז געפיהרט געוואָרען אויף ...ש. די צוויי אַנטלאָפענע האָבען זיך נישט גע־...ט מיט וואָס צו פאַרטיידיגען און וואָס צו ענט־...ען אויף די רייד פון פּאָליציאַנט, ער האָט ...ריבען און געשריבען און זיך נישט געקענט ...עצה געבען מיט דעם פּראָטאָקאָל, וועלכען ער ...געדאַרפט צוזאַמענשטעלען, מיט אַ נערוועז ...ען די צוויי אַנטלאָפענע געוואַרט אויף דער ...יזיע וועגען זייער גורל, ענדליך האָט ער ...ענדיגט דאָס שרייבען, האָט אויפגעהויבען דעם ... און געזאָגט.

— איצט מוז איך אייך פאַרהאַלטען און אָפּ־...ען א ראַפּאָרט דער העכערע מאַכט און דאַ ...ט ערשט דעצידירט ווערען וואָס מ׳וועט מיט ...ונך טון.

...דער פּאָליציאַנט איז געווען אין אַ גוטער שטי־...ג, זעלטען ווען ס׳איז איהם אויסגעקומען אין ...ס קליינעם האָלענדישען שטעטעל צו ערלעדיגען עפּיס אַ וויכטיגען ענין, איצט אָבער האָט ער זיך ערנסט דערצו גענומען צו דער פראַגע, וועלכע איז איהם אונטערגעקומען.

— און וואָס איז עפּיס מיט עסען, האָט דער פּאָליציאַנט געזאָגט, איהר זענט געוויס הונגעריג.

— געוויס, האָט פיינבערג געזאָגט, מיר זע־נען זעהר הונגעריג, פון נעכטען אָווענט גאָרנישט געגעסען און אַ חוץ דעם זעהר מיד פון וועג, אויפ־רעגונג און אָנשטרענגונג.

— דאָס איז זעהר פערשטענדליך...

— אָבער מיר האָבען געלט און מיר וואָלטען זיך געקענט עפּיס קויפען.

— באַהאַלט אייער געלט, איצט זענט איהר אויף קעסט פון דער האָלענדישער מלוכה, אַזוי לאַנג ווי איהר זענט דורך אונז מיט צוואַנג פאַר־האַלטען.

באַלד האָט דער פּאָליציי־באַאַמטער, צוערשט אוועקלייגענדיג ערגיץ דעם פּראָטאָקאָל, פּער־אָרדענט צו ברענגען עסען פאַר די פאַ־האַלטענע, די שטימונג איז געווען אַ גוטע, די באַציהונג איז בשום אופן נישט געווען אַזוי ווי צו אַרעסטאַנטען נאָר ווי צו אייגענע היימישע מענשען.

פיינבערג און ראָזען האָבען געשמאַק געגעסען דאָס ווייסע ברויט מיט פּוטער, וואָס זיי האָבען שוין לאַנג אַפילו נישט געזעהען אין דייטשלאַנד, זיי זענען בכלל געווען איבעראַשט און דאָס אויף דעם אָנגענעהמען אופן פון דעם אַלעם וואָס איז דאָרט פאָרגעקומען, ס'האָט אויסגעזעהען אַזוי ווי זיי וואָלטען געקומען צו גאַסט צו דעם פּאָליציאַנט און ווען זיי וועלען נאָר וועלען קענען זיי פון דאַנען אוועקגיין. נאָך דעם מאָלצייט האָט דער פּאָליציאַנט זיי געגעבען פּאַפּיראָסען צום רויכע־רען און האָט געזאָגט

— און איצט מייגע פריינט מוז מען וואַרטען ביז ס'וועט אָנקומען אַ תשובה פון דער אויבער מאַכט.

— און וואָס פאַר אַ תשובה קען דאָס זיין, האָט פיינבערג געפרעגט, כדי אַרויסצובאַקומען פון פּאָליציאַנט, ווי אַזוי מען איז זיך בכלל נוהג אין אַזעלכע פאַלען.

— דאָס איז אָנבאַלאַנגט אין איין זאַך.

— דהיינו?

— צי מ'וועט אייך גלויבען, אַז איהר זענט טעקע רוסען, קיין דאָקומענטען האָט איהר דאָך נישט, מוז מען אייך דעריבער גלויבען אויפ'ן וואָרט.

— און וואָס פאַר אַ מיטלען האָט איהר דאָס פעסטצושטעלען?

— דאָס איז די מעשה וואָס מיר האָבען דערצו נישט קיין שום מיטלען, אָדער מען גלויבט אָדער מען גלויבט נישט. גלויבט מען, וועט מען קענען בלייבען דאָ, גלויבט מען אייך נישט וועט מען אייך צוריקשיקען, ס'קען דאָך זיין, אַז איהר זענט דייטשען און אונזער לאַנד האָט אַן׳אָפּמאַך מיט דער דייטשער מלוכה צוריקצושיקען דייטשע בירגער, וועלכע וועלען אַנטלויפען איבער דער גרעניץ.

— און אונזער אויסזעהען, אונזער שפּראַך, האַלטונג און בכלל דער גאַנצער איינדרוק וואָס מיר מאַכען איז אַנדערש.

— ל.יט דעם קען מען נישט אורטיילען. דאָס וואָלט געווען צו נאַאיוו, ס'איז אָנבאַלאַנג אין דעם איינדרוק וואָס דער קאָמענדאַנט פון זיער גרעניץ־וואַך וועט האָבען.

— צי וועט ער אַראָפּקומען אהער?

— וואַהרשיינליך, איך רעכען אַזוי, אָדער ער וועט הייסען אייך איבערשיקען אין דער קאָמאַנדאַ.

דערווייל האָט מען געגעבען די צוויי פאַרהאַלטענע אַן אָרט וואו צו שלאָפען, כדי איבערצוואַרטען ביז איבערמאָרגען, קיין ספּעציעלער אַרעסט איז דאָ בכלל נישט געווען, ווייל ס'איז בכלל נישט נויטיג געווען, קיין גנבים, קיין פאַרברעכער זענען דורך לאַנגע יאהרען נישט נאָטירט געוואָרען, אַן אַרעסט־ווערטער וואָלט דאָ געשטאָרבען פון נודנע־קייט. דעריבער האָט מען די צוויי פאַרהאַלטענע איינקוואַטירט ערגעץ, אַז זיי זאָלען איבערנעכטיגען, מ׳האָט זיי נישט געהיטען, נישט אוועקגעשטעלט קיין וואַך, נאָר דער פּאָליציאַנט, גאַכקאָנטראָלירענ־דיג אַז די פאַרהאַלטענע זענען בעקוועם איינגעאָר־דענט געוואָרען איז ער אויך אַליין אוועק שלאָפען.

— וואָס וועט זיין האָט ראָזען געפרעגט זיין חבר.

— פאַרפאַלען וואָס ס'וועט זיין וועט זיין, מיר קענען אַנדערש נישט מאַכען, דערווייל איז נישט שלעכט, הלואי איז דער גאַנצער וועלט זאָל מען אַזוי באַהאַנדלען געפאַנגענע ווי אַזוי מען באַהאַנדלט אונז דאָ.

— ס'זאָל נאָר זיין אויף לאַנג, איך האָב דעם איינדרוק, אַז ס'איז נישט גוט מיט אונז, מ'וועט אונז נישט גלויבען און מ'וועט אונז צוריקשיקען קיין דייטשלאַנד און דעמאָלט איז אונזער גורל אַ געשטעמפּעלטער.

— ס'איז נישט אַזוי שלעכט, צוליב וואָס זאָלסטו אַלץ נעהמען אַזוי טראַגיש, מיר וועלען זיך באַמיהען און קענען איבערצייגען, אַז מיר זענען ווירקליך די וועלכע מיר זענען, דעמאָלט וועט דאָך אַלץ זיין אין אָרדנונג.

— עס זאָל זיך נאָר איינגעבען, מיין הארץ זאָגט מיר, אַז נישט, וואָס וועלען זיי זיך שפּילען מיט צוויי אומגליקליכע געבעטענע מענשען ווי מיר זענען.

— נאָר נישט פאַרצווייפלען, ראָזען, ס'וועט שוין גוט זיין, אויב מיר זענען ביז איצט ווי ס'איז אַדורך, וועלען מיר ווייטער אויך אַדורכגעהען, און איצט שלאָפען, ראָזען אָנגעהמען זיך מיט כּוח אויס־צוהאַלטען די ווייטערדיגע צרות, דאַרפסט פאַר שטעהען, אַז מיר וועלען שוין אַפילו דאָ אַדורכ־קומען שטעהט אונז נאָך פאַר גאַנץ גענוג צרות.

(המשך קומט)

כ'ביז מוחל די 25 טויזענט גילדען אנטשעדיגונג און וויל בעסער פארבלייבען ביז'ן טויט ארײַן אן ארימאן

איידער דערלאזען, אז מ'זאל מיין זוהן אויסגראבען פון קבר און פלמסען. — אזוי דערקלערט אן ארימער יוד אין געריכט

(אינטערעסאנטער פראצעס אין לאדזער קרייז־געריכט)

אלס אביעקט פון דער איצטיגער דערצעהלונג נעמען מיר אן אלטשטעטישען יוד, א געוויסען דוד מאיר לאנדא.

דער דערמאנטער דוד מאיר געהער צום גע־דאכטען שיכט געוועזענע — אויב מ'רעדט וועגען א יוד, א געוועזענעם מיינט מען דא א געוועזענעם סוחר אדער א געוועזענעם פאבריקאנט.

דוד מאיר איז נישט קיין געוועזענער פאברי־קאנט, נאר א געוועזענער סוחר. יאהרען לאנג איז ער געשטאנען אויף דער נאוואמיעסקא גאס מיט אן אנגעפראפטער שניט־קראם און געגאלטען פאר א גאר פארמעגליכען און אנגעזעהענעם בעל־בית.

דער קריזיס, די הויכע שטייערן, א ביסעל פליטות און דער באיקאט, די אלע שלעק צוזאמען האבען דוד מאיר'ן גענומען אזוי מוראדיג קוועטשען, אז ער איז פון די אלע געשעפטען קוים ארויס א באקעטער.

אן איינציגע טרייסט אין אנלאגן איז פאר דוד מאיר'ן געבליבען זיין בן יחיד, א 24־יעהריגער לייטיש בחורל, וועלכער האט געארבייט אויף א גוטען פאסטען און מיט זיין שכירות מפרנס געווען בכבוד די פארארימטע עלטערן.

געשעהן אבער דיד מאיר'ן א נייע אונגליק. זיין אפגעציטערט זוהנדיל ווערט פלוצלונג קראנק, די קראנקהייט פארערגערט זיך און מ'מוז איהם אוועקפיהרען אין שפיטאל.

אין שפיטאל ליגט ער אפ איינציגע טעג און שטארבט אוועק. דער צער פון די עלטערן איז נישט צו באשרייבען, דער דאזיגער חורבן צעברעכט זיי שוין ענטגילטיג.

נאך שטארקער ווערט זייער פארביטערטקייט, ווען זיי דערוויסען זיך, אז זייער זוהן איז נישט גע־שטארבען מיט קיין נאטירליכען טויט, נאר ער איז באגאנגען זעלבסטמארד.

דערפארענע מענשען האבען דעם פארצוויי־פעלטען דוד מאיר אויפגעקלערט, אז אזא שרעקלי־כער פאל האט נאר געקאנט פאסירען מחמת מאנגעל אין השגחה מצד דער שפיטאל דירעקציע און דאר־ריבער דארף ער מאכען געגען דער פארוואלטונג ארייסטרעטען מיט א תביעה וועגען א ענטשעדי־גונג.

דוד מאיר האט זיך צוזאמענגעשאפט די נויטיגע סומע אויף געריכטס־אפצאהל, ס'האט זיך איין געפונען אן אדוואקאט, וועלכער האט דערווייל איהן געלט אנגענומען דעם פראצעס.

ס'איז אריינגעטראגען געווארען אין געריכט א תביעה אויף 25 טויזענט גילדען אנימאל איז אין היגען קרייז־געריכט פארגעקומען די פארהאנ־דלונג.

פון פארלויף האבען זיך געוויזען זיכערע שאנ־סען צו געווינען דעם פראצעס אבער שוין אין דער לעצטער מינוט, פאר'ן סאמע שליסען די פארהאנ־דלונגען, שטעלט זיך אימסגעראכט אויף דער אדוואקאט פון דער שפיטאל פארוואלטונג און דער קלערט:

היות ס'איז נישט פעסטגעשטעלט געווארען, צי דער זעלבסטמארד־פרוב פון חולה איז געווען די דירעקטע סיבה פון זיין טויט, דארף מען דאר־בער, בכדי דעם אימשטאנד גענוי פעסטצושטעלען דעם טויטען קערפער אויפגראבען און פלמסי'ן, ביז דאן זאלען די ווייטערדיגע פארהאנדלונגען אפ־געלייגט ווערען.

דערהערענדיג דעם פארשלאג, וועלכער איז אגב אקצעפטירט געווארען דורכ'ן געריכט, האט דיד מאיר'ן מיט דער גאנצער ענטשלאסענקייט דער־קלערט, אז וויבאלד זיין גערעכטע תביעה קאן נישט אנדערש צוגעמשפט ווערען, איז ער גרייט צו רע־זיגנירען פון פראצעס. בעסער זאגט ער, צו פארבלייבען ביז'ן טויט ארײַן אן אר'ימאן, איידער צו דער־לאזען מיין קינד אויפגראבען און פלמסען!

דער פראצעס איז טאקע גלייך אנולירט גע־ווארען.

די שטעלונג פון אונגליקליכען פארביטערטען פאטער האט געמאכט א שטארקען איינדרוק אויפ'ן ריכטער און אויפ'ן פארזאמעלטען עולם אין גע־ריכטס־זאל

טעאטער
„פילהארמאניע"
נארוטאוויטשא 20, טעל. 213-84

קונסט־
טעאטער
מאריס שווארץ־אנסאמבל
נאר 7 גאסטשפילען!
היינט! דאנערשטאג, 9 אווגוסט היינט!
פייערליכע פרעמיערע!
2־טע גרויסע אויפפיהרונג
גאט, מענטש, טייוועל
אנסאמבל:

גאטליב העלענא	ליפמאן נאטאליע	קאן שלמה
גאלדנבערג אסתר	ליפמאן משה	קורץ אברהם
גוטמאן קלמן	ליטאן שני	ראזען שמחה
גרודבערג יצחק	מארעווסקי אברהם	שאפירא דניאל
האכבערג יעטע	סאמבערג אייזיק	שטיין אלעקס
וויכער מאקס	פאקיעל דבורה	און אנד.

מאדערניזירטע פארשטעלונג לויט יעקב גארדין אין דער אינסצעניזאציע און רעזשי פון מאריס שווארץ. מוזיק — בראדי.
מאסקען און קאסטיומען פראיעקטירט שטראסבערג. איינענע אריגינעלע דעקאראציעס און ליכט עפעקטען. — בילעטען אין פילהארמאניע־קאסע.

די שטרייק־בעוועגונג אין לאדז

לאקאוט אין דער שאקאלאדען־פאבריק „פאטריא"

אן אונגעוועהנליכער פאל פון א לאקאוט אין איין פאבריק לאזט זיך איצט פארנאטירען אין לאדז.

עהערנעכטען איז אין ארבייטס־אינספעקטאראט ליקווידירט געווארען דער סכסוך אין די צוקערלעך און שאקאלאדען פאבריקען. דעם קאלעקטיווען אפ־מאך האבען זיך אפגעזאגט אונטערצושרייבען נאר די אינהאבער פון דער שאקאלאדען פאבריק „פאטריא".

אין אווענט פון דעם זעלבען טאג איז פארגע־קומען א פארזאמלונג פון די ארבייטער אין דער אויבענדערמאנטער פאבריק און עס איז באשלאסען געווארען אונטערצונעהמען אן אקופאציע־שטרייק.

די אינהאבער פון דער פאבריק האבען זיך אויף עפעס א אופן וועגען דעם דערוואוסט און יוען די ארבייטער זענען אינדערפריה געקומען אין דער פאבריק האבען זיי געטראפען געשלאסען.

די אינהאבער האבען ערקלערט, אז זיי האבען מורא געהאט די ארבייטער זאלען בעת דער אקו־פאציע נישט פארניכטען די רויה מאטעריאלען און די פערטיגע אויסארבייטונגען, וועלכע געפינען זיך אין פאבריק.

75 ארבייטער זענען געבליבען אהן ארבייט.

געקומען א קאנפערענץ. די דירעקציע האט מסכים געווען צוריקצושטעלען די אלטע באדינגונגען פון דער ארבייט און דער שטרייק איז ליקווידירט גע־ווארען.

דער שטרייק אין דער „ווידזע־ווער מאנופאקטור" דויערט

דער שטרייק פון די מייסטערס אין דער ווידזע־ווער מאנופאקטור דויערט ווייטער. די שטרייקענדע האבען זיך נישט דערשראקען פאר דער מעלדונג פון דער פירמע, או אויב זיי וועלען ביז'ן 25 נישט אונטערנעהמען צוריק די א ארבייט, וועט איבערגעגע־בען ווערען דער קאלעקטיווער אפמאך צוליב זייער שולד, און באשלאסען צו פיהרען דעם שטרייק ביז די פירמע וועט נאכגעבען זייערע פאדערונגען.

דער פאראיין פון די מייסטערס האט באשלא־סען צו הילף צו־קומען די משפחות פון די שטריי־קענדע און צו ארגאניזירען די נארמאלע באשפייזונג פון די שטרייקענדע.

קיין אונטערהאנדלונגען וועגען ליקווידירען דעם שטרייק, זענען נאך נישט אונטערגענומען גע־ווארן, ווייל די פירמע האט ערקלערט, או כל־זמן די מייסטערס אקופירען די ווארשטאטען, וועלען זיי קיין קאנפערענץ נישט אנגעהמען.

פערבר'ייטערט דער שטרייק אין דער זאקען־אינדוסטרי

(א) דער שטרייק אין דער זאקען־אינדוסטריע רונד־מאנען, האט ארומגענומען אלע ארבייטער אין דער דאזיגער בראנזשע. די א"בייטער" האבען גענכטען אויף א פארזאמלונג באשלאסען אין דער פולער מאס אונטערצוהאלטען די פאדערונג וועגען דער הוספה פון 20 פראצענט, א חוץ דעם צו פאדערן סאוירלויבען פאר די ארבייטער אין די קליינע פאב־ריקלעך, וועלכע באשעפטיגען ווייניגער ווי 5 אר־בייטער און זענען מיט די פארשריפטען וועגען פאר־זיכערונג נישט פארפליכטעט.

היינט זאלען זיך אנהויבען די אונטערהאנד־לונגען וועגען ליקווידירען דעם שטרייק.

אקופאציע־שטרייק אין דער שלעסער־מאנופאקטור
הוספה־פאדערונג מצד די ארבייטער

(א) אין דער שלעסער מאנופאקטור דויערט שוין זייט א וואך א סכסוך צוליב דעם, וואס די פירמע האט באזייטיגט איינציגע ארבייטער און גערי־סען די לוינען.

אזוי ווי די אונטערהאנדלונגען צווישען די אר־בייטער און דער דירעקציע פון דער פאבריק האבען צו קיין הסכם נישט געבראכט האבען די ארבייטער, אין א צאהל פון 3000 מאן, אונטערגענומען א שטרייק און אקופירט די פאבריק. דאס מאל האבען די ארבייטער אבער שוין פארשארפט זייערע פאדע־רונגען: זיי פארלאנגען 15 פראצענט הוספה צוליב דעם וואוקס פון'ם יקרות.

נעכטען איז קיין אקארקאוו ארויסגעפאהרען דער ארבייטס אינספעקטאר שומסקי, וועלכער האט שוין אנגעהויבען אונטערהאנדלונגען כדי צו ליקווידירען דעם שטרייק.

ליקווידירט דער אקופאציע־שטרייק אין אנשטאטס ברויערײַ

אין אנשטאט'ס ברויערײַ (פאמארסקא 36) איז אנשטאנען א סכסוך, וועלכער איז דערנאך פארוואנ־דעלט געווארען אין אן אקופאציע־שטרייק צוליב דעם, וואס די פירמע האט איבערגעפיהרט איינציגע ארבייטער אויף אנדערער ארבייט און געריסען די לוינען.

נעכטען איז אין ארבייטס־אינספעקטאראט פאר־

אפטייקען.

היינטיגע נאכט־דיזשורען

(א) היינט בייטאכט דיזשורירען: ח. ר... וויטש (זגעזשער 87), י. הארטמאן (בזש... 24), י. ה שפאנסקי (פייקייטס־פלאץ 2), א. ... מאן (ציגעל־נאם 32), י. צימער (וואלטשאנס... וו. דאניעלסקי (פעטריקאווער 127), פ. וואש... (נאפיורקאווסקיגא 27).

שטארק צוקאליעטשט...

(א) אויף דער לימאנאווסקיגא גאס ... פאלען איז זיך שטארק צוקאליעטשעט די ... ריגע מלכה וואלפאוויטש (זגערזשער 44) ... סאוויע האט איהר ערטילט ערשטע הילף ... אפגעפיהרט אין א לעטשניצע.

איינגעזעצט בעטלערס...

(א) דאס סטאראסטווע־געריכט האט ... פארמשפט פאר פראפעסיאנעלע בעטלעריי ... פערי: סטעפאן פאקטשינסקין, ירחמיאל ... וויטש'ן, פייוועל זילבערשטיינען און דוד ... בוימען—איטליכען אויף פיער טעג ארעסט ... האט זיי צוגענומען פון דער גאס און גלייך ... געזעצט.

באשטראפטע דראשקעס...

(א) פארן נישט ריכטיגען ארומפאהרן ... בער די גאסען, זענען נעכטען פארמשפט ... דורכ'ן סטאראסטע־געריכט די דראשקער... מיריש (פראנציסקאנער 39) אויף 4 טעג ... פעליקס וואזשניאק (אבאראניצקא 21) אויף ... ארעסט; ישעיה פיגלאז (בושעזשינער 32) ... 3 טעג; משה ראזענצווייג (באלוטער מארק...) אויף 6 טעג און יאנקעל דאנקעוויטש (פרו... קאנער 42) אויף 5 טעג ארעסט.

א סאלטיס — א דעפרוי... און פעלשער

(א) פאר'ן צואייגנען זיך 2,500 ... צו־וימינוזאמעלטע שטייער־געלדער און ... גאנגענע פעלשונגען, האט דאס קרייז־געריכט ... טען פארמשפט דעם סאלטיס פון דארף ... לענטשיצער קרייז — דעם 53־יאהריגען ... נאסטאראוויטש אויף 5 מיט א האלב יאהר ... און צו פארלירען זיינע רעכט אויף 5 יאהר...

זעלבסטמארדען

(א) אויף וועסאלא 34 האט זיך ... קריגערייי אין דער משפחה, גע'סמט מיט ... 24־יאהריגע מיכאלינא זעלענקא. אין א ... צושטאנד האט מען זי אפגעפיהרט אין ...

* * *

(א) אין טויער אויף פילסודסקיעגא ... זיך מחמת עקסטע נויט, גע'סמ'ט מיט ... די היימלאזע עוגעניא טשעשלאק.

מען האט זי אפגעפיהרט אין ראדאג... שפיטאל.

די אונטערהאנדלונגען ... א קאלעקטיווען אפמאך ... דער פראווינץ

(א) ווידער איז אין זגערזש פארגע... קאנפערענ... וועגען שליסען א קא... קטיוו... פאר די ארבייטער אין זגערזש, אוא... קי... ... טין אין אלעקסאנדער, און ווידער איז צו ק... נישט געקומען, ווייל די אזארקאווער פא... פון די אינדוסטריעלער האבען ע־קלערט, מוזען זיך נאך פארשטענדיגען מיט די ... בערס: פון וויפיל די לוין־וועבער צאהלען ... בייטער, מאכען די אינדוסטריעלער אפהא... ארבייטס־לוינען אין קאלעקט ווען אפמאך.

די קאנפערענץ איז ווידער אפגעלייג... ווארען אויף א וואך צייט.

ZACHETA
זגערזשער 26
היינט און פאלג. טעג
גרויסער דאפעלטער פראגראם
I
הערליכע דראמע א. נ.
צו דיר געהער איך
אין דער הויפט־ראל
...tarzyna Hepbürn i Charles Boyer
II
פרעכטיגע קאמעדיע א. נ.
„די מלחמה איז וואלץ־קעניגריין"
אנהויב 4 נ"מ, שבת און זונטאג—12 ...

אלעסלאוו דראטווא—קאנדידאט אלס לאדזער פרעזידענט

רעצטער סענסאציאנעלער בעשלוס פון א. ק. ר. פון פ. פ. ס.

...שפעט ביינאכט האט דער אק.ר. פון פ. פ. ס. ...אן אויסערגעוועהנליכער זיצונג צוזאמען מיט ...שיפהער פון די סאציאליסטישע ראטמענער ...ראכט די פראגע וועגן קינפטיגן פרעזידענט ...לאדז. דערביי איז ארייגעטרעטן א סענסא־ ...נעלע ווענדונג אין דער באציהונג פון פ.פ.ס. ...פריהערדיגען באשלוס מכח ארויסשטעלען ...נערט בארליצקין צום צווייטען מאל אלס קאנ ...אט אויף לאדזער פרעזידענט.

...עס איז נעמליך באשלאסען געווארען ארויס־ ...שטעלען אלס קאנדידאט דעם פריהערדיגען ...ידאט אויף וויצע־פרעזידענט באלעסלאוו ...טוואיא, וועלכער האט אלע קוואליפיקאציעס. ...ביים אננעמען דעם דאזיגען באשלוס האט

דער א.ק.ר. פון פ.פ.ס. זיך גערעכנט מיט'ן בריף פון בארליצקין צו דער פארטיי פ.פ.ס. אין דעם בריף ערקלערט בארליצקי, אז ער ציהט צוריק זיין קאנדידאטור און ער וויל נישט, אז זיין פער־זאן זאל זיין דער אביעקט פאר פארטייאישע רייבונגען.

די היינטיגע פרעמיערע

„גאט מענש און טייוועל"

פון מאריס שווארץ אנסאמבל

מאריס שווארץ האט מיט זיין אויפפיהרונג פון „גאט, מענש און טייוועל" אן איבריג מאל באוויזן, וואס פאר א גרויסען רעזשיסער מ'ר האבען אין איהם. ער האט פארשטאנען ארויסצונעהמען פון דעם שטיק דאס וואונדערליכע און אונטערצושטרייכען דעם עיקר, דאס, וואס איז אלעמאל אקטועל. ער האט קודם־כל אקצענטירט דעם טיפען אינער־ליכען געראנגעל פון הערש דובראוונער, געוויזען איהם אונז אין זיין קאמף מיט זיך אליין און אנט־פלעקט פאר אונז אויך אלע מדרגות פון דעם דאזיגען קאמף. אין דער נייער, מאדערניזירטער אויפפיהרונג איז ארייגעפיהרט און אויך אונטערגע־שטראכען דער סאציאלער מאמענט. דער רעוואלט פון די פארחושטע און עקספלאאטירטע הארעפאש־ניקעס געגען די טליתים־פאבריקאנטען: ר' הערש דובראוונער און זיין בייזען גייסט אוריאל מזיק. דערביי ווייזט ארויס שווארץ אזוי פיל עכט־קינסט־לערישען רעזשיסערישען חוש און געשמאק, אז ער האט די סאציאלע טענדענץ געגעבען אין עהנליכע שטילער טענער, נישט קאקעטירענדיג ווי מאנכע רעזשיסארען, מיט שרייערישקייט און ביליגער פראפאגאנדע.

„גאט, מענש און טייוועל" איז אין שווארצ'ס אויפפיהרונג א ספעקטאקל, וואס פארבליפט אין פיל ערטער מיט פארביגקייט, מיט גלענצענדע איינפאלען און רעזשיסערישען שוואונג. נאך „יאשע קאלב" איז דאס איינע פון די וויכטיגסטע פארשטע־לונגען אין שווארצ'ס קונסט־טעאטער. סיי די גאנץ נייע, אריגינעלע אויסטייטשונג פון גארדינ'ס פיעסע וועלכע איז דא דערהויבען געווארען צו אן עכט קינסטלערישע ווערק, סיי די גאנץ נייע סצענעס, וואס זענען אריינגעפיהרט אין דעם שטיק, סיי די גראנ־דיעזקייט, דער פארנעם פון דער דעקאראציע זייט און ליכט, די פרעכטיגע מאסקעס און קאסטיומען, די מאסען־סצענעס, וועלכע דערשיטערן ממש און אי־בער דעם אלעמען דאס וואונדערליכע שפילען פונ'ם אנסאמבל

* * *

אוף היינט האט דער מאריס־שווארץ־אנסאמבל אנגעמאלדען די פרעמיערע פון „גאט, מענש און טייוועל".

געהען מיר צו דער היינטיגער פרעמיערע מיט הארציקלאפעניש פון פרייד. עס פרעהט איבי, וואס די בעסטע און גרעסטע יודישע קינסטלער ביי־לען די קייט פון דעם מאריס שווארץ־אנסאמבל.

פורים־פייערונגען אין לאדז

פון בירגער־יאסעלעוויטש־לעניאן

אין לאקאל פון בערעק יאסעלעוויטש־לעגיאן איז אויך דאס יאהר פארגעקומען די טראדיציאנעלע פורים־פייערונג, וועלכע ווערט איינגעארדענט יאהר־יעהרליך אין לעגיאן.

ארום די טישען האבען זיך אוועקגעזעצט די פארוואלטונג, די ה"ה: יוליוש לעווענשטיין, מאו־ריצי גאלדבלום, אנאטאל פרומקין, ד"ר זינגע־ביוש שיילער, משה עפשטיין, פעליקס גאלדשטיין, שמואל גורוויץ און אנדערע.

פון דער מיליטער־מאכט איז געווען אנוועזענד: ראבינער קאפיטאן דרימער און קאפיטאן ביק א. א.

קאמענדאנט מייזלער האלט אן איינלייטונגס־רעדע און גיט דאס ווארט דעם ה' משה עפשטיין, וועלכער האלט א רעדע מעניני דיומא, און לייענט די מגילה.

נאכדעם ווי עס רעדט באהאמעידאנט צבי מייזלער, עפשטיין, רעזניק א.א. נעמען די אנ־וועזענדע פארזוכען פון די פיין צוגעגרייטע און סערווירטע טישען און ביי די מוזיק־קלאנגען איר־טער דער לייטונג פון די ה"ה בייגעלמאן און סרעברר־נאגורא, פארברענגען די אנוועזענדע ביז איז די שפעטע שעהן.

ביי די יודישע קאמבאטאנטען

ביי ז' י' ד ש' קאמבאטאנטען איז פארגעקומען אן אימפאזאנטע פייערונג פאר די יודישע זעלנער פון לאדזער גארניזאן. צו דער פייערונג זענען געקומען אן ערך 200 יודישע זעלנער. די מיליטער־מאכט איז געווען רעפרעזענטירט דורך דעם ביל־דונגס־רעפערענט לאדזער ד. א. ק. קאפיטאן גראמטשינסקי און קאפיטאן סולקאווסקי. ס'איז אויך אנוועזנד געווען דער מיליטער־ראבינער קאפיטאן דרימער.

די זעלנער זענען געווארען אויסגעזעצט ביי שיין־סערווירטע טישען און די ערפענונגס־רעדע האט געהאלטען דער פרעזעס פון יודישע קאמבאטאנטען פאראיין אין לאדז, אדוו. בעלער, וועלכער האט אנ־געוויזען אויף דער פורים־טראדיציע און די אויפ־גאבען פון זעלנער בעת דעם דינסט און נאך דעם מיליטער־דינסט. ער האט פארענדיגט מיט הולדיגונגס אויסגעשרייען לכבוד פוילען, מלוכה־פרעזידענט, מארשאל שמיגלי און דער פוילישער ארמעע.

דאן האט געהאלטען א שיינע רעדע קאפיטאן גראמטשינסקי, וועלכער האט געראטען נישט אי־בערצונעהמען זיך מיט די מאמענטאלע שטימונגען נאר א־בייטען פאר דער רעפובליק, וועלכע איז דאס בשותפותדיגע גוטס פון אלע בירגער. קאפ. גראמ־טשינסקי האט געענדיגט מיט א אויסגעשרייען לכבוד דעם יודישען קאמבאטאנטען־פאראיין.

ס'האט נאך גערעדט ד"ר גליקסמאן. דאן האבען די זעלנער ביי די קלאנגען פון אן ארקעסטער באקומען א באמת שיינע פורים־מאלצייט. בעת וועלכער ס'זענען דערלאנגט געווארען די בעסטע מאכלים.

איינעם פון די טעטיגסטע מיטגלידער פון יו־דישען קאמבאטאנטען־פאראיין און גלייכצייטיג ווירט פון דער נעכטיגער שמחה. וועלכער האט געפייערט דעם 30־יעהריגען יובל פון זיין גע־זעלשאפטליכער טעטיגקייט, ה' וויקטאר בלומענפעלד זענען געמאכט געווארען שטורמישע אוואציעס.

צום שלוס האט דער ארקעסטער געשפילט דעם פוילישען הימן.

אויספלוג קיין ווין

אויף די ווינער ירידים

די ציהל פלעטער אין ביגריים

פון 7־טען ביז'ן 14־טען מערץ 135 זל.

איינשרייבונגען און אינפארמאציעס:

Wagons Lits Cook

PIOTRKOWSKA 68, tel. 170-70.

שרעקליכע רציחה איבער 2 יוד. פרויען

ביאליסטאק, 24 (טעלעפאניש)

א שרעקליכער מארד איז אויסגעפיהרט גע־ווארען אויף צוויי יודישע פרויען אין קליינעם שטעטעל ... האט א געוועלבעל די 70־יאהריגע אלמנה שטעטעל־האט א געוועלבעל די 70־יאהריגע אלמנה סרהל לאה וויינשטיין. ביי וועלכער עס נעכטיגט איהר קוזינקע די 40־יעהריגע אסתר בראנאוויטש. ביינאכט זענען די רוצחים אריין אין דער וואוינונג פון דער אלמנה און ערמארדעט די ביידע פרויען. דער מארד איז אנטדעקט געווארען ערשט צומארגענס ווי האבען די אלמנה און איהר קוזינקע ערמארדעט מיט געוויכטעס. די פאליציי פיהרט אן אויספארשונג נישט ווייט פון סטוטשין זענען באנדיטען אנגע־פאלען 4 יודישע סוחרים און זיי בארויבט א גרעסערע סומע געלט.

געזוכט א קאסטען מיט גאלד

וי געפונען גראנאטן וואס האבן איהם בלינד און לאם געמאכט

ביאליסטאק, 24 (טעלעפאניש)

אין גוט יעזעווא היינטער טיקאטשין האט היינט פאסירט א שרעקליך אומגליק.

לויט ווי א געוועזענער פוילישער זעלנער פון 1920 האט דערציילט, האט אין דער סא־זשעלקע פון דעמאלטס גוט אין 1920 יאהר ג' ז' לט ארייגעווארפען ווערען דורך די באלשע־וויקעס — בעת זייער אנטלויפען פון פוילען — א קאסטען פול מיט גאלדענע רובלס. דער געוו. זעלנער האט ערשט איצט זיך דערמאנט אין דעם אוצר און מיט דער הילף פון 8 ארבייטער אין דעם טייכעל גענומען זוכען דעם קאסטען מיט גאלד. אבער אנשטאט דעם גאלד האבען זיי גע־פונען 6 הארמאטען־באמבעס, וועלכע האבען ביים ארויסנעמען אויפגעריסען. דערביי זענען ביים 18 יעהריגען באלעסלאוו דאמראווסקי אפגעריסען גע־ווארען ביידע הענד און איז בלינד געווארען.

טעלעגראמען

געפאהר פון פארפלייצונג איז נאך נישט אריבער

קעלץ, 24 (טעלעפאניש)

אויף דער ווייסעל הינטער סאנדאמיערש דראהט נאך אלץ מיט דער סכנה פון פארפלייצונג. א גרויסע אייז־קריע איז אנגעשוואוימען צו דער בריק צוליב וואס די פלאך פון וואסער שטייגט.

די לאגע אין קעלצער קאנט פארערגערט זיך כסדר צוליבן אומאויפהערליכען רעגען.

2 טויט־אורטיילען אין סיביר

מאסקווא, 24 (ספ. טעל.)

דורכן קריגס־טריבונאל פון דער מזרח־סיבי־רער באהן ליניע אין נאוואסיבירסק זענען געמשפט געווארען פאר דעזארגאניזאציע און אפאזיציא־נעלער טעטיגקייט מיראווסקי דער אינזשיניער פון טעכנישען ביורא אין דער לאקאמאטיוו־רעמיזע און ראספאפין, א קעסעל־מייסטער.

דער בעשולדיגונגס־אקט האט זיי פארגע־ווארפען, אז אין משך פון צוויי חדשים פון יאהר 1936 האבען זיי באוואוסטזיניג צושעדיגט 165 לאקאמאטיווען.

נאך 3־טאגיגע פארהאנדלונגען זענען ביידע פארמשפט געווארען אויף דערשיסונג.

רעד. יואל שפיגעל וועט לאנג לעבען

ניו־יארק, 24 (יט"א טעלעגראפיש)

די נעכטיגע ידיעה, אז רעד. יואל שפיגעל איז אומגעקומען פון אן אויטא־קאטאסטראפע אין ניו־יארק, האט זיך צום גליק ארויסגעוויזען אלס נישט ריכטיג. רעד. יואל שפיגעל איז שווער פאר־וואונדעט געווארען און געפינט זיך אין שפיטאל.

רעד. יואל שפיגעל איז מאנטאג איבערגע־פאהרען געווארען דורך אן אויטא אויף איינער פון די ניו־יארקער גאסען און איז אין א שווערען צו־שטאנד געבראכט געווארען אין שפיטאל.

אין משך פון דינסטאג האט זיך זיין געזונד־צושטאנד פארבעסערט, און לויט דער מיינונג פון די דאקטוירים דראהט נישט דעם לעבען פון רעד. שפיגעל קיין געפאהר.

שוסטער־שטרייק אין ווארשא

ווארשא, 24 (טעלעפאניש)

נעכטען איז אויסגעבראכען א שטרייק ביי די געגרייטעטע שוסטער און באלופניקעס, וואס אר־בייטען פאר די הורט־שיך־סוחרים, איבערהויפט יו־דישע. היינט זאל אויך אויסברעכען א שטרייק פון די לוקס שוסטער, וואס ארבייטען פאר די ערשטקלאסיגע מאגאזינען אין די מעכאנישע שוסטער זאלען פארשטרייקען סוף היינטיגע וואך. די שוס־טער שטעלען ארויס א פאדערונג פון העכערע די שכירות און א קאלעקטיווע קאמפאניע.

נעכטען ביינאכט איז פאר'געקומען א גרויסער מיטינג פון די שטרייקענדע אין קינא „פאמא" אויף וועלכען א גאנצע רייהע קריסטליכע רעדנער זענען שארף ארויסגעטרעטען געגען דער אנטיסעמיטי־שער פרעסע, וואס וויל אויסנוצען דעם שטרייק צו אן אנטיסעמיטישער הצעה מיט רעדעס זענען אויך ארויסגעטרעטען פארשטייער פון צענטראל־ראט און אנדערע ארבייטער־פארשטייער.

ווארשאווער אפיציעלע בערזע

האלאנד	289 35
לאנדאן	25 86
ניו־יארק (קאבעל)	528,½
פאריז	24.58
פראג	18.41
ציריך	120 60

אפיציעלע פראצענטיגע פאפירען

באנק פאלסקי	100,50
3 % אינוועסטיציע I	64,85
3 — II	65 35
4 — דאלאריבקע	47.00
7 — סטאביליזאציע	4,30
5 — ווארש.	55,25
5 — לאדזער	49,75

Dr.
Wołkowyski
ציגעל־גאס 11, טעל. 238=02
ספעצ. פאר טריפער. סיפיליס און הויט־קראנקה, בעהאנדלונג פון מענער־שוועכע
נעמט אן פון 8—11 בייטאג און 4—9 אווענד

Dr. med. H. LUBICZ
ספעצ. פאר הויט וועגערישע קראנקהייטען און מענער־שוועכע
האט זיך איבערגעצויגען פון ציגעל־גאס 7 אויף
69 פילסודסקיעגא 69
(רוג נארוטאוויטשא) טעל. 141-32
נעהמט אן פון 8—10 פריה, 12—2 און 5—8 און זונטאג און חגאות פון 9—11 פריה.

א היית־רוף

...ווי מיר האבען שוין געשריבען האט פרויטאג פאר־ ...אריינגעוואנדערט קיין לאדז אויף א פויערישער ...דער יוד יצחק ברויטבארט מיט זיין פרוי און פינף ...ער קינדער. מיט זיין ארום ביסעל בעבעכעס איז ער ...אוועגען געווען צו אנטלויפען פון א דארף הינטער ...וויין.

...ווי באקאנט, איז די קהלה און „נותן לחם" געקו־ ...דעם יודען צו־הילף און ער איז נאך דעמזעלבען טאג ...רען איינלאשירט אין א וואוינונג. די וואוינונג ...זיך אבער ארויסגעוויזען פאר לגמרי נישט אנט־ ...שפרעכנד. איבערהויפט מחמת דעם, וואס עס איז ...פלוצלינג קראנק געווארען א קינד. איצט ...ערט זיך דער יוד ארום ביי רחמנות'דיגע מענשען. ...מעבעל קאסט 200—250 זל. און ער באזיצט אבער ...דעם בלויז 100 זל.

...האבען זיך אפגערופען פארש'דענע מענשען, וואס ...מנדב געווען געלד אדער זאכען פאר'ן אונגליק־ ...דער סוחר יצחק כארעל האט געגעבען 20 זל. פ' ...גאסטינסקא צמענטאריא 3, מינא שרייבער, פעט־ ...ווער 50, לעווין אל' 1 מאי 14 א. א. — פארשידענע ...ונג, גוטהערציגע מענשען דארפען זיך תיכף אפ־ ...מיט געלד, אדער זאכען.

ליקער און קאניאק אויף פורים

ס'איז אהן שום ספק, אז ווער ס'וועט קויפען לי־ ...און קאניאק אויף פורים. וועט די קניה מאכען אין ...איינציגער יודישער פאבריק „באכוס".

...די פירמע איז נישט קיין נייע און האט זיך שוין ...ערווארבען אנערקענונג. די ספעציאליטעטען פון ...פירמע זענען קאניאקען און די פיינסטע ליקערען. ...די בעסטע אייכקויף־שטעל פון קאניאק און ליקער ...אלזא די איינציגע יודישע פירמע אין דער בראנזשע ...באכוס".

...די דערמאנטע פירמע האט אויך ערעפענט א פאבריק ...פראדוצירט די בעסטע ראזינקעס וויינען אויך אונ־ ...וויינען.

פון דער קאוויארניע „אנקארא"

אין צענטרום שטאט אויף פיעטריקאווער 48 ...געווארען געעפענט א מאדערן איינגעארדענטע ...קאווארניע, ציקערניע „אנקארא" לויט'ן מוסטער ...די אויסלענדישע לאקאלען.

...די לייטונג געפינט זיך אין די הענד פון ...באנטע פאכמענער, וואס גיט די פולע גאראנטיע. ...וואס לאדזער פובליקום וועט שענקען דער ...קאוויארניע די פולע סימפאטיע. דער ...קלאסיגער מוזיק־ארקעסטער וועט זארגען ...פאר. אז די ג' בעזוכער זאלען זיך גוט אמו־ ...

...ען וואס יעדער לאדזער און לאדזע־ רין דארפען וויסען.

...בזת'ן איצטיגע שווערען קריזים אין די ...פון יעדע איינציגען לאדזער און לאדזערין ...זאכען זייער איינקויפען ווי אמביליגסטען און ...די באקוועמסטע באדינגונגען.

...די דירעקציע פון איינציגען אין אונזער ...ווארען־הויז „קאנסום" ביי דער ווידזע־ ...מאנופאקטור, ראקיטשינער 54, האט צוליב ...פארקלענערט די פרייזען פון אלע סחורות ...דער איצטיגער ווייסער וואך.

ראדיא־פראגראם

...דאנערשטאג, דעם 25־טען פעברואר

...6.38 גימנאסטיק, 6.50 מוזיק (פליטען), 7.15 ...7.35 מוזיק (פליטען), 8 אודיציע פאר שולען, ...מוזיק. פריהמארגען פאר שול־יוגענד. 11.57 צייט־ ...12.03 קאנצערט פון לאדז. דיר. טעאדאר רידער ...ידיעות, 12.50 קאנצערט אויף פארלאנג (קאנצערט ...טען), 2.57 לאדזער בערזע, 3 ווירטשאפטליכע יד'־ ...3.15 רעקלאמע־קאנצערט, 4 פון אפערעס (פליטען), ...די דואלאג — אודיציע פאר קינדער, 4.35 קאנ־ ...פון א פאליציי־ארקעסטער. 5 רעפעראט, 5.15 קא־ ...קאנצערט, 5.50 „ברוד און וויסען", 6 אקטועלער ...6.10 שניי־קאמוניקאט פון קראקא, 6.13 ספארט ...6.10 ספארט־ידיעות, 6.20 מוזיק (פליטען), ...ווירטשאפטליכער שמועה פון דיר. דאבאש, 6.50 אק־ ...שמועס, 7 סאליסטין־קאנצערט, 7.45 אפערעטקע ...אקט, 8.30 שמועס, 8.45 אווענד־ידיעות, 8.55 אק־ ...שמועס. 9 קאנצערט פון פוילישע קאמפאזיטא־ ...9.45 קאנצערט פון א ווילנער ארקעסטער.

...עאטער, מוזיק און פערוויילונג (קאמוניקאטען)

...שא לעאנטיעוו און האלינא ראד־לינסקא אין לאדז

...זונטאג דעם 2־טען מערץ האלב ניין אין אווענד וועט ...פילהארמאניע זאל פארקומען א גרויסער טאנץ־ ...רוואל פון וועלט־בארימטען סאשא לעאנטיעוו און ...נא ראדלינסקא, פרימא באלערינא פון „טעאטער ...לקי" אין ווארשא, לאורעאטקע פון אינטערנאציאנא־ ...טאנץ־קאנקורס אין ווין, אין פראגראם: רעליגיעזע ...„סאלאמע", קאווקאזישע, סלאווישע, כאראק־ ...יסטישע רוסישע טענץ און אנדערע.

...ביים פארטעפיאן פראפ. אמא פלעק, קאפעלמייסטער ...דער ווינער אפערע. בילעטען צו באקומען אין פיל־ ...מאניע.

פון די פוילישע טעאטערס

...אין שטאטישען טעאטער ווערט היינט 8.30 אווענד ...שפילט „בענבען".

— אין טעאטער פאלסקי ווערט היינט 8.30 אווענד ...שפילט „פראפעסיא פאני ווארען".

— אין פאפולארני ווערט היינט 8.30 אווענד גע־ ...שפילט „דאמע אי הוזארי".

פורים=סעודה

געשמאקפול דעקארירט פון 15 זל. ווייז, מעהד, קאניאקעז, ליקערן, באמבאן
פרוכטעז און דעליקאטעסן צו נידריגע קאנקורענץ=פרייזן שמפאניער
wina i delikatesów „VICTUAL" Piotrkowska 64
tel. 112=35

„קאנסום" מיר פערבעטן אלע צו דער
ווייסער וואך
ביי דער ווידזעווער מאנופאקטור
קען זיך פארזיכערן מיט לייוונט און וועש צו זעהר נידריגע פרייזן!
וואס איז איינגעארדנעט לויט מוסטער פון אויסלאנד, בעת וועלכן יעדער איינציגער
KONSUM WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURY S. A.
ראקיטשינער 54. צוזאמען מיט מערכענט

קלאבג=קינא
CAPITOL
16 זאוואדזקא

היינט און פאלג. טעג!
„ווייסער מלאך"
KAY FRANCIS
אין פרעכטיגען פילם, וואס שילדערט די העל־ישקייט פון א פרוי
רעזשי: WILIAM DIETERLE — פראדוקציע: WARNER BROS — אויסער פראגראם: קלאנג-צוגאבע און כראניק. T.

OKULARY
BINOKLE
LORGNON
istn. od r. 1894 MAGAZYN OPTYCZNY
SZYMON URBACH
Sp. z o. o.
Łódź, Piotrkowska 33. Tel. 222-23.

אפטיק אורבאך, פיעטריקאווער

גערעכנט, ביי
שטשעשליווי
א גרויסער אויסוואהל פון
אריגינעלע בילעצער און
טאמאשאווער סחורות
אויף אנציגער און פאלטענס
פון די בעסטע קוואליטעטן
אויך פערשידענע רעשטעז
קומט און איבערצייגט אייך
R. Szczęśliwy
לאדז, 5 נאוואמיעסקא 5
טעל. 156=09.
נעדענקט פראנט II שטאק.

TORTY
począwszy od zł. 3 — poleca — na Purym
CUKIERNIA
„Źródło"
Przejazd 1 i Kilińskiego 97

Poszukiwani są AKWIZYTORZY
do przyjmowania zamówień w Łodzi i Woj. łódzkim na artykuły żelazne pierwszej potrzeby z dziedziny przemysłu ciężkiego. Tylko zdolni i dobrze wprowadzeni u klijenteli fachowcy z długoletnią praktyką i pierwszorzędnemi referencjami wchodzą w rachubę. Oferty do admin. pod „S."

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
אנאנסען ביז 15 ווערטער

פרייע פאסטען
ס'ווערט געזוכט אן ערשטע מאניקיורשיסטקע ביי הערמאן
לאדז, וואלבארסקא 16.

ס'ווערט געברויכט פון זאל שניידער=ארבייטער צו קינדער-גאר
ביי ראזענבלום, זאכאדניא 37.

פערשידענעס
וואס יעדער איינער דארף
סען וויסען שלח-מנות אויף פורים
שענסטע און בעסטע מצה-טאשען
שטיקעס בלוזען און פערטיגע
בעקומט איהר נאר ביי א. שפאן
פיעטריקאווער 8.

ביליג צו פערמיטען א
אויף מצות, עס קאן זיין מיט
פיסטע 9.

א שיין קינד פון 7 וואכען
צונעבען צוליב דעם, וואס דאס
א יתום און עס איז נישטא
עס צו ערנעהרען. צו ערפאהרען
זשער 82, ביי מענדעלעוויטש.

צווישען שרודמיעסקא און
קאווער איז פערלוירען געווארען
טעלע מיט געלד און א שליסעל
געלד קען דער יעניגער בעהאלטען
דאס שליסעלע צוריקגעבען
לוינונג פאלודניאווא 4. וו. 7.

...cz się angielskiego, francuskiego, niemieckiego podług słynnej metody Ansona 3 złote miesięcznie ...ecz. Nowe grupy od 1 marca. w szkole Piłsudskiego 62, front, ...codz. od 6—9, prócz niedziel.

בעקומען אויסצייכענונגען און א גאלדענעם מעדאל אויף די אויסשטעלונגען אין די גרעסטע שטעדט פון אייראפע און אין תל-אביב (ארץ-ישראל)

צו קריגן אין אלע אפטייקן, פארפיומעריעס און פערפומעריעס.
Fabr. Chem. - Kosm.
„Pharmachemja", Bydgoszcz.

Dr.
Wajnberg
ספעציאליסט פאר לונגען, האלז און סקלעראז קראנקהייטען
פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9-10 פריה 3-5 8-9 אוו.

Dr. med.
P. Braun
ספעצ. פאר טריפער, סיפילים און הויט - קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע
צעגעלניאנא 4, טעל. 100-57
נעמט אן פון 8—2 מיטאג און פון 4—9 אוו.
ספעציעלער ווארטע-זאל פאר פרויען.
פאר אומבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען

Dr. RÓŻANER
ווענערישע און געשלעכטס=קראנקהייטן
9 נארוטאוויטשא 9
נעהמט אן פון 9 פריה ביז 1 בייטאג
און פון 5 ביז 8 אווענד.

פרייספוליגען,
קאנווערטען,
רעכנונגען,
חתונה=קארטען,
פערש עטיקעטען

יעדע
אונטערנעהמונג,
יעדעס געשעפט
נויטיגט זיך שיינע
דרוק-ארבייט

האלא!!!
גאר איז דער שנעל=דרוקעריי
בראמבערג
לאדז, 8 טעל. 255=09
צעגעלניאנא
בעקומט איהר דרוקארבייט אין פיינסטער אויספיהרונג
מיט די מאדערנסטע שריפט צו די ביליגסטע פרייזען.

Doktór
C. J. Prawda
אינערליכע קראנקהייטען
זגיערסקא 20 טעל. 133-26
נעמט אן פון 5—7 אווענד.

Dr. med
J. Nadel
ספעציאליסט פון אקושעריע- און פרויען-קראנקהייטען.
אנדזשעיא 4, טעל. 228-92
נעמט אן פון 10—12 און פון 5—7 אוו.
אין דער לעטשניצע בושעזשינער 11
פון 12 ביז 1 בייטאג.

ד"ר העללער
ספעצ. פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען און מענער - שוואכע
8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אווענט
זונטאג פון 10—2 מיטאג.
פאר פרויען — א ספעציעלער ווארטע-זאל
פאר אומבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען

Dr. med. LEON FAMILIER
אינערליכע און קינדער - קראנקהייטען
6. שערפליצן 37 בענעדיקטא
נעהמט אן פון 5—7 נאכם.

אכטונג. לאדז און פראווינץ
די לאנג-עקזיסטירענדע פירמע פון
יודישע לאנגע מלבושים
מ. לאבערשטיין מאכט בעקאנט די געע'הרטע קונדשאפט, דאס מען בעשעפט אין פערועהע' פימ'ן גרעסטען אויסוואהל פון לאנגע מלבושים ווי אויך א ספעציעלע אפטיילונג פון די בעסטע פאבריקאנטען סחורות אויף בעשטעלונגען, וואס ווערען אויסגעפערטיגט אין דער קירצעסטער צייט לויט'ן מאדע. געדענקט דעם אדרעס!
משה לאבערשטיין
אנגראדאווא 1, אין הויף, 1. שט: לינקס

אויערן, נאז און האלז
און לונגען-קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. RAKOWSKI
פיעטריקאווער 67. טעל. 127-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועקס אפעראציע א. אז. וו. ווי אויך אמבולאטאריש פון 9-2 און פון 4-8 אווענד
ביי דער קליניק איז טעטיג
א רענטגען=קאבינעט
פאר דורכלייכטונגען און אלערליי פאטאגראפיעס

Lekarz=Dentysta
צאהן=ארצט
טאנדאווסקא
האט זיך איבערגעצויגען פון גלובנא 51
אויף פיעטריקאווער 152
טעל. 174-93.
נעהמט אן פון 9 ביז 2 נ"מ און 3—8 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 10—1 מיטאג.

לעטשניצע
פאר וועגערישע=קראנקע
מענער - שוואכע און הויט-קראנקהייטען
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
פיעטריקאווער 45
נעמט פון 9 פריה ביז 9 אווענד.
פרויען און קינדער נעמט אן א פרוי-דאקטער פון 11-1 און פון 5-7 אווענד.
א בעראטונג 3 זל.

Dr. med.
M. TAUBENHAUS
ספעציאליסט
פאר אקושעריע און פרויען קראנקהייטען
פערהיטונג נעגען שוואנגערשאפט
נאוואמיעסקא 11. טעלעפאן 246-09
נעמט אן פון 8—9 פריה און פון 4—8 אוו

Dr. med.
M. JAKOBSON
choroby chirurgiczne
(spec. chirurgia kostna)
ul. Dr. Sterlinga 22
telefon 174=42.

Dr. med.
HERSZFINKIEL
ספעצ. פאר קינדער-קראנקהייטען
האט זיך איבערגעצויגען
אויף שרודמיעסקא 17
פראנט, I שט. טעל. 111-87.

Dr. med. Niewiażski
ספעציאליסט פאר טריפער, סיפילים און הויט - קראנקהייטען בעהאנדלונג פון מענער - שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
פראנט, 1טער שטאק
נעהמט אן פון 8-11 און פון 5-9 אווענט
זונטאג און יום טוב פון 9-1 נאכמיטאג.
ספעציעלער ווארטע - זאל פאר פרויען
נעמט אן פון 9-11 און פון 6-8 אווענט

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען בלאז און אורין־שראפט
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95

אנאנסען - פרייז:
מארגן טעקסט — 18 גר. פריימאג און ערב יו"ט — 24 גר.
קליינע טעקסט — 12 גר. פריימאג און ערב יו"ט — 18 גר.
א מיל־מעטער-שורה אין דער זייט 10 שפאלטען.

אין טעקסט — 40 ר. פרייטאג און ערב יו"ט — 60 גר.
פאר א מילימעטער-שורה. אין דער זייט 4 שפאלטען.
נעקראלאגען: 20 גראשען א מילימעטער שורה (אין דער זייט 10 שפאלטען). קליינע אנאנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גראשען.
אויסער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט.

אבאנאמענטס-פרייז:
אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט צושטעלען אהיים.
אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 7 זלאטעס א חודש; אמעריקא — 2 דאלאר א חודש.

מעהלערען וועלכע ענטפערן נישט פרינציפיעל
האלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום
קען די אנאנס ערגר צוריקצוצאהלען פאר דעם
פאר'ן אינהאלט און טערמין פון די אנאנסען
פערלאג נ י ס ט פעראנטווארטליך. די ארט
ציג איז עפעס בייטאג און ביינאכט אהן

Ze wydawnictwa „Nejer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub. Redaktor odpowiedzialny: Chanon Kaufman.
Czcionkami i druk rotac. „Nejer Folksblat". Piotrkowska 22